TÜRKİYE İÇİN

DEVRİM

"İDAREİ MASLAHATÇILAR ESASLI DEVRİM YAPAMAZ,, GAZİ MUSTAFA KEMAL

Haftalık Gazete
Sayı: 22 - 17 Mart 1970 - 150 Kr.

Sahibi: Cemal Reşit Eyüboğlu — Genel Yayın Müdürü: Doğan Avcıoğlu — Yazı İşleri Müdürü : Hasan Kaya Cemal

İdare Yeri: Adakale Sok. 28/4 Yenişehir — Ankara Telefon : 12 72 00

Abone : Yıllık 70 TL. Altı aylık 35 TL. Üç aylık 17,5 TL. dır. (Yurt dışı ve uçak için ayrıca posta ücreti alınır.) İlân: Santimi 40 TL.

Ankara'da Murat Matbaasında dizilip tertip edilmiş, Hürriyet Matbaasında basılmıştır.

Şaibe altındaki iktidar, düşmeye mahkûmdur!

Demirel, Başbakan kalmak için her çareye başvurdu

Süleyman Demirel, nihayet baklayı ağzından çıkardı. İktidarda kalmaktaki şaibeli direnişinin nedenini Senato konuşmasında açıkladı: **«Çekil de büyük kal, diyorlar. Çekilirsem, o zaman da diye ceksiniz ki, yapılan ithamlar doğruydu da, onun için çekildi.»**

İşte Süleyman Bey, «çekilirsem, mahvolurum» düşüncesiyle, her çareye başvurduğu, iktidarda kalmayı deneyeceği «Meclis pazarında şaibeli transferlere çıktı .Bölükbaşı'nın halkın önünde ,partiden ayrılırsan «karın boş olsun» diye yemin ettirdiği ve noter senedi imzalattığı kişileri bağrına bastı. Bölükbaşı, bu işin cazibesinin 400 binlik bir kat sayı olduğunu Parlamentoda söyleyecekti. Fakat bu transferler de yetmedi, 41'leri parçalamak için, Süleyman Bey, oyunlara girişti .Bir AP Milletvekilinin verdiği önemsiz bir önerge lehine oy kullanmayanları derhal partiden ihraç ettiren Demirel, Bütçeye kı

(Sonu S. 7'de)

PATRİKHANE VE KIBRIS

İNÖNÜYE GÖRE, AP İKTİDARI KIBRIS'I ELDEN ÇIKARDI!...

Meclis'teki Hükümet konuşmasında İnönü, Cumhuriyet Hükümetinin Patrikhanenin İstanbul'da kalmasına Lozan'da nasıl rıza gösterdiğini anlattı .Ama İnönü, açık bir oturumda hikâyeyi tam anlatamadı. Partı Meclisinin kapalı bir oturumunda ise, hikayeyi tam anlattı. Hikâyenin tamamı şöyle: İnönü, Patrikhanenin yurt dışına çıkarılması için ısrarlıdır. Ankara ise, bu konuda sonuna kadar d

(Sonu S. 5'de)

400 MİLYON LİRA KİMLERE VERİLDİ?

Geliştirme ve Teşvik Fonlarının tam listesi

Devletin «Geliştirme ve Teşvik Fonları»ndan özel kesime şimdiye kadar kaç lira dağıtıldı? CHP Gaziantep Milletvekili Ali İhsan Göğüş'ün bir sorusu üzerine, kredi miktarı açıklandı. Şimdiye kadar, 438 proje için 527,8 milyon lira kredi talebinde bulunulmuş, 397,2 milyon lira tahsis yapılmış, ve bunun 239 milyon 740 bin lirası ödenmişti. En büyük proje sayısı, 499 ile bavın dırlık alanında idi: 60 milyon lira 499 müteseddise ayrılmıştı. Hayvan kredileri, çemş öl cüde seçimsel hesaplarla belirtilen kişileri yemlemeye girmişe benzemekteydi. Sanayide 19 proje vardı ve bunlara 214

(Sonu S. 7'de)

BAKIŞ

YAHYA HAN FORMÜLÜ

doğan avcıoğlu

Türkiye'de parlamenter rejimin yaşama şansı olduğuna içtenlikle inanan, galiba pek fazla politikacı yok: İktidarın başını «istenmeyen adam» ilân eden kısa açıklamasında, ana muhalefet partisi lideri, «Demirel kalırsa, rejim çöker» demeye getirdi. AP Genel Başkanının «Yeminliler»i ise, Demirel giderse, rejim yıkılır» propagandasını işlediler. Demirel kalsa da, gitse de rejim sallantıdadır!..

Sayın İnönü, son Meclis konuşmasında, Keynes öncesi ekonomi kitaplarında tartışılmaz bir bilimsel gerçek diye öne sürülen «kapitalist düzende on yılda bir kriz olur» teorisini hatırlatır biçimde, Türkiye'ye özgü bir teori ortaya atarak, on yıl da bir politik kriz olabileceğini ileri sürdü. İnönü'nün dikkat çekici sözleri şöyle: **«Adalet Partisi, onuncu yılını geçiriyor. daha geçmedi. Onuncu sene, onuncu sene.. Bizim demokratik hayatımızda siyasi hayatımızda kolay geçmiyor çok dikkatli davranarak geçirmek lâzımdır.»**

Demirel de 1 Şubat 1970 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan eski yakınlarının açıklamalarına göre, bir «Yahya Han» formülü ile selâmete çıkma çabasındaymış. Demirel'e atfedilen sözler şöyle: **«Yığılan meselelerin altında kaldığını gören Eyüp Han, çâreyi Ordunun başındaki Yahya Han'a devlet idaresini terketmekte bulmuştur.»**

Demirel'in bir kurtuluş yolu saydığı söylenen bu fikre, gerçekten imrenip imrenmediğini bilmiyoruz. Ama Eyüp Han'ın, başta oğlu, bir avuç insanı milyarder yaptığını ve yığılan sorunların altında ezildiğini bilmekteyiz Ülkenin hiçbir temel sorununu çözemeyen Eyüp Han, daha kötü bir akibetten kurtulma ümidiyle, iktidarı Yahya Han'a teslim edip sessizce politika sahnesinden çekilmiştir.

Yığılan sorunların altında ezilen Demirel'i de bu kurtuluş yolunun imrendirmesi mümkündür. İktidarı yüksek mevkilerdeki güvenilir dost ellere bırakıp kenara çekilmek, kişisel açıdan, doğrusu akılhoş bir fikirdir Ne var ki, Yahya Han açısından, durum hiç de parlak değildir. Yahya Han, işler daha fazla karışmadan, bir an önce iktidardan uzaklaşmaya çalışmaktadır

Türkiye'de ise, bir Yahya Han, Demirel'in karşılaştığından çok daha ağır şartlar altında, kısa sürede bocalamaya ve tutucu iç ve dış güçlerin, ister istemez tutsağı olmaya mahkumdur. Eğer Türkiye'de «Yahya Han» formülüne özenen ve devrimci ruhtan yoksun bürokratlarla sorunlarımıza çâre bulacağı hayalini besleyen mevkî sahipleri varsa, kendilerine ve ülkeye yazık edeceklerdir

MUSTAFA KEMAL FORMULÜ

Son olayların açıkça gösterdiği üzere, Türkiye'nin bir rejim bunalımına sürüklendiğinde şüphe yoktur. Bunalımın temelinde neden1, 1946'dan beri bir tutucu güçler koalisyonunu sandıktan çıkaran ve tutucu güçler yararına işleyen rejimin ülke sorunlarını çözmekteki acizdir. Rejimin iflası, aynı zamanda egemen tutucu güçlerin iflâsı demektir. Çözüm yolu, yeni top

(Sonu S. 7'de)

Meclis'te Nato Tartışmaları

İnönü «Natonun Türkiyenin kısmen işgaline seyirci kalabileceğini» açıkladı

İnönü, Hükûmet programı ile ilgili konuşmasında, Savunma Bakanı Topaloğlu'nun «Türkiye'ye bir saldırı, ancak içine Orta Doğu'yu da alırsa düşünülebilir .Bu takdirde de Nato nükleer sistemi çalışır» biçimindeki beyanlarını cevap landırdı. Topaloğlu'nun bu id

(Sonu S. 7'de)

GİZLİ RAPOR

Konsorsiyumdan dış yardım almak kolay değil!

Türk Heyeti, Türkiyeye Yardım Konsorsiyumunun 17 Mart Salı günkü toplantısında bulunmak üzere, Maliye Bakanlığı Müsteşarı Fahir Tigrel'in başkanlığında, elinde geçici bir bütçe ile Paris'e hareket etti. Oysa, Konsorsiyum, 2,3 milyarlık vergi tasarılarını kanunlaştırmış bir hükümetin temsilcilerini Paris'te beklemekteydi. Esasen toplantının Ocak 1970'te yapılması gerekmekteydi. Ama toplantı, vergi kanunları çık

(Sonu S. 7'de)

—— o ——

İlk Meclise giren gençler düzen değişikliği istedi

Büyük bir genç topluluğu, Cumartesi günü ilk Büyük Millet Meclisine giderek, Milli Kurtuluş kahramanlarının anılarını saklayan salonda, halkımıza bir «duyuru» da bulunuşlardır. Duyuru şudur :

«Mustafa Kemal'in yürüttüğü Milli Kurtuluş savaşımızın başarıya ulaşması için 23 Nisan 1920'de ilk toplantısını yapan Türkiye Büyük Millet Meclisi, onurlu bir ulusun parlamentosuydu.

Mustafa Kemal'in başkanlı

(Sonu S. 3'de)

POLİTİKA KULİSİ

SUNAY VE DEMİREL.

Sunay, ilkbahardaki Bayar affı sırasında da Demirel'den şikâyet etmişti :

— Söz veriyor, inanıyor.. Sözüne güvenilmez!.

Demirel'i ikinci kez başbakanlığa çağırmasının sert leştirilere yol açması üzerine, Sunay, vakıflarına karşı kendisini şöyle savundu :

— Evet, sözüne güvenmez, Ama öteki lerin arkasında Celâl Bayar var. Demirel'i tutmaya mecburdum.

Demirelciler, «41'ler Celâl Bayar liderliğinde partî kurmaktalar» söylentilerini çıkarak bu vehimleri körüklemekteydiler. Bilgiç'in «Sayın Bayar'ın liderliğinde parti kurmamız asla söz konusu değildir» diye yalanlaması durumu değiştirmedi.

DEMİREL'İN GİZLİ KUVVETLERİ!.

CHP Merkez Yönetim Kurulu üyesi Orhan Birgit, Milli Emniyet'in 41'lere tehdit mektubu gönderdiğini açıklamıştı.. 41'lere göre, Demirel AP ortak grubunda yaptığı konuşmada, 41'leri gizli kuvvetlerle tehdit etmiş. Demirel şöyle konuşmuş :

— 41'lere gelince onların giriştiği hareketi gizli kuvvetler dahi beğenmiyor.

Bir «Yahya Han» özlemi içindeki Süleyman Bey'in bu ilgi çekici sözleri üzerine, bazı senatörler sormuş :

— Süleyman Bey, ne demek istediniz?

Ama Demirel, bu soruyu duymazlıktan gelmiş...

Gruptaki bu konuşma dolunca, bir Bilgiç'çi millet vekili şu yorumu yaptı: «Bir başbakan, gizli kuvvetlerden bahsedemez. Gizli kuvvetlere dayandığını ima eden bir adam da değil başbakan olmak, parlamentonun kapısını içeri adımını atamaz.»

BOZBEYLİ'NİN ZAMİRİ!.

AP'nin Demirelci grubu, Demirel'den sonra Bozbeyli'

(Sonu S. 3'de)

DEMİREL'den İNCİLER

SAÇIMIN TELLERİ!

Şahıslar üzerine program tekliği yapılmaz. Meselâ beni ele alıp, ayakkabımdan saçımın teline kadar söyseniz, sizi ne geçer?

★

KÖTÜ OLSAK MİLLET BİZİ SEÇMEZ!

Bizi neden beğenmiyorsunuz? Beğenin demiyoruz. «Aferin, bravo, iyi yaptınız» demenizi beklemiyoruz, ama sizin memnuniyetinizin ölçüsüne göre beğenmeniz gerekmektedir.

★

Geçen dört yıl içindeki icraatımızı beğenmiyorsanız, çalışmeyo düşüyorsunuz demektir. Dört yıllık icraatımız bir şeye yaramaz diyorsunuz. Bu doğru ise, millet eğri diyor. Biz kötü idik de millet bizi neden seçti?

★

ÜMİT FAKİRİN EKMEĞİ!

Yapılan yıkıcı tenkitlerle bu memleketin kalkınmasında, paradan daha önde gelen «ümit» faktörü ortadan kaldırılıyor.

★

Farzedelim ki, hükümeti başkası kurdu, güven oyu verecek misiniz? (AP sıralarından kahkahalar.)

★

Türk milleti, AP iktidarı dönemindo devletin gücünü gör müştür.

(Sonu S. 7'de)

ŞERİF AYGÜL AĞIDIDIR

Param istedim, vermediler,
Bir kurşun sıktılar ta yüreğime.
Beni güpegündüz yediler,
Özgürlükmüş bunun adı.

Hatîcem, Nihadım, Ferhadım,
Ben yoksulluğunuzla yok olur iken
Binlerce işçi, binlerce öğrenci adım adım,
Yürümekte, açlığımız, ne güzel uyandı.

Yüce göklerden bir hız iner olay yerine
Boşuna ölmediğim besbelli.
Değer, alçaklığın üzerine
Kocaman bir alıcı kuşun kanadı.

Değil mi ki albayrağa sarılı giderim,
Kanlı gövdem dinelecek demektir, bir gün
albayrakla.

Oh derim,
Ulaşır kara toprağa al bir geleceğin tadı.

Fazıl Hüsnü Dağlarca

DARENDE

Erdoğan Alkan

(Eski Darende Kaymakamı)

Deliktaşlı Ruhsatinin, «Olmayasın üç beldenin birinden — Darendeden, Divriğinden, Güründen» dediği Darende Sivas'ın eski ilçesidir, Malatya'ya bağlanmıştır sonradan. Kasabanın or tasından Tohma çayı akar. Susuz köyler kasaba bağımının aktı ğı bu çayın suyunu içer. Yoksul bir ilçesidir Darende, bu yüz den de köylülerin çoğunluğu gurbete çıkar, geçimini başka il lerde arar..

Darendenin toplam nüfusu 38.092,, ilçe merkezinin nüfusu ise 7.643'dür. Halkın .toplam ilçede yüzde 75'i, ilçe merkezinde ise yüzde 50'si okuma — yazma bilmez Kadın tam bir tutsak lık içindedir Yerli memurların kanları çarşaf gîymeden sok kağa çıkamaz.

İki bucağı, 49 köyü vardır Darendenin. İlçedeki esnaf sa yısı ile 150'nin üstündedir. Esnafın en önemli gelir kaynağı te faciliktir. Köylü Ziraat Bankasına olan borçlarını esnaftan aldı ğı paralarla öder. Borcunu yatırır yatırmaz da yeniden kredi çeker ve aldığı krediyi götürüp esnafa verir. Böylece ner köy en azından üç esnafın geçimini sırtına yüklenmiştir.

İlçe merkezinde 1 ortaokul, 5 ilkokul vardır. İlkokul sayısı nın fazla görünmesinin nedeni çevre köylerin politik amaçlar la mahalle olarak ilçeye bağlanmasıdır.

Köylü yoksulluk la, mütegallibeler ilerici öğretmenlerle sa vaşır, Darelide düşmanları, öğretmenlerin evini taşlar, gece per cerelerinden içeriye kurşun atar ve sağda solda. eski Millî E- ğitim Bakanı Darendeli Mustafa Necatiyi Atatürkün zehirlettiği ni söylerler. Ama her şeye rağmen, devrimci öğretmenlerin ça basıyla ilçe meydanına küçük bir Atatürk büstü konabilmiştir.

Sıfırdan zengin olduğu söylenen Adananın ünlü milyoner lerinden fabrikatör Sabuncu, işi devrimci profesörleri ölümle tehdit etmeye dek götüren İlhan Darendalioğlu, en çok kızdı ğı şeyin «mamirların rüşvet yemesi» olduğunu söyleyen, tek partili — kendi deyimiyle partili—devrin tahsildar ve polisi, çok partili cici demokrasi devrinin ise eski milletvekili, İnö nünün yumrukçubaşısı Kâmil Sürenkök, müritlerinin taşıdıkla rıyla yan gelip yeyip içen, «Bahtın Hulûsi, yaver, yar oldu ol dilaver — Elde subuhu saver, ol gonca dem beraber.» diye he ce vezniyle gazeller döktüren, başkalarının paralarıyla her yıl belaş haç ziyaretleri yapan Hulûsi Efendi Darendenin popüler yüzleridir.

Kadirlik ve nakşîbendilik tarikatları almış yürümüştür. Res mi dairelerde çalışan çember sakallı müstahdemler vardır. Kaymakamlığım sırasında bon sakallarını kestirmiştim, ama Ma latyaya indiğimde çember sakallı memurlarla karşılaşınca bir hayli şaşırmıştım Anlaşılan zamanın valisinin davul zurnalı bakan karşılamalarından. viskili kokteyllerden memurlarının çember sakallarını kestirmeye zamanı kalmıyordu.

Beş yıl önce Darende böyledi Beş yıl sonra değişen bir şey yok. Hattâ daha da azgınlaştı. İrtica İrticanın başı zama nında ezilmezse, valisi, kaymakamı, bakanı taviz yerirse e bel te yobazlar toplanıp ortaokulu basar, öğretmenleri, kaymakamı döğer ve yılın her ayında 31 Martlar tekrarlanır.

yurt içinde ve dışında etkili ve israfsız reklam ve tanıtma

yayın organları hakkında bilgi sağlanır • Eskiz ve program hazırlanır Objektif tavsiyelerde bulunulur • Tespit edilen programlar titizlikle yürütülür.

Çağlaoğlu,Türkocağı Cad. no:1 kat. 3
Telefon: 27660 - 27660 İstanbul

(Basın A. 20441/60263)

PARLAMENTOCULUK TARTIŞMALARI

Kapitalist Toplumlarda Demokrasinin Koşulları

PROF. BARRİNGTON MOORE

Parlmanter demokrasiye vö nelen üç burjuva devrimi la giliz Püriten devrimi (1688), Fransız devrimi (1789) ve Amerikan iç savaşıdır (1861) Her üç devrimde de parlman terizme ayrı görüşlerin, değiş şik koşullar altında etkili ol maları sonucunda yönelmiş tir. İngiltere'de devrimi top rak soyluları ile burjuvalar gerçekleştirmiş; Fransa'da za yıf bir burjuvazi, orta sınıf köylülerin ve şehirdeki yığın ların omuzlarında iktidara gelmiş; Amerika'da ise, en düstri sınıfı toprak soyluları nı ezerek demokrasiye giden yolu açmıştır.

ÜÇ ANA DEMOKRATİK KOŞUL VE NİTELİKLERİ

Barrington Moore'a göre, de demokrasiye geçişin ilk koşulu mutlakiyetçi monarşinin sınır landırılmasıdır. Bu, toprak soyluları ile monarşinin bir birini denetleyip sınırlandıra cak güçte olmalarını içermek tedir.

İkinci ana koşul ise, top rak soyluları sınıfının ticar, tarıma dönebilmeleri koşulu dur. Böylece, 1) Kapitalist tarıma geçebilen toprak soyl ları, kendi kendilerine yeterli olabilecek duruma gelmiş ve monarşiye tâbi olma durumundan kurtulmuştur.2) Ta rımın pazar için yapılması pazarları içinde bulundukları zayıflık ve silliklerden kurtar mış ve kentlerdeki ticaret bur juvazisi serpilmiş ve üretim gelişecek bir sanayi için yeter talepte bulunabilmiştir. 3) Kapitalist tarıma geçiş, feo dal düzeni kendine özgü işbir liği ve iş bölümü kurumlarını ortadan kaldırmıştır Köylü ler, ya ücretli işçi durumuna dönüşmüş ya da büyük kapi talist çiftçiye rekabet edemi yerek ve toprağını ona kapı parak kurulmakta olan en düstri şehirlerine göç etmiş tir. Neticede, kâr ilkesinden hareket eden yeni toprak kapi talistleri az sayıda işçi çalış tırır olmuşlardır.

Demokrasiye geçişin üçüncü ana koşulu, toprak soylu larının şehirlerdeki burjuvazi ile olan ilişkileridir. Aristokra sive (toprak soyluları) tâbi zayıf bir burjuvazinin mev cut olduğu toplumlarda, de mokrasiye geçiş çabaları acılı ve zor olmuş, ezilen köylü ve işçi yığınlarının hâkimi ko ruyacak örgütler ve araçlar gelişmemiştir. Fakat böyle bir burjuvazi ve toprak soyluları koalisyonunun gerçekleşeme diği yerlerde, durum burjuva — aristokrat çatışmasına vö nelince, bir süre, sıhhatli bir kuvvetler dengesi meydana gelmiş, işçiler ile köylülerin ortak bir elit cephe tarafın dan sömürülmemesi, demok ratik vönteme geçiş yolları nı açmıştır. Burada, burjuvazi ile toprak soyluralının çıkar ları, daima çatışma hâlinde dir, çıkar Bu çatışması faşist düzene vönelen ilk ortak çıkar sephesini olanaksız kılar. Bu çatışmadan, meşrutiyet savaşı vermeye çalışan alt sınıflar yararlanacaklardır Onların desteğini kazanmak için, üst sınıflar reformlar getirecek tir.

İÇ KOŞUL VE İNGİLTERE

Mutlakiyetçi monarşinin sı nırlandırılmasında, ticarî tarı ma yönelmiş bir toprak soylu ları sınıfı etkili olmuştur. Ti cari tarıma yönelmevle kapi talizmin yolu açılmış, pazar için üretim başlamış ve bu nun sonucu olarak da şehir lerde güçlü bir burjuva sınıfı gelişmiş, biriken ticarî kapital endüstri yatırımlarına vönel miş ve topraklarından süren len köylüler, endüstri merkez lerinde geleceğin sanayi prole tervası olmuşlardır. İngiltere de burjuvazi — toprak soylu ları ilişkisi, köylü ve işçileri ezecek nitelikte bir koalisyon olarak gelişmedi. Toprak soy luları, zayıf bir burjuvazi ile ortak cephe kuramadılar. Ak sine, güçlü bir burjuvazi ile çıkar çatışmasına giriştirler. Bu çatışma, parlmanter de mokrasinin sıhhatli bir biçim de gelişmesini sağlamış, her iki sınıfın da müttefik edin mek için verdikleri tâvizler, güçlü ve bilinçli bir işçi sını fının gelişip serpilmesine yol açmıştır.

ÜÇ KOŞUL VE AMERİKA

Amerika'da kapitalist libe ral gelişmenin sınırlandırılma sı olanağı, kendi ticarî çıkar larının savunulması için lâgi liz tacına karşı 1779 da verilen bir bağımsızlık savaşından sonra kaldırılmıştır. Güney depi plantasyon esareti tarım da kapitalist gelişmenin önem li bir nedeniydi. Fakat bu ka pitalist gelişmenin niteliği, bir paradoks olarak demokra tik gelişmenin tam karşısında oluyordu. Amerika'da Batı'ya doğru uzanan büyük «bâkir topraklar», bunlardan geçimi ni sağlayan küçük kapitalist çiftçi ailelerinin doğmasına yol açmıştır. Bunun sonucu, sanayici, beslenmek için top rak soylularına gerek duyma dı. Bağımsız küçük çiftçilerde işbirliği yaptı.

ÜÇ KOŞUL VE FRANSA

Fransa'da toprak eliti, kra la bağlı kalmıştır. Ayrıca top rak soylularının ticarî tarıma yönelmemelerinin sonucu olarak, şehirdeki burjuvazi de gayet zayıf bir sınıf olarak gelişmiştir. Şehirlerde sarap ve tahıl ticaretiyle uğraşılmaya başlayan burjuva sınıfı da varlıklı köylüler sömürdük leri yığınlar ile küçük köylü nün radikal gücünden eski dü zeni yıkmak için yararlandılar

ÜST SINIFLARIN DEVRİMİ VE FAŞİZM

Almanya ve Japonya'da ör neklerini bulabileceğimiz bu modelde, tarım kapitalizmi burjuvaziye de hâkim olarak endüstriye yöneliyor. Böyle bir sistem, demokrasinin va şaması ya da yaratılması için elverişli değildir: .....

Aşırı tarımsal sömürüye da vanan bu düzenin sonucu ola rak, şehirlerde sanayi kapi talî oluşmuş ve toprak eliti sâyesinde endüstrileşme ger çekleşmeye başlamıştır. Al manya ve Japonya'da toprak soyluları, zayıf ve kendisine tâbi bir burjuvazi ile koalis yon kurmuştur.

DEVRİM'in notu : Prof. Moore'un Batı tipi demokra sinin kurulması ve yaşaması için ileri sürdüğü koşullar ölçü alınırsa, Türkiye'de, bu koşulların hiçbirinin var ol madığı açıktır. Profesörün yazısını bu açıdan değerlen dirmeyi okurlarımıza bırakı yoruz.

İLERİ

FEDERASYONUNUN AYLIK YAYIN ORGANI
TÜRKİYE DEVRİMCİ GENÇLİK
1. SAYI ÇIKTI

Bu sayıda : Atilla Sarp, Fakir Baykurt, Halit Çelenek, Suphi Karaman, Yusuf Küpeli, Münir Aktolga.

YILLIK ABONE : 10 TL.

Yazışma ve abone adresi : P.K. 60 Yenişehir — Ankara

Devrim 22/2

Ben Milletvekili iken...

Sosyalizmi hızlandırmak için...

Meclis açıldıktan sonra nihayet Onuncu Birleşimde Hükümet için güven oylamasına ge çildi. Oylamanın sonucunu Başkan şu şekilde açıkladı:

Başkan — Guven oylaması sonucunu Yü ce Heyetimize arz ediyorum:

Oylamaya 436 arkadaşımız katılmış, 252'si kabul etmiş (Adalet Partisi sıralarından «bra vo» sesleri, şiddetli alkışlar) 172 red, 10 çe kilmser oy kullanılmıştır: 2 de boş pusula çıkmış tır. Sayın Süleyman Demirel'in başkanlığın da kurulmuş olan Bakanlar Kurulunun progra mına Yüce Meclisiniz güven oyu vermiştir. (A- dalet Partisi sıralarında «bravo» sesleri, sü rekli ve şiddetli alkışlar).

Bundan sonra Süleyman Demirel mutlu ve güleç bir çehreyle koca gövdesine rağmen atik görünmek isteyen bir çeviklikle kürsüye çıktı ve teşekkür konuşmasını yaptı:

Başbakan Süleyman Demirel (Isparta) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin sayın üyeleri.

Hükümetimize güvenınizi izhar buyurmuş lanızdan dolayı şahsım ve kabine arkadaş larımı adına şükranlarımı sunarım.

Büyük Türk milletine ve sizlere layık ol mak için çalışacağız, (A.P. sıralarından alkışlar) Huzur içinde yaşıyan mâmur ve müreffeh Türkiye'nin yapılması, büyük milletimizin ist- raplardan ve fukaralıktan kurtarılması gayret lerimizin mihrakını teşkil edecektir. Bunun gerçekleştirilmesine doğru atılacak adımlarda ve katedilecek mesafelerde Yüce Meclis'imizin ilhamdı, desteği, murakabesi yardımları en mü him kuvvet kaynağımız olacaktır. Yüce Meclisin sayın üyelerini saygıyla selamlarım. (A.P sıralarından «bravo» sesleri, şiddetli alkışlar)

Beş yıl önce söylenmiş olan bu sözleri okuyup da aradaki zaman içinde olup bitenle ri düşününce politikacı sözü ve vaadi ne de mektir insan daha bir iyi anlıyor..

Hükümet güven oyu almış, fakat hâlâ daha Meclis Başkanlık divanı kurulamamıştı. Meclis yönetimi geçici katiplerle yürütülüyordu..

Neyse güven oylamasından sonra bu se çim de yapıldı.

Biz ise grup olarak Meclis iç tüzüğünü öğ renmekle meşguldük. Herkes de bir konuşma hevesi vardı.. İç tüzüğe göre konuşma fırsa tının nasıl yakalanabileceğini gözden geçiriyi yordu.. Bunun için en kestirme yollardan biri gündem dışı konuşma istemekti. Başkanın gön lü çekerse beş dakikalığına bir konuşma hakkı veriyordu.

Ali Karcı bu yolu hemen deneyip, Meclis kürsüsünden sosyalist gücü bir an önce gös termeyi ve bu büyük güce kamu oyunun dik katini çekmeyi aklına koymuştu. Gündem dışı konuşmalar oturum açılmadan önce oturumu yönetecek başkan yahut başkan vekillerine şah sen başvurarak, yahut bir pusula göndererek de istenebiliyordu. Karcı hızlı davranarak da ha önceden ya kendi gitmiş, yahut bir pusula göndermişti. .....

Oturum açılınca Başkan:

— Sayın Adana milletvekili Ali Karcı gün dem dışı söz talebinde bulunmuşsunuz. Ne hakkında efendim? Lütfen daha evvel konu hakkında işaret buyurun, dedi.

Ali Karcı (Adana) — Liseyi bitirip üniver siteye giremeyen binlerce genç hakkında ko nuşmak istiyorum, diye cevap verdi.

Başkan — Çok kısa olmak üzere buyurun efendim, dedi.

Karcı kürsüye doğru pür ciddiyet yürür ken bir:

— Haydi Karcı, arslan Karcı.. diye kendi sini teşvik edici fısıltılarla uğuruyorduk .

Karcı:

— Hükümetin üniversiteler nezdinde ge rekli tavassutta bulunarak, istikbalin ümidi o lan Atatürkçü gençlerimizin behemehal ve bu yıl hiç vakit geçirmeden yüksek tahsil im kânlarına kavuşturulmaları zorunludur.

Bu gerçek bir hürriyet düzeninin ve ger çek bir demokrasinin icabıdır. Bu bakımdan Hükümetin bu meseleyi gerekli süratle nallet mesini önemle talebederiz. (alkışlar), dedi.

Devlet Bakanı Bilgehan bu talebe cevap verdi ve o da konuşmasını, şu cümleyle bitir di:

— Gerçek Atatürkçü gençlerin yetiştiril mesi hususunda aynı hassasiyeti bizim de gösterdiğimize emin olmanızı rica ederek he pinizi saygıyla selâmlarım. (Soldan alkışlar).

Böylece sosyalist göreviınizi o gün de Karcı'nın ağzından Meclis'te yerine getirmiş olduk.

Meclis'te konuşma yapıldığı günün ertesin de hemen gazetelere bakmak âdeti vardı. Her halde Karcı da ertesi gün gazetelere konuşma sının nasıl çıktığını görmek için bakmış olma lıydı.

Yapılan işin kamu oyuna nasıl yansıtıldığı nı izlemek de elbetteki hepimizin görevleri a- rasındaydı. Bu arada konuşmalarımız genişçe olarak sütunlara geçmişse ve hele adımız baş lığa da çıkmışsa bütün bunların sosyalist ak tının gelişmesine katkı yapacağını düşünerek büyük kıvanç duyardık. Ve bu kıvancı sık sık tadabilmek için de iç tüzükteki konuşma im kânlarını boyuna gözden geçirirdik. Karcı hiç pörsümemiş hayaliyle sosyalist görevin ufuk larına renkli meşaleler tutardı. Sosyalizmin Türkiye'de nasıl hızla yayıldığını ,Meclis'teki konuşmaların nasıl etkili olduğunu ve mut'a ka çıkıp çıkıp konuşmak gerektiğini, gerekir se kendisinin de hemen çıkıp konuşacağını o kadar candan anlatırdı ki, her seferinde:

— Arslan Karcı, yaşa Karcı, diye boynu na sarılasımız gelirdi.

Anadolu gezilerinde de gerçekten büyük emeği geçmiş bir arkadaştı Karcı. Arabasıyla bir fırlayıp çıktı mı dört tarafı harmanlar, par ti kuvvetlerle başı derde girdiği de olurdu. Bir seferinde otelini sarmışlar, bir başka seferinde kahvede sandalyeyle kafasını nişanlamışlardı. Ama yine de çok hızlı, geliştiyordu sosyalist ın. Ve özellikle Meclis konuşmaları çok ya tiye üyeler kaydederdi Bu yüzden bazan geri rarlı oluyordu bunu. Halk Meclis saatlerinde radyolarının başında hep sosyalistlerin ne di yeceğini dinliyordu..

Ve bu nedenle içtüzüğü boyuna kurcala yıp duruyorduk. Yapmaya niyetlendiğimiz ko nuşmaları ya özel olarak Genel Başkana da nışırdık, ya grup toplantısında ortaya koyar dık.

Bir onaylama sağlıyamazsak keyfimiz ka çar:

— Tam konuşmanın zamanı ,ama birader derdimizi anlatamadık kî arkadaşlara.. diye ha yıflanırdık..

Bir de konuşursak konuşmamızın yerini ertesi gün gazetelerde bulamazsak basına öfke lenirdik..

Bunların yanında halkın bizleri ne kadar tanıyıp tanımadığını da kolaçan etmeğe önem verirdik.

Örneğin benzincinden benzin alırken adımı zı söylemişsek ve bayzinci de bizi tanımışse, bu da sosyalizmin hızla gelişmekte olduğunun kesin bir işareti sayılırdı. Ve bu da dostlara:

— Adam beni hemen tanıdı, diye tekrarla nırdı

Yani böyle hoş taraflarını da vardı sosyalist milletvekilliğinin..

çetin altan

GENÇLİK GENÇLİĞİN MİLLÎ HÜKÜMET ÖZLEMİ

Uluç Gürkan

Ülkemizde gençler, her dö nemde devrimci mücadele nin itici ve öncü gücü olmuş tur Nitekim, 27 Mayıs Dev rriminin gerçekleşmesinde gençlerin oynadığı rol kü çümsenemez Bugün de genç lik, eğiten ve sömürülen ge niş halk yığınlarından yana mücadele etmektedir.

Geçtiğimiz hafta içinde yönetici sınıfların buhran dö neminde gençliği etkisiz kıl mak amacıyla Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulunda zorla alevlendirilen çatışma ya rağmen, gençlik, forumlar da protesto nareketleriyle, sokaktaki eylemlerinde par lamento oyunlarını hedef al mayı bilmiştir Gençler ara larındaki yersiz çatışma arı bir kenara bırakarak, yen bir Demirel iktidarının ku ruluşu biçiminde parlamen toda tezgâhlanan karşı — devrim hareketine karşı ke netlenmişlerdir Polis kaçı rın aklı almaz oyunlarını bo şa çıkarıp, milli hükümet özlemini dile getirmişlerdir.

Gençlerin bu tutumlarına cevap, baskıların yoğunlaş tırılması olmuştur. Nitekim, gençliği genel bir foruma ça ğıran afişler asmakta olan öğrenciler 30 kadar toplum nolisinin saldırısına uğra- mıştır Toplum polislerin püskürten gençler, karşıların da birden çok sayıda sivil po lis bulmuşlardır. Genellikle havaya ateş açan polisler binlerce Ankaralının gözleri önünde, elde silâh, değ imakta olan gençler. so kak'arda kovalamışlardır. Buna rağmen, Cumartesi gü nü Dil Tarih Coğrafya Fakü tesinde toplanan Ankaralı öğrenciler, karşı — devrim cilere karşı gerçek bir kitle direnişinin örneğini göster miştir. Gün boyunca, ge niş yığınları da eyleme katan gençler Amerikan emperya lizmini ve tutucu güçler koa lisvonunu hedef alan konuş malar yapmışlardır Forum da, Amerikan emperyalizmi ve bunun parlâmento içinde ki uzantılarıyla mücadele ka rarı alınmıştır.

Aynı saatlerde Türkiye Devrimci Gençlik Federasyo nu üyesi bir grup devrimci genç, Mustafa Kemal'in ba- ğımsız Türkiye Cumhuriyeti nin temellerini attığı ilk Büyük Millet Meclisi binasında toplanmıştır. Millî kurtuluş çu ilk Büyük Millet Mecli sinde halkımıza millî kurtu luşçu bir çağrıda bulunmuş tur. (Bu çağrı 1. sayfamız dadır).

Mustafa Kemal'in parla mentosunun coşkusu. DTCF önündeki gençleri harekete geçirmiştir. Önde bayraklar, binlerce genç koşar adımlar la, «Bağımsız Türkiye» «Ata türk Geliyor» diye haykıra rak Mustafa Kemal'in parlâ mentosuna akmışlardır.

Meclis binasının önünde İstiklâl marşı söyleyen genç ler göndere Türk bayrağını çekmişlerdir. Atatürk'ün Mec lisini dolduran gençler ovbir liğiyle aşağıdaki kararları almışlardır.

«1. Amerikan emperya- listleri, işbirlikçileri ve to- rpak ağaları halkımızın baş düşmanlarıdır.

2. Halkımızın ve gençliğin siyasi partilere güveni yok- tur.

3. Tam bağımsız ve gerçek ten demokratik Türkiye'yi kurmak için,

— Yurdumuz bütün Ameri kan askeri üslerinden ve te- sislerinden, bütün Amerikan askerlerinden, barış gönüllü lerinden ve bütün Amerikan sivil uzmanlarımdan temiz- lenmelidir.

— Yer altı ve yer üstü ser vetlerimizi sömüren bütün yabancı şirketler millileştiril melidir.

— Millî çıkarlarımızı zedeleyen ikili anlaşmalar feshe dilmelidir. Nato ve Cento' dan çıkılmalıdır.

— Toprak ağalığı ve tefe- cilik ortadan kaldırılmalıdır

— Bütün ilk okullar orta okullar liseler yüksek okul lar ve üniversiteler, bütün e- ğitim ve öğretim sistemimiz yalancılara değil Türk hal kına hizmet edere duruma ge- tirilmelidir.

'İstiklâl tam' Türkiye için mücadele, gerçek demokrast- nın kurulması için mücade le suç değildir. Bu uğurda mücadeleye katılmak her- yurtseverin hem hakkı, hem de görevidir.»

Gençlerin Kızılay yönünde yürüyeceğini sanan polisler ise Sıhhiye'de tertibat aldık larından gafil avlanmışlar- dır. Zaten, gençliğin Musta fa Kemalci Milli kurtuluş hoyecanı durdurulamazdı da.

GERİCİ BASINDA NE VAR NE YOK ?

Hasan Kaya Cemal

«Cici demokrasi, körpeciksin yolun da pek korkuludur !..»

Şeriatçı ve mukaddesatçı basın, geride bıraktığımız haf ta, üçüncü Demirel Hükümetinin eskisinden farklı olmama sını aşağıdaki mısralara uygun bir biçimde yorumladı:

GİTTİ GÜLSÜM, GELDİ GÜLSÜM,
FELEK, ETTİĞİNİ BULSUN..

Bilgiççilerin organı durumunda olan «takunyacı» Bizim Anadolu, Demirel'in yeni kabinesinin güven oyu alamıyaca ğını, zira, «yeni hükümeti kuruş tarzı umumî efkarı ender rastlanır bir kayıtsızlıkla hiçe saydığı, hatta alaya aldığı inti bamı uyandırmış.» Ayrıca, «Demirel, gerek şahsı, gerekse idarecilik yanı ile ilgili ağır suçlamaları, dikkate almamış, nüfuz sultsimali ithamları karşısında işi pişkinliğe vurmuş, Parlamento ve parti itibarını sıfıra indiren şaibeli transferle re başvurmuştur.»

Bizim Anadolu'dan Necdet Sevinç ise, masonların sul tasından Demirel Hükümetlerinin neleri önleyemediğini şöy lece sıralamış: «Uçbuçuk gayri müslimin Türkiye'yi muz gi bi soması önlenebilmiş midir? Zeytinyağ ve porselen yok suzluğunun Yahudi sanıklarının suçu üzerinden atılmaların daki sır nedir? Ve yurt dışına çıkmak isteyen Türklere kilot larına kadar aranırken, bir Yahudi 160 milyon lirayı neresi ne sokarak İsrail'e kadar göttürebilmektedir?» Bu neden ler yüzünden Necdet Sevinç «kırmızı oy» demekteydi .

«Takunyacı» Bizim Anadolu, 72'lere de şöyle seslenmek teydi: «Unutmamalıdır ki ,Yemenlilere, teslim olmak, Ye minlilere satılmak kadar serefsizce bir hareketdir Kiralık ka atillerden daha sefih kiralık katillerin alçakça iftiraları Muhtıracıları endişeye sevketmemelidir. Bütçeye kırmızı oy verenleri ihanet etmiş görenlere verilecek ilk cevap şudur: «Biz milletin Demirel'e hediye ettiği ırgatlar değiliz.»

Bizim Anadolu «tehlike AP'yi aşıyor» diyerek, «aman dostlar cici demokrasi elden gidiyor» havasındaydı.

Mehmet Şevket Eygi'nin, Bugün'ü her zamanki gibi De mirel'e veriştirirken, diğer gazetesi Sabah ise, «aman Demi rel, yoksa cici demokrasi gitme» diye» demekteydi. «Kırmızı oylarımızla, milleti memleketi kızıla boyamayın!» diye fer yat eden Sabah, yazısını şu iki mısra ile bitirmiş:

«Canım yavrum! Sana sözüm yalnız şudur:

Körpeciksin, yolun da pek korkuludur!»

MEHMET ŞEVKET EYGİ VE SOSYETE

Şeriatçı «teorisyen» Mehmet Şevket Eygi ,kendi deyimiy le «sosyete mikroplarının» hayatından şöyle söz etmektedir: «Madalyonun ikinci yüzünde, mutlu ve putlu azınlık ceni lerin asalak ve mikrop bir sınıfın yaşayışını görebilirsiniz. Tür kiye'nin emekçi ,dürüst ve mazlum geniş halk kitlelerini al çakça metotlarla sömüren bu paraziter, iğrenç bir hayat sürerler. Halkın sefalet ve ahlâksızlığı alay edercesine bir u mursamazlık içinde eski Bizans ve Roma'ya taş çıkartacak ahlâksızlık sahneleri içinde dönmüzler gibi yerler, içerler, ku sarlar.. Ne Allah'tan korkarlar, ne kuldan utanırlar.. İşçile rin parasını vermezler, onları ,boğaz tokluğuna çalıştırırlar Ama kendileri bir gece bilmem ne kulüpte 3000 lira yemek ve içki parası verirler. İthalât, ihracat, faiz, sigorta, arsa spekülasyonu, istifçilik yoluyla, gayri meşrû ve haram yol lardan kazandıkları milyonları, korkunç bir mesuliyetsizlik duygusu içinde har vurup harman savururlar. Binbir dala vere ile senede birkaç kere Avrupa ve Amerika'ya giderler, kaçırdıkları dövizlerle fuzulî lüks eşyalar alıp dönerler.

Kendilerine sosyete adını takan bu mikrop sınıf, Türki ye halkı için en zararlı sömürücüdür. Bunlar din itibariyle put perestîr...

Bu sümrede ar, namus, hayâ, sıkılma, gibi hisler yok tur. Domuz eti yedikleri için domuzlarını kıskanmazlar İçki, kumar, dans, balo,, fuhuş, zina ve her türlü rezalet bunlar dadır...

Bu sosyete mikropları görülmemiş derecede lüks ha lık ve yazıklarda keyif sürerler. Emirlerinde çifter çifter uşaklar, hizmetçiler, şoförler (bazıları âileden sayılır), tab çıvanlar, dadılar vardır. Çocuğunun köpekleri her gün pa zara yer. İsraf ve çılgınca hayat başlıca hususiyetleridir.»

Egemen sınıflar, niçin Ortak Pazar'a katılmak istiyorlar?

Antikomünizm, çağımızda, egemen sınıfların ayrılmaz ideolojisidir. Kaynağını, statükonun değişeceği korkusundan alır: egemen sınıfların, yurtiçi ve uluslararası dayanışmasını sağlar. Gerçi, bu uluslararası dayanışma hiyerarşik bir yapı gösterir; en güçlü, en zengin ulusun egemen sınıfı zirvede, en güçsüz ve en zayıflarını tabanda olmak üzere. Ama, güçsüzler buna da razıdır, almaşığı, eldekini de kaybetmenin getirdiği türkünü olunca, tabandaki ulusun egemen sınıfının da sürdürmeye çoktan razıdır. Türkiye'nin Ortak Pazar'a katılması, egemen sınıflarımızın bu türkünüsü sonucu uluslararası kapitalizmle bütünleşmeye gitmek isteminin kaynağını almaktadır. Antikomünizmin ideolojisi, kendi aralarında küçük çıkar çatışmalarını egemen sınıfların, bir kalemde bir tarafa itivermektedir.

Bir iktisatçı — Yazar — sanayici çatışmasına göre, Türkiye'de ithalatçı — sanayici çatışması vardır. Dar bir perspektif içinde, bu öneri doğrudur. Eğer sanayicinin ithalatını ithalatçı yapıyorsa, ithalatçının kârı sanayicinin maliyetini şişirir, uluslararası rekabet olanağını azaltır. Ama bu öneri, iki noktada hatalıdır, bugün sanayici, özellikle büyük sanayici kendi ithalatını kendi ya par. Hem ithalatçı hem sanayicidir. İthalat kârı, kendi cebine kalır. İthal malı darlığı olduğunda, sanayiçi hem de spekülatördür: spekülasyon kârı da onun cebine girer. Kimin çıkarı kiminle çatışıyor diye sormaz gerekir, bu halde. İkinci kendi aralarındaki küçük çıkar çatışmasından çok daha büyük bir ortak tehlike türkünüsü oldu mu, egemen sınıflarımız tam bir bütünleşme içinde, ortak tehlikeye karşı çıkar. Bu ortak tehlike, antikomünizm kisvesi altında statükonun değişmesi, egemenliğin bir nedenle dahi olsa elden gitmesidir. Bürokratlarımızın önemlice bir kısmı, sanayicimiz, ithalatçımız, yok vicdan olarak, kendi korkularının yarattığı ortak tehlikeye karşı çıkarlar, Tıpkı Don Kişot'un değirmenlere saldırması gibi. Ortak Pazar, onlar için, egemenliği, sürdürmenin sigortası, sol tehlikesine karşı en güvenilir garantidir. Hele bir de Alman, Fransız İtalyan sermayesi Türkiye'ye bol bol gelip yerleşti mi, sigorta daha da güçlenir. Çünkü, yabancı güçler, kendi çıkarlarını korumak için mutlaka Türkiye'de tedbir alacak, kendi çıkarlarını sigorta larken, bizim egemen sınıfları da sigortala mış olacaktır.

Ya «Avrupa» lı olamama kompleksine ne demeli? Şık, son moda, Avrupa'nın en iyi terzilerinde diktimiş giysilerine rağmen, Avrupalı olamadıklarını bilinç altında bilen egemenlerimizin Şarklılıktan kurtulamama kompleksine ne demeli? Ortak Pazar içinde bir kere egemen sınıflar arası bütünleşme sağlandı mı, ülkelerin egemen sınıfı arasına girdiler mi Avrupalı olacaklarını sanan bu gafiller, Avrupalı'nın onları, ikinci sınıf vatandaş sayacağının farkında bile değillerdir. Elde edecekleri sigorta, ikinci sınıf vatandaş sigortasıdır.

Egemen sınıflarımızın, kurdukları den ge denkleminde, önemli bir değişgen eksik tir. Korkuları, bu gerçeği görmelerini engel lemektedir. Türkiye'de bugünedek gelişme nin yarattığı olanaklar, her sınıfa bir üst sınıfa geçme olanağı vermiştir. Ara taba kalarda öğretmen, memur bir tarafa bira kılırsa, sınıflararası geçiş çok sür'atli ol muştur. Köylü, kente gelip işçi statüsüne girince, toprağın damdan gecekonduya ter fi edince, mutluluğu artmış; eşraf, burjuvalığa geçmiş; işçi, olanaklarını kullanınca, esnaf olmuş; devlet işletmesindeki bürokrat, küçük imalathane sahibi sanayici ya da özel sektörde sanayici olmuştur. İşsizlik çok büyük olsa da, çoğu köyde «gizli iş sizs», kentte, esnaf olarak «gizli işsiz» olabilmiş; açık işsizler çokluk'a, üçüncü büyük kentimiz Munich'e ihraç edilmiştir. Ancak, korunmuş, dış rekabet, engelleyebilmiş bir piyasada yaşıyabilen küçük sanayi bir mil yon işçi ve iş sahibini masseder ek, başlıca istihdam kaynağımız sanayi olmuştur. Bugü nedeki, 1950'lerden bu yana olan dönemde, her sınıf mutlak refahına düşmemiş ise, şu ya da bu ölçüde refahı yükselmiştir. Köylü, olsa olsa eskisi kadar sefildir; yolu vardır, köye okul, gelmiştir ya da kur an kursu ile uyarılmıştır. Köy—kent ara sında gelişmenin hızlandığından kentin bazı nimetlerinden de yararlanabilmektedir. Do gu'daki köylü ise eskisi kadar sefildir, ha lbalde daha fazla değil. Bu tablo, Marksist diyalektiğin işleyişini, geçiktirmektedir, ya da önce, üretim araçları mülkiyetine sahip olup da sonra bundan yoksun olan bir sınıf yoktur bugün Türkiye'de, Sanayi işçisi, ta vız üzerine tavizle doyurulmakta, düzenin ayrılmaz bir parçası haline gelmektedir.

Ama, Ortak Pazar, diyalektiğin işleyişini geciktirse bu mekanizmanın sonu ola caktır. Önce, küçük sanayi tasfiye olacak tır. Maliyeti yüksek, kalitesi düşük bu sana yi'in uluslararası rekabete dayanma olanağı yoktur. Zaten, ithal darlıklarının ürünüdür çok halde. Küçük sanayi tasfiye olursa, Türkiye, bugünkü istihdama göre, bir mil yon işsizle karşılaşır. Hem de, bir kısmı, gerçek anlamda üretim araçları mülkiyetin den yoksun kalmış, bir kısmı eski yaşama düzeyini kaybetmiş bir milyon. Büyük sa nayiin bir kısmı rekabete dayansa da onun da bir kısmı yıkılacaktır. Zaten, bugün hammadde darlıkları dolayısıyla fabrikalar işlerini yavaştatırken, işçi tasfiyesine başla mışlardır bile. Tasfiyeye tabi olan bu işçi nin sefaleti, köylününkinden çok farklı bir toplumsal olgudur: işçi, daha önce sahip olduğu olanakları kaybetmektedir. Yarın, bu daha büyük çapta gerçekleşecektir. Bu işsizlik, Türkiye'de ilk defa, Marx'ın çizdiği ne benzer bir tablo yaratacak, sosyal çal kantılar, işte bu noktada başlayacaktır.

Egemen sınıflarımız, bu işsizliği ya he saba katmamakta, ya da hepsini B. Alman ya'ya ihraç edebileceklerini sanmaktadır. Bugün Münich, yarın Frankfurt öbürgün Batı Berlin, bu milyonluk kitleleri yutacak sanmaktadırlar. Ya, uluslararası rekabet düzeyini sürdürmek için ABD'yi izleyecek Batı Almanya da otomasyona giderse ne olacaktır? Bütün işçi ihracı hesapları, oto maşyonun gerçekleştirilmediğini, bugünkü kapital yoğunluğunda işçi talebinin gele cekte devam edeceğini varsaymaktadır. Oy sa, bu olanak dışıdır, B. Almanya, mutlaka otomasyona gidecektir, uluslararası kapita lizmin rekabet koşulları kârlılığın devamı için bunu gerektirmektedir.

İşte, egemen sınıfların hesabı, bu nokta da hatalı çıkacaktır. Beklediklerinden, üs gördüklerinden çok farklı koşullar, ülke içinde hazırlanmaktadır. Antikomünizm ideolojisi, yakın gelecekte, toplumsal çalkantıla rın baş hazırlayıcısı olacaktır. Bu ideoloji, kendi karşıtını mutlaka yaratacak, ancak o zaman işçi sınıfı veya işsizler ordusu ön plana çıkabileceklerdir.

Basında kalem oynatan düşünürlerimiz de şunu bilsinler ki, m'lliyetçilik, Ondoku zuncu yüzyı'da burjuvanın ideolojisi olmuş tur. Yirminci yüzyılın ikinci yarısında ideo loji, antikomünizmdir.

F.Öz Kerem

BOĞAZIN KÖPRÜSÜ nedir, ne getiriyor, ne olacak ? ● ORTAK PAZAR İDEOLOJİSİ : Prof. Dr. Gülten Kazgan ● İKTİSADİ BAĞIMSIZLIK VE DIŞ YARDIM : Prof Dr. Emre Gönensay ● DÜŞENİN DOSTU (yılın tiyatro olayı) cinsi sapıklığın istismarı mı, topluma bir mesaj mı?

BELGELERLE
TÜRK TARİHİ DERGİSİ
DÜN/BUGÜN/YARIN
30. SAYI CIKTI

YABANCI BASINDA KIBRIS SORUNU

'AKARIOS.

Makarios, Yunan cuntasının yarı resmi organı Eleftheros Kosmos gazetesinde yayınlanan konuşmasında, «Türkler, Bölge muhtariyeti konusunu görüşme masasına getirdeklerdir. Böyle bir durumun görüşmeler üzerindeki etkisi ne olabilir?» şeklindeki soru ya şu cevabı vermiştir. «Türklerin muhtariyet istemleri, devlet içinde devlet varatacak bir durumdur. Böyle bir isteği hiçbir şekilde kabul etmemiz söz konusu değildir. Türkler bu isteklerinde ısrar ettikleri takdirde, o zaman görüşmelerin çıkmaza girmesi mümkündür. Gerçekte Türkler yarattıkları kanun dışı bir durumla bugün çizdikleri sınırlar için de kalmayı istemektedirler.»

Ayrıca, «Zürih ve Londra antlaşmalarının yenilenmesine ısrar edeceğiz» söyleniyor. Bu doğru mudur?» sorusuna da Makarios, «Görüşmeler olumlu bir sonuca varırsa, bunu lüzum kalmayacaktır» şeklinde cevap vermiştir. Görüldüğü üzere Makarios, olduken üst perdeden konuşarak, «Türkler, ve bizim dediğimize gelirler, ya da biz bildiğimizi okuruz» demeye getirmekte dir.

Son zamanlarda Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhakı için terör hareketlerini yoğunlaştıran «Milli Cephe»ye ilişkin olarak «dağılma içindedir» diyen Makarios, konuşmasından iki gün sonra bu cephenin tertip lediği bir sufikastten canını güç kurtarmıştır.

Öte yandan, Frankfurter Allgemeine Zeitung, eski EOKA cı Grivas'ın yeniden ortaya çıkarak, Enosis'e karşı gelenleri «vatan hainli» ilân ettiğini bildirmektedir. Almanya'nın Cumhuriyet gazetesine göre, Grivas, Kıbrıs taki Enosis taraftarlarıyla ilişkisini sürdürmektedir.

Fransız Combat gazetesi ise, savaş ravaş Makarios'a bir alternatif olarak sahneye çıkarılmış görülen Enosis yanlısı Kıbrıs Ortodoks Piskoposu Anthimos'un ki

(Başı S. 1'de)

lan başbakan olmasına rıza göstermiyeceğini, Hükümet programı müzakereleri sırasında ortaya koymak iste di. Bir CHP milletvekilinin, «Milletin kürsüsünden bize yalan söylüyor» diye Demirel'e satışması ve sözünü geri almayı reddetmesi üzerine, Bozbeyli'nin yumuşak davrandığını ileri süren Çağlayangil, kürsüye yürüdü ve Meclis Başkanını «Zamirin belli oldu» diyerek tarafsız liktan ayrılmakla suçladı. Bozbeyli, «Benim zamirimi keşfetmiş olan Dışişleri Bakanına ihtar veriyorum» diye karşılıkta bulundu. Bunun üzerine Yeminlilerden bir grup Bozbeyli'yi yuhaladı. Kasım Onadım, «Şeref siz adam» dedi. Otekiler, «Taraf tutuyorsun. Bitaraf hareket etmiyorsun .Yazıklar olsun» diye bağırdılar. Çağlayangil, «Ne sıfatla bana ihtar veriyorsun» sözleriyle meydan okudu. Çağlayangil, Senato üyesi olduğunu, Meclis Başkanının kendisine ceza veremiyeceği iddiasındaydı. Benzer bir olay olmuş, CHP'li Başkan Vekili Arar, Çağlayangil'e çok müsamaha göstermiştir. Çağlayangil'e göre, «kendi partisine mensup Bozbeyli, nedense aynı müsamahayı göstermi yordu.» Meclis Başkanı, bu iddiayı «Çağlayangil'e yapılan usulsüzlüklerin de, kendi sinin başkanlığı usulsüzlükle suçlaması, usule uygun mu dur?» diye cevaplandırdı.

Olay, Demirel'in Yeminlilerinin Bozbeyli liderliğine kazan kaldıracaklarını ortaya koydu.

İNÖNÜ YOLSUZLUK İDDİALARINA DOKUNMADI.

İnönü, Demirel'i «istemye yen adam» ilân ederken, «açıklanan nüfuz suistimalleri bahsinde kamuoyuna hiçbir saygı göstermeyen tutumlardan nöbz etmiş, «ahlaki tutumları apaçık belli olan insanlar»ın hükmet kurmaktan vazgeçilmesini istemiştir. Demirel buna, «Ya senin ya kmalarının yolsuzlukları» hiçbir zaman bir tehditle cevap vermiş ve iktidarın yakını Cumhuriyet Arcayürek aracılığıyla, İnönü'nün yakınlarının bütün kirli çamaşırlarının ortaya dökülmeceği ilân edilmişti. Arcayürek, «Ya İnönü hodri meydan derse, k'm kazanır?» diye yazısını bağlamıştı .Doğrusu biz, İnönü'nün Meclis konuşmasında «Hodri meydan» diyeceğini beklemekteydik. Tahminimizde yanıldık. İnönü, 19 milyonluk kredi hikâyesine, arsa yolsuzluğuna ve kısa sürede 87 milyon lira servet edinilmesine hiç dokunmadı. Bu unutkanlık dikkati çekti. Ustelik, İnönü'yü coşkulandıran konuşmasında Demirel, üstü kapalı bir tehdit daha savurdu: «Sahte eleştirmenine pi dersek, bunun altından çok şey çıkar.»

HACI DEMİREL'İN YALANLAMASI!.

Süleyman Demirel'in biraderleri, konuştukça batıyorlar. Hacı Demirel, şimdi «mahkeme eliyle tekzip» ler göndermeye başladı. Ne var ki, yalanlaması, «Hayır 2e

milyon değil, 19 milyon lira aldık» tarzında, bir cins itirafname Nitekim Ulus gazetesi, Hacı Ali Demirel'in Eskişehir yolu üzerinde 19.326 metrekare arsayı geçen yıl metrekaresi 18 liradan kapattığını, Sosyal Sigortaların bu arsayı 110 liradan kamulaştırdığını, ama Hacı'nın 400 lira istediğini ve işin mahkemeye intikal ettiğini yazmıştı. Hacı, 347 bin liraya aldığı arsayı Sosyal Sigortalar Kurumuna 7 milyon 730 bin liraya satmak istiyordu. Hacı, 2 milyon 125 bin lira kamulaştırma bedelini az bulmuştu!

Hacı Demirel, Ulus'a gönderdiği yalanlamada, bunların hiçbirini yalanlamıyor, tam aksine doğruluyor. Hacı, «Bundan fâbii ne var? Bu suistimâl değildir» demeye getiriyor. Hacı'nın savunması şöyle : «Böyle bir yerleri istimlâk edilse, bedel de az görülse mahkemeye gitmiyecekler mi? Kanunun verdiği hakları kullanmıyacaklar mı? Giderlerse bu konuda ol duğu gibi siyaset istismar sebebi mi sayılacak ve böyle bir neşriyata konu mu yapılacak?»

Sosyal Sigortaların ödediği «bedel az olduğu takdirde o yerin sahibi kim olursa olsun, kanuni hakkını kullanıp mahkemeye gedecektir. Sigortalar böyle bir parayı ödemeden başkasının mülkini, hiç bir yapmak hakkına sahip midir?»

Doğruso, Hacı haklıdır! 347 bin liraya kapatılan arsayı, devlete 7 milyon 730 bin liraya satmak istemekte hiçbir yolsuzluk yoktur. Bu, düzenin gereğidir.

Demirellerin kredi işini de, Senato'da AP sözcüsü Termen şöyle savundu: «Devletin resmi kayıtlarına göre, memleketimizde 300 bin tüccardan 214 tanesi 10 milyondan yukarı kredi almaktadırlar. Sayın Başbakanın kardeşleri, aldıkları 19 milyon Türk Liralık krediden ağbeylerinin çeşitli ithamlara maruz kalacaklarını Avrupa'i bir düşünceyle akıllarından bile geçirmemişlerdir. Kaldı ki, Demirel'in kardeşleri bugün iş sahibidirler ve kurdukları okullardan sâdece yılda 14 milyon lira kazanmaktadırlar.»

Ne savunma, ne savunma değil mi?...

HACI DEMİREL'İN MUHTEŞEM DEFİLESİ!

Hacı Ali, Demirel hem Nurcu ve Süleymancılarla, Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Yaşar Tunagür'ün baş dostudur, hem de Özel Yükseliş Koleji yoluyla sosyetik faaliyetlerin öncüsüdür. Kolejinin Büyük Ankara Oteli'ndeki «geleneksel» yemeği vesilesiyle düzenlenen «mini-defile»si defile, muhteşem olmuştur. Hacı Ali Demirel'in defilesi hakkında bir sosyete yazarı şunları yazmaktan kendini alamamıştır :

«D.or'un bir koktey elbisesinin kumaşa ve modele sâdık kalınarak Mukaddes tarafından gösterilmesi, bü yük ilgi gördü. Aylin'in bro kar tuvaleti, tamamı boncuk larla işli tuvaleti ve pli — soley pantolon tuvaleti, Süreyya'nın sırtı tamamen dekolte tuvaleti de takdirle kar şılandı.»

«Hanımların devamlı iç çe kişleriyle» geçen defilede, şimdiye kadar böyle muhteşemi nin görülmediği fısıldan yordu.

PERSONEL KANUNU AVUTMACASI..

Demirel, Personel Kanunu tasarısının 1 Mart 1970'ten itibaren hüküm ifade etmek kaydıyla, 1970 Bütçesi ile bir likte Meclislere sevkolunacağını açıkladı. Memurları bu «horoz şekeri» ile avutmak istedi. Hemen söyleye lim ki, memurların geçim sıkıntısını hafifletecek bir Personel Kanununu Demirel Hükümetinin çıkarabilmesi asla ve asla mümkün değildir. Bütçe harcamaları kısılmıştır, fakat yine de 3 milyara yakın bütçe açığı var dır. 2,3 milyar lira daha ver gi alınması şarttır. Bu vergilerin alınması çok şüphelidir. Alınabilse bile, ancak küçük memurlara teselli kabilinden ufak bir zam yapılabilecektir. Personel Kanunu hikâyesi, bir aldatmacadır. Memurlara boş yere hayal kurdurulmaktadır.

SENATO SEÇİMLERİ ERTELENİRKEN..

Büyük partiler bir yandan büyük kavgalara hazırlanırken, öte yandan Anayasanın ormanlarla ilgili maddesi değişmeden, bir takım Anayasa değişikliklerinde mutabakata vardılar. Mutabakata, varılan meddelerin başında, Senato seçimlerinin ertelenmesi için Anayasanın değiştirilmesi geliyor. Ertelemenin çok sayıda ki nedeni arasında bir tanesi ilginç: Seçime katılma çok düşük olacak. Senato seçimi, Parlâmento Dışı Muhalefet'in bir zaferini teşkil edebilir.

Bu nedenle «aklı evvel» popülistlerimiz, pek korktukları Parlâmento Dışı Muhalefet'i kanun yoluyla tasfiye için, askerlik mükellefiyeti gibi, bir «oy verme mükellefiyeti» koymayı planlamış lar! Plânın başarıya ulaşacağına hiç ihtimal vermiyoruz, ama, «cici demokrasi»cilerin biçareliğini göstermesi bakımından ilginç.

YÜKSEK HAKİMLER KURULU KALKIYOR

Parlamento dışı muhalefeti, vatandaşa «oy kullanma mükellefiyeti» yükleyerek yok etme gibi bir devekuşu politikasında birleşen siyasi partiler, aynı zamanda Yüksek Hâkimler Kurulunun kaldırılması konusunda anlaşmaya vardılar. Anlaşma ya göre, Yargıtay'ya yeni üyeler yapılacak ve Yargıtay içinden 15 kişilik bir grup, Yüksek Hâkimler Kurulunun görevini yerine getirecek, bunun dışında, hâkimlerin denetlenmesi sorunu, partilerarası toplantılarda elemlanmış. Bir teftiş Kurulunun teşkili düşünülmüş. Yani hâkimlerin bağımsızlığı ile Teftiş Kurulu yetkilerinin bağdaştırılması biraz güç bir iş

Ayrıca Anayasa Mahkemesi üye sayısının 18'e çıkarılması ve yüksek mahkemenin 15 kişiye toplanması kararlaştırılmış.

Senato seçimlerinin ertelenmesi ve orman affı da hesaba katılırsa önümüzdeki günlerde bir sürü Anayasa değişikliğini beklemek gerek.

ÇAĞLAYANGİL'İN MARİFETİ

İsmail Hakkı Güzelaydın, bakanlara ve sosyeteye 500 - 600 lira fiyatla ayakkabı yapan zengin bir ayakkabıcı. Çağlayangil'in Bursa Valiliğinden beri ayakkabacısı ve dostu. Geçen yıl Çağlayangil görevle Londra'ya gittiğinde İsmail Hakkı da ona refakat ediyor. Londra'da bu kuaduraciya bir Hariciyeci mihmandar veriliyor. Çağlayangil'in kunduracısı, Hariciyeci mihmandar refaktinde çarşıya çıkıyor ve deri satın alıyor. Ve Çağlayangil'le birlikte, aynı uçakla İstanbul'a dönüyor. 100 kilodan fazla deri yi, gümrük ödemeden yurda sokuyor.

Çağlayangil'in Londra'da bir de seks filmi hikâyesi var: Bakan, Londra'daki son gecesinde bir seks filmine gitmek ister. Bir Danimarka seks filmi bulunur. Fakat o zamanki Büyükelçi Haluk Bayülkem, «Türkiye Cumhuriyetinin bakanı, seks filmi ne gidemez» gerekçesiyle, başka bir sinemaya bilet aldırtır. Ve bakanı uygun bir filme götürür. Çağlayangil, bu olay üzerine, «Yahu. o mu bakan, ben mi bakan, anlaya madım» diye yakınmış...

BU NE BİÇİM DENGE?

Türkiye ve Yunanistan, Nato üyesi iki komşu ülkedir. Her iki ülke de Nato'ya aynı tarihte, 1952 yılında girmişler, Nato'nun Güney Doğu Kanadını teşkil etmişlerdir.

Nato kaynaklarının 1967 yılı için verdikleri resmi bilgiye göre, iki ülkenin karşılaştırması şöyledir:

Türkiye'nin nüfusu 32 milyon 894 bin, Yunanistan'ın 8 milyon 614 bin.

Türkiye'nin silâhlı kuvvetler mevcudu 603 bin, Yunanistan'ın 177 bin.

Kişi başına düşen gayrî safî milî hâsıla Türkiye'de 2.545, Yunanistan'da ise 6.464 lira.

Silahlı Kuvvetleri için Türkiye'de kişi başına düşen yük 119, Yunanistan'da ise 229 lira.

Türkiye, 503 bin kişilik silâhlı kuvvetler mensuplarının herbiri için yılda ortalama 780 lira yiyecek, içecek, giyim — kumaş, eğitim ve silâhlandırma masrafı yaparken, Yunanistan her eri için yılda 11.192 lira harcar.

Yine Nato kaynaklarının resmen verdikleri bilgilere göre, ABD bir tek eri için yılda 145. 924, Sovyetler Birliği 112.174, İsrail 142.550 ve yakın komşularımızdan Bulgaristan 13.529, İran 20.334, Irak 27.902, Suriye 20.716 lira harcamaktadır. Avrupa ülkelerine gelince, bu miktar Fransa'da 109.750 ve Federal Almanya'da ise 95.745 liradır. Görüldüğü gibi, Nato ve Varşova paktları üyesi ülkeler içinde bir eri için en az masraf yapan ülke, Türkiye'dir. Bu na karşılık, bütün bu ülkeler içinde milli geliri en düşük, ama milli gelirden askeri masraflara ayırdığı pay en büyük olan ülke de yine Türkiye'dir.

Karşılaştırmaya tam bir açıklık getirebilmek için, Türkiye'nin Nato üyesi sıfatıyla ve tamamen Nato emrine verilmiş birlikleriyle, yeryüzünde Kuzmisto Çin, Sovyetler Birliği ve ABD'den sonra en büyük kara ordusunu beslediğini ve yine ülkeyi gerçeğini de söylemek gerekir.

Şimdi son bir rakamı daha verelim: Türkiye, bir tek eri için yılda 7.805 lira harcadığına göre, 503 bin kişilik aratma 3 milyar 925 milyon 915 bin lira harcıyor demektir. Yunanistan ise, 177 bin askerine yılda 1 milyar 980 milyon lira ayırmaktadır. Sayot Türk ordusunu ABD beslese, 503 bin asker için yılda 73 milyar 399 milyon 772 bin lira harcamak durumunda kalırdı. İşte, «Türkiye, Nato ve ABD'nin ucuz asker deposudur» dorken kasttetiğimiz budur.

Simdi geçelim denge meselesine..

Nato'dan ötürü müttefiklerimiz, hem de sınır komşumuz Yunanistan, Fransa'dan — Nato ve ABD yardımları dışında — Migare savaş uçakları satın alıyor. Kaç tane? Otuz Mirage uçağı siparişi vermiş. Almanya'ya da denizaltılar ve hücumbotlar ısmarlamış. Geçtiğimiz günü, darbe gücünü yükseltiyor. Türkiye'de haklı bir telâş ve endişe var. Yunanistan, Nato'dan ötürü Türkiye'nin müttefikidir ama, kırmızı yüzünden de can düşmanımızdır. Hiç de âdil ilişkiler bu duruma getirilmiştir. Nato nun Güney Doğu kanadında, Doğu Akdeniz'de denge bozuluyor. Neyle? Otuz Mirage uçağı ve birkaç denizaltı, birkaç hücumbotla..

İşin bu noktasında, asker — sivil demeyip, ciddî ciddî düşünmeliyiz. «Yunanistan'ın etne, budu ne? Onlar 9 milyon, biz 35 milyonuz. Yunanlıların 177 bin askeri var, bizim yarım milyon» lâkâbiyatını bir yana bırakmak gerek tiğini artık herkes anlamış durumda. 4 milyonluk bir İsrail'in 150 milyonluk Arap dünyasının ordularını düşürdüğü durum ortada. Modern savaşlarda, günümüzün savaşlarında, alayların, tümenlerin, orduların kaba kalabalığı, binler, onbinler hiçbir şey ifade etmiyor. Çağımız, kalsik savaşlarda bile, çevik ve vurucu gücü yüksek ordıların zafer çağıdır

Bir yanda Yunanlıların 177 bin askerine karşılık, 503 bin askeriniz olsun, eğer elinizde Yunan askerlerin kullandığı silâhların eşi yoksa, zafere ulaşmakta çok güçlük çekeceksiniz demektir, İşte bu noktasca, sorun catallaşmak tadır. Niye 503 bin kişilik bir ordu ?

Bunun cevabı, «Nato..» olmaktadır. Peki, Nato, eğer Türkiye ile Yunanistan arasında bir savaş çıkarsa Türkiye'yi koruyacak mıdır? Yoo Nato'nun ve ABD'nin böyle bir taahhüdü yok tur. Şu halde?.

Cevabımız şudur:

Türkiye, tıpkı Atatürk döneminde olduğu gibi, silâhlı kuvvetlerini ulusal bir ordu olmaya dönüştürmelidir. Bunun içinde 503 bin mevcutlu bir silâhlı kuvvetler kadrosu yerine, pek âlâ 200 - 250 bin kişilik mevcutta yetinebilir Bu demektir ki, halen her erine 7.805 lira harcayabilen Türkiye, bu kez her erine daha çok para ayırabilir. Yıllardan beri harcaya geldiğimiz yıllık 4 - 5 milyar liranın, hiç değilse yarısıyla dilediği yerde ve istediği ulusal amaç larla kullanabileceğimiz Mirage uçakları ya da daha üstün vasıflı ve tok kaynağa dayan mayan uçaklar satın alabilir. Donanmasını Amerikan hurdalarıyla değil de, günümüz savaşlarına elverişli modern muhrip ve denizaltılarla donatabilir.

En kaba hesapla söyleyelim: Nato'ya girdiğinde nbarı, onsekiz yıldır, Türkiye, yarım milyonluk bir ordu beslemek zorunda bırakılmış olduğunu bunun yarısı kadar beslese ve harcayageldiği ortalama 4 milyar liranın 2 milyarını modern silâhlara yatırsaydı. bugün one buna avuç açan ve Yunanistan'ın Mirage uçağı alıyor diye bir anda kuvvetler dengesi bozulan, ne yapacağını şaşıran bir ülke haline gelir miydi?

El yardımı ile gerdeğe girmeye kalkanın, sonunda hali işte böyle olur ve hep birlikte oturur, arpacı kumruları gibi düşünürüz.

ilhami soysal

GENÇLER

doğan avcioğlu

31 martta yabancı parmağı

(Başı S. 1'de)

ğında toplanan parlamento emperyalizmin kovulması hakkımızın kurtulması için kararlar alıyor işgal kuvvetlerini atmak için planlar yapıyordu.

Biz Türkiye'nin Milli Kurtuluşçu, devrimci gençliği olarak böylesine onurlu bir bar lâmentoyu özlüyoruz.

Biz Amerikan emperyalizminin ve işbirlikçilerinin egemenliğindeki bir gerici politik düzeni değil, İşçi — Köylü — Asker ve Gençliğiyle tüm ulusumuzu temsil eden devrimci ve demokratik bir politik düzeni özlüyoruz.

Biz, devrimci gençlik olarak, Amerikan uşaklarının oy pazarında para ile satın alınan kişilerin, halkımızın sırtından milyonlar vuranların; at oynattığı bir politik düzeni tanımıyoruz.

Yaşasın Mustafa Kemal'in milli, onurlu parlametosu!

Yaşasın İşçi — Köylü — Asker ve Gençliğin devrimci dayanışması!»

[Bu konuda geniş bilgi, 2. sayfamızdaki «Gençlik» köşesindedir.]

KİTAPLAR

Ömer Faruk Toprak'ın «DUMAN VE ALEV»i

Halit Aksu

Biraz dalsak yeşil çini akşamın içinde
Hep yaklaşır hiç uzaklaşmaz senin yüzün
Bırak bir pencere camında kalsın
Akşamların önünde çektirdiğin fotoğrafın
Biliyorum benim bıraktığım gibi duruyor
Okumak üzere kesilmiş kitaplar
Yemediğin ekmekler bayatlamış
Kür olayım acımıştır sürahideki su
Gömleğimden uçmuş gitmiş çiçeklerin kokusu
Görmemeliyim ceylân gözlerini bu karanlıkta

Üç yıldır, edebiyatımız yakın geçmişin anı biriktirmini boşaltma evresine girdi. Cumhuriyet devrinin başlangıç tarihi ile yaşıt olan şairler, ya zarlar gençlik çağından çıktılar artık. Yazarlık anılarını, çilelerini yazıyorlar. Yazdıkları arasında geçmişi aydınlatan ilginç kitaplar var.

Yıllar önce **André Suarès'** in Fedor Dostoyevski üzerine bir eserini okumuştum. Daha sonra **Karamazof Kardeşler'i, Ölüler Evinden Anılar'ı, Budala'yı** okudum. Bu eserlerin pek çok sayfası anılardan ölürülmüştü. O kaynaktan geliyordu. Yaşanmış olaylar, gerçekilik duygusunu taşıyan olaylar içindeki kişileri görüyordunuz o sayfalarda. Çarlık Rusyasının insanları geçiyor du önünüzden. Anıları kaynak yapan kitaplar, sanıyorum daha çok ilgisini çekiyor okurun.

Şair **Ömer Faruk Toprak'ın Duman ve Alev'ini** okurken, mezarlık adı verilen bir redeki yaşamını bir oyun çerçevesi ile verseydi bize diye düşündüm. 1940 — 1950 dönemînin ağır koşulları içinden geçen yazarlar, şairler böyle bir tiyatro eserinde o toplumun kesitlerinde daha kalın çizgilerle görülecekti. (Melih Cevdet'in İçerdekiler oyunu, sözünü ettiğimiz hücre sorunu ile sorgu evresini işlemeğe çalışır bir parça ama, insana asla gerçeklik duygusu vermez. Seyrettiğimiz zaman zayıf kalmış bir eser görünümü vermişti bana. Üzerinde durmıyacağım.)

Duman ve Alev'in (günlükanı) kitabı olduğunu söylüyor Ömer Faruk Toprak. Sait Faik, Cahit Sıtkı Tarancı için yazılmış bazı kitaplar bulursunuz. Bu eserlerde bazı anı kırıntıları vardır. Ama kişiliklerini, sanatlarını açıklıyan, insancıl yanlarını vakınımıza getiren yazı parçaları pek bulamazsınız. Oysa **Duman ve Alev'de** Sabahattin Ali, Nâzım Hikmet, Osman Cemal Kaygılı, Neyzen Tevfik, Mahmut Yesari, Sait Faik, Orhan Veli, Abidin Dino, Cahit Sıtkı Tarancı, Ahmet Kutsi Tecer, Rıfat Ilgaz, Hasan Izzettin Dinamo, Orhan Kemal, Kemal Tahir Ç'Irgat, İlhan Tarus, Ataç, Ahmet Naim, Yahya Kemal, Reşat Enis, Hüsamettin Bozok, Muzaffer Buyrukçu, Yaşar Kemal, Attilâ İlhan, Hasan Tahsin, Suphi Taşhan üzerine anı yazıları, eleştiri denemeleri vardır.

Toprak için, günümüzün en iyi anı yazarlarından başkasa demek, ona uygun bir deyim olur. Bir bakıma bu türde öncülük yaptı diyorum ben onun için... **Yön** gazetesinde ilk anı yazılarını okurken, orta yaş doğrultusunda yürüyen Cumhuriyet devrinin şairlerinden ilk olarak **Ömer Faruk Toprak** anılarını yazmağa başladı demiştim sanatçı arkadaşlarıma. Bakın kitaplığınıza. **Sabahattin Ali, Sait Faik, Cahit Sıtkı Tarancı** için yazılmış bazı kitaplar bulursunuz. Bu eserlerde bazı anı kırıntıları vardır. Ama kişiliklerini, sanatlarını açıklıyan, insancıl yanlarını vakınımıza getiren yazı parçaları pek bulamazsınız. **Oysa Duman ve Alev'de** Sabahattin Ali, Nâzım Hikmet, Osman Cemal Kaygılı, Neyzen Tevfik, Mahmut Yesari, Sait Faik, Orhan Veli, Abidin Dino, Cahit Sıtkı Tarancı, Ahmet Kutsi Tecer, Rıfat Ilgaz, Hasan Izzettin Dinamo, Orhan Kemal, Kemal Tahir Ç'Irgat, İlhan Tarus, Ataç, Ahmet Naim, Yahya Kemal, Reşat Enis, Hüsamettin Bozok, Muzaffer Buyrukçu, Yaşar Kemal, Attilâ İlhan, Hasan Tahsin, Suphi Taşhan üzerine anı yazıları, eleştiri denemeleri vardır.

Oysa yenilikçi Türk Edebiyatını bir bütün olarak düşünmek gerekmez mi? **Oktay Rıfat'a** verdiğim yeri **Rıfat Ilgaz'dan** esirgemem. **Ömer Faruk Toprak, Duman ve Alev'** de böyle haksız bir ayırım yapmamış. Unutturulmak istenen şairleri öbürkilerden ayırmadan yapmamış. Unuttu rulmak istenen şairlerin, öbürkilerden ayırmadan yazmasını bilmiş. Biraz tutucu yanınız varsa, vardığı yargılardan bazılarına **yadırgarsınız**. Çünkü her yönü ile dev rimci bir şairdir. **Ömer Faruk Toprak** Onun şairliği, **Tahir Alangu'nun** dediği gibi kehmc cambazlıklarından geçmez. **Türkiye'li bir yurtsever**likten, Türkçenin özünden geçer.

Duman ve Alev'in bir önemli özelliği de şu: Yukarda Günlük — Anı olarak yazılmış dedim. Gönen kasabasından girersiniz şairin çocukluk anılarına. Hangi sayfaden başlarsanız başlayın, sıkmayan, yormayan bir okuyuşa geçersiniz. Kitabı ara — sırа tekrar açıp, rastgele bir yerinden okuyorum. Şu düşünceye vardım. Şairlerin anı kitapları ya da romanları başka bir anlatım taşıyorlar bize. Onların düz yazıları öbür yazarlarınkine pek benzemiyor. Başka bir özgünlük var onlarda. En üslupçu yazarla bile değişmem onların bir tekini. Gerçek şairler değişik ya da taklit bir anlatım yakalamayı çok iyi biliyorlar. Bir Sair Faik'i şairlerle bir tutarım. Aslında o da bir şairdir.

Yazımı şöyle bağlıyayım: **Duman ve Alev'i okuyun falan** da demiyeceğim. Özelliklerini içtenikle sıraladım yukarıya. Bunları seviyorsanız o kursunuz.

Haberler

RUSSELL'IN DERGİSİ

İngiltere'deki Bertrand Russell Vakfı ile bazı işçi sendikaları ve bazı politikacılar, aralarında 4000 sterling toplayarak geçenlerde ölen ünlü düşünür Russell'ın fikirlerini savunan bir dergi çıkarmak için hazırlıklara girişmişlerdir. Derginin adı «The Spokesman» olacaktır ve daha çok «radikal idealist»lere hitap edecektir. Önümüzdeki günlerde yayına atılacak olan derginin ilk sayısı 10 bin basılacak ve birkaç ay içinde Amerika ile İskandinav ülkelerine ihraç edilecektir.

SIMONE DE BEAUVOIR VE «YAŞLILIK»

Tanınmış Fransız romancı ve makale yazarı Simone de Beauvoir'ın «Yaşlılık» adlı son kitabı geçen ay Paris'te satışa çıktı.

Halen 62 yaşında olan Simone de Beauvoir, belki artık kendisinin de yaşlandığını farkettiğinden, 1967 Temmuz'undan beri kütüphaneye kapanmış ve toplumlarda yaşlı insanların yerini araştırmış. Vardığı sonuç ise, «yaşlılığın ölümden bile beter» olduğu. İncelediği gelmiş geçmiş bütün zamanlar için de yaşlıların en kötü muameleye maruz kaldığı zaman da şimdiki modern Batı toplumlarıdır. Beauvoir'a göre, biraz paraları olan kimselerin yaşlılık şartları nisbeten yumuşak, fakat hayatını emeğiyle kazananları için yaşlılık çok güç. Bu kimseler için yaşlılık hemen hemen 50 yaşların da başlıyor ve onları yalnızlığa ve kötü yaşama şartlarına mahkûm ediyor. Amerika Birleşik Devletlerinde de yaşlılara, bakım evleri ihtiyaç kasabası gibi gelişen para kazanma yollarını besleyen vasıtalar gözüyle bakılıyor. Beauvoir, bu utanç verici durumun değişmesi için toplumlarda toptan bir reformun yapılması gerektiği kanısında. Ancak bunun çok yakında gerçekleşemeyeceği de inanıyor.

Yaşlılığın kendisi için ne getireceği sorusuna ise, Beauvoir, şöyle cevap vermiştir.

Yazdıklarım, benim başıma gelmeyecekler. Çünkü benim bir savunmam vardır, o da çalışmaktır. Kimse de çalışmama engel olamaz. Bu yüzden hayatımın sonuna kadar insan gibi yaşayabileceğimi umit ediyorum.»

Simone de Beauvoir

İŞÇİNİN TİYATROSU

İlkin bir «sokak tiyatrosu» olarak kurulan ve çalışan «İşçinin Tiyatrosu» topluluğu, dü zenli salon temsilleri vermeye başlamıştır. Sokakta oynayarak ve hakla tartışarak ha zırlanan «Vatan Yahut Amerika »adlı oyunu Mehmet Ulusoy'un yönetiminde oynayan «İşçinin Tiyatrosu» oyuncuları, sahnede ünlü heykelci Kuzgun Acar'ın yaptığı metal mask ları takmakta, oyun sırasında Nâzım Hikmet ve Can Yücel'in şiirlerini de okumaktadır lar. Mensupларının tiyatro konusunda eğitmeyi de amaçlayan «İşçinin Tiyatrosu»nda Hal dun Taner «Politik Tiyatro Tarihi», Aziz Nesin «Tiyatroda Üçüncü Boyut», Cevat Çapan «Ti yatro Estetiği», Ayla Algan ve Beklan Algan «Oyunculuk», Taner «Koreografi» ve Meh met Ulusoy «Sahne ve sokak tiyatrosu pratiği» derslerini vermektedir.

«Uçüncü yol» Havarisi:

HERBERT MARCUSE

Bilimin doğrudan doğruya bir üretiçi güç hâline gelişi aydınların, özellikle üretime sıkıca bağlı aydınlar tabakasının, hazırlanma, çalışma ve yaşama koşullarına değiştirmiştir. Öğrenci sayısı hızla artmaktadır, ama kapitalist ülkelerin öğretim kurumları bu artışa cevap verememekte dir. Tekelci kapitalizminin egemen olduğu toplumlarda, öğrenciler arasındaki hoşnutsuzluklar artmaktadır. Öğrenciler, giderek politikayla daha çok ilgilenmektedir Araların dan birkısmı, «iki cephe!i» bir savaşın içine girmektedir. Bu öğrenciler hem tekelci kapitalizme karşıdırlar, hem de dünyada gerçekten var olan sosyalizme.

Dıştan bakılacak olursa, bu öğrencilerin baş kaldırışı, bir küçük burjuva hareketi olarak yorumlanabilir. «Bireysel özgürlük»ü korumak için, bu öğrenciler, tekelçi kapitalizm kurumlarına ve aynı zamanda proleter sosyalist örgüt ve disiplinine karşı çıkmaktadır lar. Bu akımın sözcülleri durumunda olan düşünürler, emperyalizm ile gerçek sosyalizmin aynı sonuca ulaşacağını söylemekte ve devrimde yöneticilik görevinin «Üçüncü Dünya»nın genç aydınlarına ve köylü kitlelerine ait olduğunu ileri sürmektedirler. Bu düşünürlerin sosyalizm görüşleri, anarşik bir temele dayanmaktadır. Onlar işçi sınıfının siyasal gücünün var olmıyacağı bir sosyalizm kurma isteğindedirler. Bu da emperyalizm ve sosyalizmin dışında bir «üçüncü yol» yorumunun burjuva özelliğini ortaya koymaktadır. Bu öğrenci hareketlerinde mücadele nin koşulları üzerinde ciddi bir tahlil göze çarpmamaktadır. Bu hareketler, sabırsız ve öznel olmaktan öteye geçe memektedir.

Batı'daki bazı öğrenci ayaklanmalarının temel ideolojik çizgilerini Herbert Marcuse' in kitaplarında da buluyoruz. Öğrenci başkaldırışları, onun kitaplarında teorik temelini bulmuştur.

Marcuse'e göre, bugün temel toplumsal çatışmalarımızı, üretim ilişkilerini sosyalist devrimci açıdan değiştirecek çözümlememiz olanaksızdır. Bu çatışmaları, ancak bugün var olan «işgüdüler ya pısı»nda bir devrim yaparak çözümleyebiliriz.

Marcuse'ün aydın çevreleri üstündeki büyük etkisi, teorisinin hem güçlü, hem de zayıf yönlerinin bir arada bulunmasından ileri gelmektedir. Bir yandan kapitalizme özgü yabancılaştırma süreçlerini büyük bir gerçeklikle çizer ve derinliğine çözümler ama öte yandan antikomünist «oyun kuralları»ndan da vazgeçmez. Böylece de bugünkü kapitalist sistemin savunucularıyla aynı çizgiye girer. Her zaman bir sınıf toplumun taşıyıcısı ve bir devrimin kaçınılmaz olduğunu söyleyen haklıdır, ama sınıf mücadelesi ve devrim diyalektiğini anlamamakta ve bugünkü koşullarda sınıf mücadelesinin somut yöntemlerini, yollarını, biçimlerini görmemektedir. Sınıf mücadelesi yerine «büyük direniş»i ileri sürmekte, devrimci bilim yerine de ütopyadan ve ahlâkî çağrılardan yola çıkmaktadır Bugünkü kapitalizme karşı koyacak güç olarak proleteryayı gösterecek yerde, bir yana «orta sınıf»ın aydınlarını ve öğrencilerini yerleştirmekte, öte yana a «getto»ların ezilmiş halkını, «imtiyazsız» kitleleri, yâni zencileri ve «beyaz parya»ları koymaktadır. Marcuse, bu kitlelerin toplumsal bilinç kaldırış anlayışını saygıyla selâmlar, ama onların kökten değişmeleri gerçekleştiremiyeceklerini ileri sürer. Sosyalizmi düşler durur, ama modern dünyada toplumun sosyalist dönüşüm ve değişimi için gerekli olan güçlerin bulunmadığını söyler.

Marcuse'ün işçi sınıfının tarihsel görevini kavrayamayan ve bolluk toplumunun efsanesini olduğu gibi kabul eden eleştirileri, devrim konusundaki soyut ve romantik görüşleri, bugünkü koşullarda toplumun sosyalist değişimi için gerekli olan güçlerin bulunmadığını gösterir.

Marcuse'ün görüşlerindeki çelişkiler, onun antiemperyalist muhalefeti ile, burjuvazi ve proleterya arasında yer almış aydın çevrelerdeki etkisini açıklamaktadır. Bu çevrelerin, belirtilen çelişkilere uygun biçimde düşünmesi, bu çelişkilere dayanarak hareket etmesi, burjuvazinin işine gelmektedir. Çünkü böylece, bu çeşit aydınlar sonuç olarak burjuvazıden uzaklaşmış olmamaktadırlar. Bu çevreler, Marcuse'ü de «modern marksist» olarak göstermektedir ler.

Kapitalist toplumda tekelci devlet kapitalizmine, tekellerin boyunduruğuna, bürokrasinin büyümesine karşı çıkan ve gerçek demokratik değişimlerin gerçekleşmesini istiyen bütün güçlerle bir siyasal birlik, bir eylem birliği kurmaya çalışmak gerekmektedir. Böyle bir birliği kurmak için de, bugün var olan teorik çalışmaları derinletmesine incelemek zorundayız. Birlik e teorik tartışmalardan uzak kalamayız. Bu tartışmalar, «üçüncü yol» teorisi taraftarlarının burjuva zihniyetini aşmalarına yardım edecektir. Bu burjuva zihniyeti, büyük çapta bir siyasal etkinliği engellemekte ve solcu muhalefet içinde bulunan genç aydınların büyük bir kısmını çıkmaza sürüklemektedir.

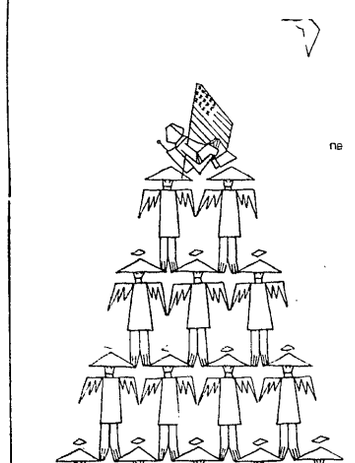

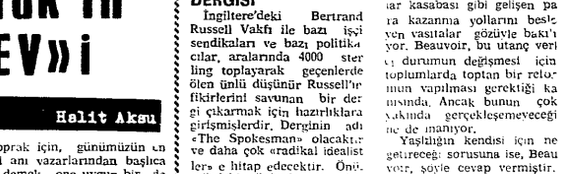

Amerika'da Lozan Tartışmaları

— 21 —

«TÜRKİYE, AMERİKA'NIN ÇIKARLARINI TANIMAZSA, ABD BAŞKANİ DENİZ VE KARA KUVVETLERİNİ KULLANARAK ONLARI YOLA GETİRMEK ZORUNDADIR»

Türkiye'ye savaş ilân eden Avrupa milletlerinin durumu Birleşik Devletlerinkinden farklıdır. Şansölye Kennedy onlarla ilişkin kurallı şöyle açıklamaktadır

«Genel bir kural olarak, savaş halı antlaşma yükümlülüklerini izale eder ve mütekabip bir antlaşma ile yeni lenmedikçe ortadan kalkar ve ebediyen yok olur. Fakat bir antlaşma gelecek bir savaşı öngören ve böyle bir zorunluluğu kapsayan bir hükum ihtiva ederse milletler arasında münasebet kesildiği zaman dahi kuvvet ve yükümlülükleri muhafaza eder.»

Birleşik Devletler Türkiye'ye hiçbir zaman savaş ilân etmemiş olduğundan bu ikinci kural bizim durumumuzla ilişkili değildir. 1830 antlaşması «Türkiye'de yerleşen Amerikan vatandaşları, hiç bir şekilde rahatsız edilip tecavüze uğramıyacak ve işlerinde rahat bırakılacaklardır» hükmünü ihtiva etmektedir. Bu madde 1862 antlaşmasıyla teyid edilmiştir. Bir leşik Devletler Anayasasının 6 ncı madesi, «Birleşik Devletlerin yetkisi altında yapılan ve yapılacak olan antlaşmalar, ülkenin en yüksek kanunu olacaktır» demektedir. 11 inci maddenin 3 üncü bölümünde, «Kanunların sadakatle yürütülmesinden Cumhurbaşkanı sorumludur» denmektedir. Bu amacın gerçekleşmesi için aynı maddenin 2 nci bölümünde Cumhurbaşkanının Birleşik Devletler kara ve deniz kuvvetlerinin başkomutanı olduğu hükmü yer almıştır.

Temel ilkeler gözönünde tutularak, Türkiye'deki Amerikan vatandaşlarının yukarda sözü geçen antlaşmalar uyarınca doğan haklarının korunmasını ve uğradıkları zararların tazminini sağlamasının; Vattel'in, «Bir bilkümdar, karşılık olarak âdil bir tazminat ya da uygun bir tatmin yolu temin ederse, bu nu derhal uygulamalı» sözlerinde belirtildiği gibi, gerektiği takdirde bu amaçla kara ve deniz kuvvetlerini kullanarak uluslararası kanunlarla kendisinin olan hakkı kullanmasının Cumhurbaşkanının görevi olduğu kanısında olduğumu beyan ederim. Lozan Antlaşmasıyla tanındığı söylenen haklar 1830 antlaşmasıyla sağlanmış olan hakların altındadır. Bu haklardan niçin vazgeçelim?

Şayet Ankara Hükûmeti evvelki antlaşmalara saygı göstermeyi reddederse, sonraki antlaşmaya saygı göstereceğini nasıl ümit edebiliriz!...

SON

«FRANSIZ BELGELERİNE GÖRE MİDHAT PAŞANIN SONU».

Belgesel çalışmalarıyla dikkatı çeken, Bilal N. Şimşir, Midhat Paşanın son günlerini ele alan ve Abdülhamit yönetiminin bazı maziletlerini, belgelerle gün ışığına çıkaran bir kitap çıkardı. Kitapta Midhat Paşanın hayatı ve kişiliği üzerinde kısaca duruluyor. Suriye Valiliği sırasında ki eylemi, merkezle çatışması, sarayın iki yüzlü politikası, bu arada Paşanın İngiliz ve Fransızlara karşı tutumu anlatılıyor. Midhat Paşa baş düşman olarak İngiltere'yi görmekte, İngiltere'nin Suriye'deki bölücü eylemini ve Hidivlik kurma çabalarını bilmektedir. Bu sebeple Fransızlara dayanır. Paşanın ortadan kaldırılması için harekete geçen Saray, onu İzmir'e tayin eder İstanbul'a sanık sandalyesine çağırılınca İzmir Fransız Konsolosluğuna sığınır. Sığınma olayı diplomatlar arasında günün meselesidir. Fransız Sefiri Tissot, Dışişleri Bakanı Bartnelemy Saint Hilaire'e durumu bildirir ve Paşanın iadesinin teminini ister, Fransa, Tunus meselesinin alevlendiği günlerde bir de bu sorunla sarayı kızdırmak istemez. Paşanın iadesi karşılığında Sarayın yumuşayıp, pazarlığa yanaşacağı umulmaktadır. Fransa beklediğinden fazlasını elde etmiştir. Sultan iadeden duyduğu memnuniyeti ve Tunus meselesinde anlaşmaya hazır olduğunu belirtmiştir. Sefir Tissot'nun bakanına gönderdiği mesaj 10 sayılı belge olarak kitabın 95. sayfasında yer alıyor. Sefir, burada Sultanın memnuniyetini belirtiyor ve şöyle devam ediyor:

«Sarayın yakınlarından biri de ,bu sabah beni görmeye geldi. Yetkili olduğuna inandığım konuşmalarıma göre, Sultanın Tunus meselesinde Fransayı şiddetle protesto etmesi ancak müslümanlar karşısındaki sorumluluğunu ve şu sırada Mekke ile Trablusgarp'ta pek ihlâl edilmiş bulunan Halifelik itibarını korumak içinmiş. Aslında Tunus meselesinde ucuza anlaşacakmış. Meselenin başında, Sultanın basmüsavirlerinden biri de bunu bana söylemişti. Daha dün Tunus meselesinin aramızda geçici bir bulut olduğunu Sultan bana dolaylı şekilde bildirdi.»

Abdülhemit politikasının santekârlığa ve ucuz hesaplara bu kitapta bir yönüyle daha açıklanıyor..

«İKİLİ ANLASMALARIN İÇYÜZÜ»

Devrim'in önceki sayılarında uzun bir özeti verilen Haydar Tunçkanat'ın «İkili Anlaşmaların İçyüzü» adlı kitabı hayli ilgi gördü. Kısa zamanda ikinci basımı yapılan kitap, bugüne kadar yayınlanmayan metinler ve yorumlarla ikili anlaşmaların Türkiye'nin savunmasına değil, sömürülmesine dönük karakterini ortaya koyuyor. Bu eser, son zamanların en yararlı çalışmalarından biridir.

«ATAÇ'LA GELEN»

Mehmet Salihoğlu, N. Ataç'ın bugüne kadar çıkan yazılarını, demeçlerini ,onun hakkında yazılanları tarayarak Ataç üzerine tanıtıcı bir kitap hazırladı. Kitabın sonunda bir Ataç Bibliyografyası da var. Ataç'ı tanımak isteyenler için onun çeşitli konulardaki görüşlerini öğrenecekleri ve Ataç'ı tanıyoruz diyenlerin dahi bazı yeni konuları görece ği bir kitap bu. Dil devriminin öncülerinden olan bir dü şünürümüzün gerçek dil devrimi hakkındaki düşüncelerini, bu konuda her türlü sapmaya ve yanlışlığa karşı koymak isteyenler iyi bilmelidir. Ataç'ın dedikleri, gösterdikleri, ne dereceye kadar gerçekleştirilmiyor, dil devriminî Türk aydını bugün nasıl anlıyor, dil anlayışı ve yapıtanlar ne dereceye kadar doğru bu kitabı okuduktan sonra bir fikir edinmek, hiç değilse bazı sorunları daha açık tartışmak ve dil devriminin kırk yılının muhasebesini Ataç'la birlikte yapmak mümkün oluyor

İlber Ortaylı

halkın dostları
Devrimci Sanatın öncü dergisi ÇIKTI
Devrim 22/4

Milli Mücadelede Mustafa Kemal ve ona karşı çıkanlar

Kemal Tüfekçioğlu
Emekli Ordonat Albay

2

«İnsan kalbinde bitmez bir ihtiras silsilesi vardır. Bunlardan birinin tükenmesi hemen daima bir başkasının oraya yerleşmesi demektir.»

LA ROCHEFOUCAULD

Bu yazıda sizlere Büyük Mustafa Kemal'e karşı çıkan Alemdar Gazetesinin evvelâ «Fetvayı Deccaliye» diye adlandırdığı Anadolu, Kuvvayi Milliye Fetvasını imzalayan ilerici vatanperver din adamlarımızın adlarıyle, Refi Cevadın bir başyazısını sunuyoruz.

50 yl önce, şu topraklarda yaşayan Türk toplumu bir uğraş içindedir. Bu uğraş bu günkü gerici — ilerici uğraşının aynıdır.

Bir yanda tarihin akışını, çarklarını kavrayan ve onu ileri götürmek isteyen aydın — vatansever çevre, öte yanda bunu kavramayan hatta bu çarkları geri çevirmek isteyen tutucu — gerici, halife, sultancı çevre!...

İşte bugünün ıstırap ve uğraşına, yaşanmını ortaya koymuş genç ilerici aydın çevrenin o kahraman asil evlâtlarına, Milli Mücadelenin genç lider kadrosunun İsmet Paşası, bugün bakınız ne diyor :

— Ortanın solu kâfi, ilerisi olamaz, parlâmento ve (bi-çimsel demokrasi var ya, o her şeyi halleder, bundan ötesini istevenler kim?.. Hay talar, serseriler dir onlar...

Çok üzücüdür ki, bu ve bu na benzer sözler Meclis Kürsüsünden söyleniyor.

Ya Kapitalist oligarşinin beslediği gerici gazeteci, yo. baz din adamı veya ahlâksız politikacı (politika adamı de miyorum) zaten ta..ihin çarkları nedir bilmez, zaten tarih felsefesi ve tarih sosyolijisi içinde olayları değerlendire mez. Esasen ne dünyadaki sosyal, siyasal ve ekonomik güclerin ve dengenin farkın dadır, ne de dünya jeopolitik politik stratejisinin tarih akışı içersindeki yönlerinden haberi vardır.

Onlar bir karanlık çağır üzlemi içindedirler. Yalnız ve yalnız bozuk düzenin devamını gebelerdeki para çantasımı ve midesinin düşünür.

Vatan, millet, bağımsızlık sözlerini seçimden seçime hatırlarlar. Bazı geri kalmış ülkelerde görülen ünlemalı, onuzları boş yıldızlı olan aşkeri oligarşi de bu düzene destek olur. Koltuk, araba ve diğer saltanat zevklerinden ayrılamaz. Bunların bir kısım kavrayışı noksan olanları da makama geçer geçmez kalıp değiştirir ve siyasî oligaşinin emrine girer ve sık sık «Ben ve Ordu emriniz deyiz» derler. Bu sözleri söyleyen ve bu davranışı gösterenlerin kültür sevileri de sınırlıdır ve yukarda saydığımız bilim dallarının adları ni dahi bilmezler, hatta duy mamışlardır bile...

Şimdi gelelim konumuza. Milli Mücadele yeni başlamış, Kuvvayi Milliye örgütü yeni kurulmuştur. Sultan Vahdettim iktidara tekrar Kuvvayı Milliye düşmanı Damat Feriş Paşa ve Şehislâm olarak da Dürrizade Abdullah'ı getirmiştir.

İşte bu zat büyük bir fetva altına küçük fetvalar ekletmiş ve yayınlamıştır. Bunların genel anlamı şudur: Kuvvayı Milliye ile savaşan ölür se, şehit olur. Kuvvayı Milliyecilere bu savaşta ölürse, şehit sayılmaz.

Bu fetvaya Milli Mücadele, yâni bağımsızlık savaşı safla rında uğraş halinde olan ay din Menderes'e ve Din adamları karşılık verir. İşte onların adları aşağıdadır :

ALEMDAR
11 Mayıs 1920

Fetvayı Deccaliyeyi imzala yanlar :

«Mustafa Kemal ve hempalarının ısrarlı zorlaması üzerine güya Fetvayı Şerifeyi çıkarten ve Anadoluca uydurulan Fetvayı Deccaliye malumdur.

Bu fetvayı imza edenleri (berwechhat;) (aşağıda) derc ediyoruz.

Ankara müftüsü Mehmet Rifat, Ankara'da Hediye Müderrisi Mehmet Şevki, Şahabiye müderrisi Sadullah, Hacı Bayram müderrisi Süleyman, Yozgat müftüsü Mehmet Hulusi, Zeynel Abidin Müderrisi Hamza, Ankara müderrisi Hasan Fehmi, Devrek müftüsü Sabri, Kayseri ülemasından Mehmet Ali, Sarıkaza Müderrisi Tevfik, Bayezit dersi'amlarından ve Ankara ülemasından Mustafa Menla, Hankalı müderris Ahmet Şefik, Karacabey müftüsü sabıkı Mustafa, Kirşehir müftüsü sabıkı Müfit efendiler.»

Yukarıdaki adlar Milli Mücadelenin ve Türk Tarihinin kahramanlık sayfalarında her zaman yer alacak ve bu aydın ilerici din adamlarını gelecek kuşaklar büyük saygıyla anacaklardır. Bunları da medrese yetiştirmiştir. Ama satılmamış aydın ve ilerici kişilerdir.

Şimdi konumuza bir de Kuvayı Milliye ile daima uğraş halinde olan ve ona karşıt güçlerle işbirliği yapan Alemdar gazetesinin ve onun başyazarının bir yazı örneğini aşağıya koyuyoruz.

(Bu yazı 16 Mart İstanbul'un işgalinin ertesi günü yazılmış ve Türkçeleştirilmiştir.)

ALEMDAR
17 Mart 1920

Yaşasın (!) Kuvayı Milliye...

Yirmidört saat zarfında vuku bulan olaylar ülkenin vaziyetinde önemli bir değişiklik husule getirdi. Ülkeyi bu hale getirdikten sonra bile hâlâ kanlı elleri ile vatanın mukadderatına karışmaktan vazgeçmeyen (HEZELLE'nin) nihayet nelere sebep olduğu görüldü. Vah güzel vatanım, vah güzel ülkenim...

İttihat ve Terakki, bu ülkenin başına ne kadar belâ idi. Şayanı esef ki şimdiye kadar bu güzel ülkeyi bu haydutların elinden kurtaracak azimkâr bir devlet adamı gelmedi. Mütarekeye kadar Türk ülkesi, Türk Saltanatı, bu meş'um çetenin elinde, her zaman büyük büyük pazaları kopartılarak on sene tırpalandı, Büyük savaş bitişinden sonra devlet perişan, millet yorgun idi. Yapılan hataları takdir eylemiş ve anlamış idik. Millet de anlamış idi. Devlet de anlamıştı. İttihatçıları lânetliyorlar, çetenin adamları için saçan dehşeti bile akçe ediyordu. Esasen İttihat ve Terakki gayet korkak, alçak, hain ve müfteri idi. Elinde iktidar olduğu zaman asar, keser, yıkar, karanlıklarda vatan evladını şehit eder.

Elinde iktidar olmadığı ve yakalanması ihtimali bulunduğu anda sansara döner, kaçacak delik arar. Her mesele de milletin önüne düşer görründüğü halde daima milleti üleriye sürer, biçare ülkeyi boğazına kadar bataklığa sap ladıktan sonra kendisi bir kenarda çaldığı paraların ne şesi ile keyif sürer.

Mütarekeden sonra da böyle oldu. Diline bir milliyet dâvâsı dolayarak bir elinde kan, bir elinde katran gelene keye sürerek yavaş yavaş yıkanları deliklerinden çıkardı. Ülkeyi yeniden felâketlere sürüklemeye başladı. Müttefik devletlere bir şey sakla nan cellâtları saf güzel Anadolu'ya teslim ederek bu alçaklar! Daha doymak bilmez yen patlayıcıya karınlarını tıka basa doldurmak için şenlenen milleti soymaya başladılar.

Zavallı Anadolu bu hergele lerin avakları altında çiğnenmeye başlandı. İdamlar, işkenceler tazyikler, hapisler sürünler devam ediyordu.

Bunları Kuvayı Milliye adıyla yeniden dirilen İttihat ve Terakki yapıyordu ve bu sersem alçaklar zannediyorlardı ki, yüzlerindeki Kuvayı Milliye maskesinin altındaki hakiki çehreleri uygarlık âlemi bilmiyor. Maksat o değil idi. Göç ettirme, katliam ve de yaptıkları g.bi döktükleri kanın hesabını vermemek için nasıl bu mesleye milleti bulaştırdılarsa son cinayetlerinde de yine milleti karıştırmak için Kuvayı Milliye oyuncağını kullanıyorlar.

Ferit Paşa Hükümeti esnasında telgrafhaneleri işgal ederek Başkente tehdit telgrafları yağdıran bu rezillerin marifet.erini işte gördük. Ferit Paşadan sonra iktidara gelen hükümetlere, İtilâf Devletleri, Türk Milletinin, Osmanlı camiasının yeniden İttihatçılar elinde ezilmesine rıza göstermiyeceklerini tekrar tekrar bildirdikleri halde ne Ali Rıza Paşa Hükümeti ne de Salih Paşa Hükümeti bunların ortadan kalkmasına dair bir şey yapmıyorlardı.

Vilâyetlerde vuruyorlar, kırıyorlar her türlü rezalet ve kötülüğü yapıyorlardı. Maksat Ferit Paşa değil idi, maksat yine Talât'ı başbakanlığa Enver'i Harbiyeye veya daha yüksek makamlara oturtmak idi.

Çevrilen dolapların, entrikaların asıl nedeni bu idi. Bu caniler bunu yapabilecek lerini zannediyorlardı. Bura daki hezele güruhunun yine bunları kaf dağına kalkmış sokaklarda her tarafta gözlerini uzaklara çeviriyor lardı.

Anadolu'yu da İttihat ve Terakki Rumeli.sine döndürdüler El ayası... (sansür)....

Bu alçak vatansızların gözünde, her vatanını seven bir satılmış şahsiyet idi.

Memleketi batırdılar mille ti mahfettiler. Hasta düşeğin de uzanan bu ak saçın anamza, büyük uygar vatana son zehiri de verdiler.

AH ALÇAKLAR..

Genel savaşta bizimle birlikte savaşta bulunan devletler, Türk milleti ile değil Osmanlı ülkesine musallat olan İttihat ve Terakki haydutları ile harp eylemekte olduklarını açıkca söylüyorlardı...., (sansür)...., vaziyet'n aldığı bu şekil karşısında ümitsiz olmaya maha yoktur Bilâkis bu ülkenin yıllardan beri muhtaç olduğu icraatın muvaffakiyetle husulu ülkemiz için bir başarıdır.

Milletin şunu kesinlikle bilmesi icap eder ki, İtilâf Devletlerinin bu tedbirleri koyması doğrudan doğruya İttihatçıların elinden milleti kurtarmak için yapılmıştır.

Böyle olmakla beraber, iş temezdik ki, İtilâf Devletleri bunu yapsın, bu mütareke den sonra gelen hükümetlerin vazifesi idi, bir türlü yapmadılar, miskinlikten başka birşey göremedik. Bulgaristan'ı kurtaran bir İstanbulinski, bizde yetişmedi. Bu yolda bir icraat ülkemizi kurtaracak idi. Bunu bizler yapacak idik. bilâkis tutuk'a ma yaptı, bu tutuklamaya benzemez, divanı harpların adı Divanı Harp idi. Gerçek te divanı harplar sivil mahkemeden daha ağır idi. Sebepler yapıldı, hemen hemen bütün İttihaçılar utanmadan kendilerini milletçe killiğine tayin ettirdiler. Böyle Meclis, böyle teşkilât, böyle mütereddit idarenin sonucu böyle olur.

Beğenilmeyen Ferit Paşa zamanında hiçbir zaman devlet bu üzücü duruma düşmemiş idi.

Bütün millet Kuvayı Milliyenin milli çabaları adı le yediği herzenin tarihini takvimden koparıp sakl.amak ve her İttihatçının suratına tükürdükten sonra o takvim yaprağını onun alnına yapış tırmalıdır.

REFİİ CEVAT (ULUNAY)

Gelecek vazıda Ali Kemal, Refii Cevat veya Refik Halid gibi Milli Mücadele düşmanlarının yazılarından örnekler vermeye devam edeceğiz.

EYLÜL 1961 "YUVARLAK MASA,, TOPLANTISI GİZLİ ZABITLARI

Politikacılar, Orduya ne söz verdiler, ne yaptılar

YASSIADA DURUŞMALARI — ORMAN DAVASI — SEÇİMLERİN MEŞRUİYETİ — İDARENİN TARAFSIZLIĞI

3

Başkan Ekrem Acuner — Yassıada mahkemeleri ve sonuçlarının politik tartışmaların dışında tutulması.

AP Genel Sekreteri Şinasi Osma — Biz Adalet Partisi olarak, Türk Adliye mensuplarına inanıyor ve güveniyoruz. Bugün Yassıada'da görülmekte olan davaların memleketi huzura kavuşturacak en iyi kararlarla neticeleneceğine inanıyoruz. Yassıada davalarının sureti karşıye de politik konuşmalar dışında kalmasını istiyoruz.

CKMP Genel Sekreteri Abdülhak Kemal Yörük — Yassıada mahkemelerinin ve neticelerinin politik tartışmalar dışında kalmasını biz de memnuniyetle kabul ediyoruz.

YTP Genel Sekreteri İrfan Aksu — Yeni Türkiye Partisi olarak, Yassıada duruşmalarının herhangi bir tartışma konusu yapılmasına taraftar değiliz.

Memleketçi Serbest Parti Genel Sekreteri Esat Çağa — Kararlar sadır olduktan sonra dahi, bunlar münakaşa konusu yapılmıyacaktır.

CHP Genel Sekreteri Aksal — Heyeti hâkimenin vereceği kararlar, münakaşa mevzuu olmamalıdır. Doğrudur, ama bu kararların yaratmış olduğu hâdiseler de konu sulup mevzuu bahis olmayacak mı? Meselâ yarın bir gizli ödenekten bahsetmek mümkün olmayacak mı?

Başkan Ekrem Acuner — O değil.

Aksal — O zaman mesele yok.

Turhan Feyzioğlu — Efendim, Şinasi Bey arkadaşımızın «adalete inanç» beyanının tekrarı yer alma sını rica ediyorum.

ORMANLAR KORUNACAKTIR

Başkan Ekrem Acuner — Böyle ikile bu madde bitmiş oluyor.

Madde : 5 — Memleketimiz için çok hayatî önem taşıyan orman dâvâsının hiçbir suretle politik mak satlarla istismar edilmemesi.

AP adına Kâmil Tekerek — Adalet Partisi, ormanın milli bir servet olduğunun, muhafazasının bir zamuna ve orman işlerinin milli bir dâvâ olarak ele alınmasının, Milli Birlik Komitesinin daha ilk günle rinde millete ilân etmiş olmasını partimiz adına sükranla kaydediyoruz. Bundan dolayı parti adına şükranlarımızı arzederiz .

CHP adına Emin Paksüt — Anayasa bu hükmü bağlamıştı. Orya atıf yapılması uygun olur.

YTP Genel Sekreteri İrfan Aksu — Orman mevzuunu siyasî partiler bir milli dâvâ haline getirmeli ve bunun için, vatandaşın kalkınması bakımından yüklenecek külfetten hiçbir zaman çekinmemeli dir. Orman dâvâsını, toprak ve iskân dâvâsı ile birlikte ele almayı esas görmekteyiz. Bunların müştereken ele alınması, bu memleke tin zaruri ve âcil ihtiyaçlarından dır.

Başkan Ekrem Acuner — Bu madde hakkındaki görüşler de ve bulur etmiş bulunuyor.. Bu dâvâ, milli bir dâvâ haline getirilmektedir. Şimdi 6. madeye geçiyoruz.

Madde : 6 — Bugünkü yönetimin tarafsız ve tamamen dürüst ve serbest bir şekilde yapılmasını temin edecegi seçimlerin meşruluğunu ve mukteduliğini gölgeleyecek tartışmanın sakınılması.

SEÇİMLERİN MEŞRUİYETİ

AP Genel Sekreteri Şinasi Osma — Efendim, 27 Mayıs'tan sonra İnkılâp Hükümeti tarafından tarafsız bir idare kurmak için büyük gayretler harcanmıştır. Ve önümüzdeki seçimleri dürüst ve serbest olarak yapma kararında olduğuna da, bütün memleket gibi, biz de inanıyoruz. Ancak, bu nasıl tahakkuk edecektir?.

Çünkü bugün memlekette seçimler esnasında mühim rol oynıyacak olan muhtarların büyük bir kısmı halen eski bir partiye mensupturlar. Bunların tarafsız kalmalarına imkan yoktur. Binaenaleyh, bunların iş başından uzaklaştırılmaları, yerlerine tarafsız vatandaşların getirilmesi, seçimlerin selâmeti bakımından elzemdir kanaatindeyiz.

Tek taraflı idare amirlerinin tutumu yüzünden, yakın tarihimizde ki, bazı müessif hadiselerin tekerrür etmesi muhtemeldir. Bu arada bir partiye mensup bazı idarecilerin, idare amirlerini, baskı altında tutmak istedikleri söylenmektedir. Meselâ hâlen bazı kritik bölgelerdeki idare amirlerine, valilere el altından «Biz iktidara gelirsek, seçimleri kazanır sak, yerlerinizde kalacaksınız» diye haber gönderildiği ve bu suretle seçimlere giderken, idare âmirlerinin kendi partileri mentaatine çalışma larının tematsal altına alınmak üzere diği duyulmaktadır.

CHP adına Turhan Feyzioğlu — Muhtarlıkların büyükçe bir kısmı, öğretmenler tarafından görevleri devralınmak suretiyle, bitaraf ellere tevdi edilmiştir. Bir kısmı ise, 27 Mayıstan evvel şu veya bu şekilde seçimleri iptal edilen, memurleri ellerinden alınan kimselere tevdi edilmiş, valiler veya kaymakamlar tarafından, o mühütte sevildiği tahmin edilen, sâkit iktidar zihniyetine hizmet etmiyeceği umulan kimselere tevdi edilmiştir. İnkılâbın bir zarureti olarak böyle bir durum hasıle gelmiştir.

Bugün muhtar seçimleri yapmak kabil olsaydı, hiç şüphe yok ki, buna biz memnun olurduk. Yalnız bu memlekette muhtarların bir kısmı bir partiye mensupken dürüst seçim yapılmaz fikri câri olsaydı, nasıl 1950 seçimleri dürüst bir seçim telâkki edilebilirdi ?Çünkü 40 bin muhtarın 34 bini Halk Partili idi.

İdarecilerin taraf tutması konusuna gelince, bizim bildiğimiz kadar, idareci daima tarafsızdır, tarafsız kalması lâzımdır.

Hülûs i'le bütün partilerin, seçimlerin dürüstlüğü üzerinde ve tendaşları önceden şüpheye düşürecek davranışlardan, durumlardan kaçınması ve seçimlerden sonra, kazanan ve kaybedenin dostça el sıkarak, bir seçim meşruiyeti meselesini bir daha bu memlekete girmemek üzere görmeleri temennisin deyiz.

CKMP Genel Sekreteri Abdülhak Kemal Yörük — Alt.nci madde, milli iradenin tek tecel'i vasıtası olan seçimlerde cereyan edebilecek kanunsuz hareketlerden bahsolunmasını veya şüphe edilmesini yasak eden bir mânâ taşıyorsa, bu kabul etmek, seçimlerin meşruiyetini vatandaş nazarında tamamiyle şüpheye düşürür. Seçimlerde ne gibi hadiseler olur, bunu bilemeyiz. Buna rağmen idarenin seçimlerin tam bir tarafsızlık ve dürüstlük içinde cereyan edebilmeğini peşinen partilere kabul ettirmesi, vatandaş nazarında seçimleri bir zevahiri kurumlarında bazı tasarruflar yapmak hakkı tanınmıştır.

Müsaade ederseniz, bir tek mısal vereyim, muhterem başkanım. Meselâ Birleşik Amerikada Başkan Kennedy ve partisi iktidara geldiği zaman, birçok mecmualardan ta kip ettiğimiz gibi, yüksek memur kadrolarında derhal, en kısa zamanda bazı değişiklikler yapmıştır

CHP adına Emin Paksüt — Bu yedinci madede uşağı yukarı, var mak istediği hedef bakımından, şöyle bir ifade kullanılabilir düşüncesindeyim: «Amme hizmetini târifi partizan baskı ve müdahelelerden masun tutmayı, yeni Anayasa temel hükümleri ve müesseselerine göre, idari hayatın devamlılığının ve tarafsızlığının sağlanması, siyasî partiler ister iktidarda olsun, ister muhalefette olsunlar, vatanî bir vicibe olarak kabul ve taahhüt ederler» (Tamam sesleri)..

Gelecek Yazı :
BÖLGECİLİK — AYIRICILIK — KOMÜNİSTLİK

PATRİKHANE VE KIBRIS

(Başı S. 1'de)

renilmesinde kesinlikle ısrarlı değildir. Ama İnönü bunu belli etmemekte, Patrikhane'den kurtulmak için inatla savaşmaktadır. Ne var ki, Lozan'daki İkinci Delege Rıza Nur, İnönü'nün bu planını bozmuş ve Patrikhane konu sundaki sırrı İngilizlere anlatmıştır .Olay şöyle geçmiş: Lord Curzon, bir gün özel kalem müdürünü Rıza Nur'a göndererek şikayetlerde bulunmuş:

— Hıristiyan âlemi Patrikhane konusunda hassas, Patrik, hıristiyan âleminin önemli bir temsilcisidir. Bunun üzerinde her gün hıristiyan devletler olarak bizi hırpalamanızda ne fayda var? İngiliz hayvanı bir aslandır, ne kadar dürtseniz uyanmaz, ama bunu iğneleye iğneleye mutlaka uyandıracaksınız. Uyanınca da ne yapacağı bilinmez..

Bu sözler üzerine, Rıza Nur, baklayı ağzından çıkarmış:

— Bu, İsmet Paşa'nın mesleisidir, onun rızı olması lâzımdır. Başka türlü olmaz.

Rıza Nur, Curzon'un özel kalem müdürüyle arasında geçen bu konuşmayı İsmet Paşa'ya anlatmış. Paşa fena halde kızmış ve Rıza Nur'u haşlamış:

— Olur mu? Patrikhane dâvâsını gömmüşsün. Demek ki, Patriğin İstanbul'dan gitmesini Heyet—i Murahhasa olarak siz istemiyorsunuz. Hükümetin de böyle bir programı, emri yok, bu benim bir kaprisim, böyle kabul ediyorsun, böyle teşhis ediyorsun.. Eee, bu davanın, bu mücadelenin ciddiyetî olur mu? çok fena etmisin..,

İsmet Paşa, hemen Lord Curzon'dan bir randevu ister. Lord sevinç içinde. Paşa,

— Hayrola?.. der.

— Bugün benim yaş günüm.

— Aaaa.. Tebrik ederim. Demek onun için neşelisiniz?.

— Hayır, hayır.. Senin verdiğin armağandan dolayı.

— Ne armağanı?.

— Bu patrik meselesi, senin oyuncağınmış Anlaşıldı bu. Bu iş için uğraştırma bizi yahu..

— Oyle değil öyle değil. Yanlış anlatılmış. filân diye rek İnönü, sırdığı sıcağına dil dökmeye yarım saat kadar çalışmış. Ama Curzon,

— Kulağıma girmez, kulağıma girmez Yeniden öğrendik bunu, diyerek kanmadığını belirtmiş. İnönü sonunda, Patrikhane sorununda tâviz vermek zorunda kalmış.

Aradan yıller geçip Türk — Yunan ilişkileri düzelince, Venizelos, İsmet Paşa'ya şu iti rafta bulunmuş:

— Yahu biz Patrikhanenin yerini bile hazırlamaktık. Patrikhaneyi Aynaroza kaldıracaktık.

Rıza Nur'un bir gevezeliği yüzünden Patrikhane başını da dert oldu. Amerikan vatandaşı Athenagoras, acele Türkiye'ye geçmiş ve Feneri Kilises.n'n başına getirildi. 17 Aralık 1948 tarihli New York Times, uyruk değiştirdiğini şöyle yorumladı: «Athenagoras'ın özülmesine lüzum yok. Çünkü Amerikan vatandaşlığını kabinde taşıyabilir.»

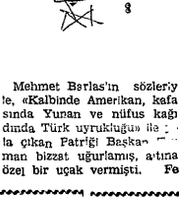

Mehmet Barlas'ın sözleriyle, «Kalbinde Amerikan, kafasında Yunan ve nüfus kağıdında Türk uyruklu»ğu ile çıkan Patrigi Başkan [illegible] man bizzat uğurlamış, arına özel bir uçak vermişti. Fener'deki yemin töreninde de, Amerika Akdeniz ve Atlantik Filosu Komutanı ile İngiltere ve ABD sefirleri hazır bulunmuştu!.

Şimdi de Nixon ve Spiro Agnew'in desteklediği düşmanı Yakovas, Fener «tahtına oturtulmak isteni yor. Çağlayangil, Yakovas ile sabah kahvaltısında mahiyeti bilinmeyen konuşmalar yapıyor. Kim bilir, Patrikhane sorunu başımıza daha ne işler çıkaracak? Bütün bunlar bir Rıza Nur'un ihtiyatsızlığı sonucu.

İNONU, SUNAY'I DA SUÇLUYOR..

İnönü, bu eski hikâyeyi Meclis'te neden anlattı ?Eski den İnönü ile danışan, Kıbrıs'ta «federasyon» tezine eğilim gösteriyormuş izlenimini veren Çağlayangil'in, hiçbir danışmaya ihtiyaç duymadan «üniter devlet» tezini benimsemesi ,Patrikhane hikâyesinin hatırlanmasına yol açtı. İnönü «Federasyon ölüdü» diyor ve Sunay'ı da biraz suçluyor. Paşa'nın sözleri şöyle: «Bizim Hariciye Vekilimiz, Başbakan Üniter devlet, der, Federatif nerede görülmüş, nerede iş tenmiştir, der. Bunlar Kıbrıs dâvâsında federatif sistem den söz edebilirler mi? Bitti. Ne olur? İşte söylendiği gibi, Makarios'un ilk günü söylediği yere gelir. Yânı, Anayasa vardır, çokluk vardır, azın lık vardır, ona göre Anayassa yapılacaktır, azınlığın temsilci vardır, vs. vs. Kıbrıs dâvâsını bu hâle getirmek yolunden Sayın Demirel ve Dışişleri Bakanı hiçbir zaman kurtulamıyacaktır.

Sayın Cumhurbaşkanı, Sovyet Rusya'ya son zamanda büyük bir gezi yaptı. Çok güzel gösterişler ve çok iyi temaslar oldu. Gelir gelmez kendisi ile görüştüğümüz zaman, iki memleket arasındaki güvenlik duygularını besleyici, arttırıcı bir seyahat yaptığı nızdan dolayı sizi tebrik ederim, dedim. Bunları söyledikten sonra, yalnız şurayı anlamadım, Kıbrıs'tan bahsedi yorsunuz, ama ne federatif ten bahsediyorsunuz, ne onu ima edecek hiçbirdan bahsediyorsunuz, böyle birşeyi Yunanlılar ve Kıbrıslılar şeta rette karşılayacaklardır. İkincisi, Orta Doğu'da tarafsızlık politikası takip etmemiz Rusya lara kabul ettirmek lâzımdı. bunun üzerinde konuşma yapmalıydınız, bunu da mahzuru görmedim, dedim. Hep aynı noktadayız..

—0—

ANDRE MAUROİS ANILARINI YAZDI

Birinci Dünya Savaşının sonuna doğru yazdığı ilk eserinde ilk üne kavuşan Andre Maurois, İngiliz yaşantısını ve kişilerini iyi tanıyan bir Fransız olarak bilinir Maurois, İngiliz edebiyatıyla da meşgul olmuş ve Shelley Byron ve Disraeli'nin biyografilerini yazmıştır Şimdi de sıra kendi biyografisine gelmiş. Ancak İngiliz eleştirilerine göre, kendininki yazdıklarının en kötüsüdür Kuru bir dille yazılan eserde Maurois tanıdığı herkesten sadece bahsetmiş, fakat hiç bir ilginç olay anlatamamıştır.

EL FETİH'İ TANIYALIM!

Filistin gerillaları ne istiyor?

Filistin gerilla örgütlerinin adları ve haklı mücadeleleri her geçen gün yerli ve yabancı basında daha çok duyulmaya başlandı. İsrail'in işgali altındaki topraklarını kurtarmak üzere, demokratik ve ilerici bir Filistin devleti kurmak amacıyla mücadele veren Filistin gerilla örgütlerinin niteliklerini öğrenmeden önce, Filistin sorunu ile bu örgütlerin doğuşuna yol açan etkenler üzerine tarihsel gelişimleri içinde şöyle bir göz atmanın yararlı olacağı kanısındayız.

SORUNUN BAŞI

Filistin topraklarında bir Yahudi devleti kurmak fikri hayli eski olmakla birlikte, bu uğurda çalışan siyonistler bunun için en elverişli fırsatı emperyalist ülkeler arasında patlayan Birinci Dünya Savaşı ile yakaladılar. Şöyle ki, İngiltere'nin sayısı yürütebilmesi için Yahudi sermaye çevrelerinin mali desteğine de ihtiyacı vardı. İngiliz Hükümeti Yahudi parababaları Rothschild'lerle yaptığı pazarlık sonrası da istediğini elde etmiş, fakat buna karşılık da, o zamanlar Osmanlı İmparatorluğunun bir vilayeti olan Filistin'de bir Yahudi devleti kurulmasını taahhüd etmişti. Nitekim, zamanın Dışişleri Bakanı Lord Balfour'un 2 Kasım 1917'de yayınlanan deklerasyonu, «Yahudi halkı için Filistin'de «Millî bir yurt» diye ye son bulmaktaydı.

Bu tarihlerde, Filistin nüfusu 600 bin Arap ile yalnızca 45 bin ya hudiden ibaretti.

Birinci Dünya Savaşının sona ermesiyle İngiltere'nin mandası altında giren Filistin'e dünyanın her yanından, emperyalist devletlerin himayesi ve desteği ile yürütülen Yahudi göçleri başladı. Filistinli Arapların bu göçe tepkisi büyük oldu. Bunun üzerine İngiltere Filistin sınırlarını 1939'da kapattı. Sonunun yeniden açılarak göçlerin başlatılması ancak Başkan Truman'ın Yahudilerin hâmisi pozuna bürünmesi ve Amerika'nın baskısı ile mümkün oldu. Amerika ve İngiltere arasında 1946 yılında imzalanan bir anlaşma ile Filistin'in yönetimi nin Birleşmiş Milletlere devri ve Filistin'e 100 bin yahudi göçmen kabul edilmesi öngörüldü.

1949 yılı içinde Yahudi nüfusu 650 bine yükselmişti .Arap nüfusu ise 1 milyon 415 bindi.

Aynı yıl Birleşmiş Milletler mandasına terkedilen Filistin, bu sefer gün 29 Kasım 1946 tarihli kararıyla ikiye bölündü. Bu karara göre **Filistin toprağının yüzde 56'sı Yahudilere verilîyor ve bir Yahudi devleti kurulması öngörülüyordu. Oysa toprakların yalnızca yüzde 5.6'sı Yahudilerin özel mülkiydi.**

ÜÇ SAVAŞ

Araplarla İsrail arasında Birleşmiş Milletlerin bu kararı üzerine patlayan birinci savaş, İsrail'in Filistin Topraklarının yüzde 77'sine yayılmasıyla son buldu.

Bu arada İsrail, 700 bin Filistin'li Arabın topraklarını ve evlerini terketmesine yol açan ve ünlü İngiliz tarihçisi Toynbee'nin, «Nazilerin Yahudilere uyguladığından çok ha korkunç katliâmlar» olarak nitelediği terör hareketlerine girişti.

14 Mayıs 1948'de İsrail Devleti'nin kuruluşunun resmen ilânı ile birlikte, siyonistler emellerine erişiyor, emperyalizm de çıkarları açısından Orta Doğu'da güvenilir bir üsse kavuşmuş oluvordu.

Nitekim, 1956'da Süveyş Kanalının millileştirilmesi üzerine emperyalist İngiltere ve Fransa'nın yanında Birleşik Arap Cumhuriyetine saldıran İsrail bu yolda gerçekten güvenilir bir kukla olduğunu açıkça ortaya koydu.

1956 Süveyş harekâtında emperyalizmin bilfiil savaş alanında değilken bile gerici Arap yönetimlerini Nasır'ı tek başına bırakmaları tüm Arap ülkelerinde milliyetçi eğilimlere yol açtı. Bunun sonunda emperyalizmin dümen suyundaki gerici Arap yönetimlerinin bir kısmı devrildi.

Başa gelen milliyetçi — devrimci ler, İsrail'e karşı düzenli ordularını yanı sıra, yirminci yüzyılda dünyanın çeşitli yerlerinde başarı ile uygulanan halk savaşı yöntemleriyle dövüşecek gerilla örgütlerinin kurulmasından yanaydılar.

İleride sözünü edeceğimiz gerilla örgütleri 1956'dan başlamak üzere hızla gelişti ve İsrail'e gerçekten ağır darbeler indirdi.

Arap dünyasındaki bu gelişmeler üzerine, emperyalizmin destekiyle 1967 Haziran'ında bir kez daha harekete geçen İsrail, Arap ordularını yeni bir yenilgiye daha uğrattı. Bu çatışma sonunda 450 bin kadar Filistinli Arap daha topraklarını terkedip gitmek durumunda kaldılar. Böylece, çadırlardan ibaret mülteci kamplarında yaşayan Filistinli Arapların sayısı 1.395.074 (Birleşmiş Milletler istatistiki) yükseldi. Sonuçta elde edilen verilere göre, «Gaze şeridi» bölgesinde 300 bin Filistinli gerçek bir sefalet içinde yaşamakta olup, nüfus yoğunluğu kilometrekare başına 1000 kişiyi aşmaktır.

Ayrıca 1967 yenilgisi sonunca Filistinliler topraklarının tümünü yitirmişlerdi. Almanya «der Spiegel» dergisi bunu şöyle ortaya koymaktadır: **«1948 yılında toprağın sadece yüzde 9.8'ine sahip olan İsrailliler bugün toprağın yüzde 84.6 sına sahiptirler. Bu topraklar üzerine artık sadece 150 bin Arap kalmıştır ve bunlar, İsrailliler tarafından ikinci sınıf yurttaşlar olarak kabul edilmektedir.»**

Filistin Kurtuluş cephesi Liderî Yaser Arafat'ın sözleriyle, «çalışmalarından başka kaybedecekleri hiç bir şeyi kalmamış Filistinlilerin.»

GERİLLA ÖRGÜTLERİNİN DOĞUŞU..

Gerilla örgütlerinin ortaya çıkışında en önemli etken özellikle 1967 yenilgisinden sonra Filistinli Arapların kendi dâvâlarının bilincine varmalarıdır. El Fetih'in lideri Arafat ,bunu şöyle açıklamaktadır: **«Yıllar boyu Arap ülkelerinin çalınmış vatanımızı kurtarmasını bekledik. Yıllar boyu Birleşmiş Milletlerden adalet bekledik. Hiç fayda sağlamadı. Halkımız, çadırlarda ve mağaralarda ızdırap çekmektedir. Şimdi bizi yuvamıza vatanımıza kavuşturacak tek yolun silâhlı mücadele olduğuna inanıyoruz.»**

Düşmanı Arap ordularının İsrail karşısında uğradıkları devamlı yenilgiler ise gerilla örgütlerinin kuruluşuna yol açan ikinci bir etkendi. Nitekim, Filistin Halk Kurtuluş Cephesi lideri George Habbaş, bu konuda şunları söylemektedir: **«Filistin'i kurtarmak için elimizdeki tek şans, Vietnamlıların seçmiş oldukları yol dur. Zira İsrail'i, siyonizmi, gelişmiş teknolojisi ve Fantom uçakları ile Amerika'yı klasik stilde bir savaşla yenmemize imkân yok. Tek umudumuz gerilla savaşı. Bu fakir bir ulusun emperyalizme karşı kul lanabileceği tek silahtır.»**

Arafat'ın da son Moskova seyahatinde açıkladığı üzere, «Filistin sorunu asla klasik bir savaşla çözümlenemezdi.»

İsrail'in işgali altındaki bölgelerde halen 1.300.000 Arabın yaşamakta olması da bir yandan gerilla örgütlerinin kurulmasını zorunlu kılan, öte yandan onların faaliyetlerini kolaylaştıran bir durumdur.

Gerilla örgütlerinin kurulması ve güçlenmesini kolaylaştıran etkenlerden biri de İsrail'in işgal altında tuttuğu bölgelerdeki Araplara karşı sürdürdüğü zulümdür. Söyle ki, Arap tarihçisi Arif el Arif'e göre İsrail bugüne değin Filistinli Araplara ait yedi bin evi yerle bir etmiştir. Ayrıca, Arap çiftçilere İsraillilerle rekabet edemeyen ler diye ağır vergiler yüklemiştir. Bu arada 13 binden fazla Filistin'li hapse atılmıştır

Yukarda kısaca değindiğimiz nedenle ortaya çıkan irili ufaklı birçok gerilla örgütü içinde en önemli leri şu dördüdür:

— Filistin Kurtuluş Cephesi (El Fetih — FKC)

— Filistin Halk Kurtuluş Cephesi (FHKC)

— Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi (FDHKC)

— Halk Kurtuluş Savaşı Öncüleri (El — Saika)

Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi dışındaki örgütlerin tümü, merkezi Kahire'de bulunan Filistin Kurtuluş Orgüt'üne bağlıdırlar. Onbir kişilik yürütme komitesi ile bir askeri komutanlıktan oluşan bu örgüte Filistin Kurtuluş Cephesi (El Fetih) egemen durumdadır. Başkanı da aynı zamanda El Fetih'in lideri olan Yaser Arafat'tır.

FİLİSTİN KURTULUŞ CEPHESİ: EL FETİH

1956'da kurulmuş olmasına rağmen El Fetih ancak 1965 Ocağından itibaren adından söz ettirmeye başlamıştır. İnşaat mühendisi olan Yaser Arafat'ın liderliği altındaki bu örgüt, 10 bin kadar fedaiye sahiptir. FKK'nın askeri dalının adı, El Asifa (Kasırga) dır

Halen gerilla örgütleri için en etkin olan El Fetih Şubat 1969'a kadar Suriye Baes Partisine yakınken, bu tarihten sonra Nasır'a yaklaşmıştır.

El Fetih'in nedefini Yaser Arafat şöylece belirlemektedir: **«Yahudilerin, Müslümanların ve Hıristiyanların eşit hak ve hürriyet içinde birbirleri ile kardeşçe yaşıyacakları, başbaşa bir Filistin devleti kur mak.»** Bu hedefe ulaşabilmek için tüm millî kurtuluşçu güçlerin ortak düşman emperyalizme karşı iş birliği yapmalarının lüzumuna dikkati çeken Yaser Arafat tek kurtuluş yolunun halk savaşı olduğunu söylemektedir

Sunday Times'in yazdığına göre Yasır Arafat Filistinlileri barındıran Arap ülkelerinin iç işlerine karışmaması ve kurtuluş sağlanıncaya kadar ideolojik ayrılıkları bir kenara itilmesi taraftarıdır.

El Fetih, yine aynı gazetenin yazdığına göre, Arapçanın yanı sıra, İbranice de öğretim yapan ve öğrencilere, düşmanları siyonistler ile Yahudiler arasında ayrımın da belirtildiği okullar açmıştır. Bunun gibi Kahire'den yayın yapan El Fetih radyosu, İsrail halkına «vatanı Filistin'i birlikte kuracağımız Yahudi kardeşlerimize» diye hitap etmektedir

Yaser Arafat'ın da açıkladığı gibi, düşman Yahudiler olmayıp «Filistin'de bir Yahudi devleti kuran ve emperyalizme hizmet eden istila cı, ırkçı Siyonizm ve destekçileri dir.»

«1967 Haziranında Araplar, savaşı değil, bir munareseyi kaybetmişlerdir» diyen Arafat mücadeleye rin'in zafere dek süreceğini belirtmektedir

FİLİSTİN HALK KURTULUŞ CEPHESİ (FHKC)

Hıristiyan bir Arap olan George Habbaş'ın lideri bulunduğu bu sol eğilimli örgütün iki bin kadar fedaisi vardır. El Fetih'ten sonra en güçlü kuruluş olan FHKC'nin hedefi demokratik bir Filistin devletinin kurulmasıdır

Orta Doğu'daki Amerikan ikti sadî çıkarlarına karşı derhal harekete geçilmesini savunan bu cephenin lideri Habbaş, «Havaalanı, petrol boru hattı vb. gibi İsrail ve Amerika'ya ait ne varsa, hepsine sal dırılmalı ve tahrip edilmeli» demektedir

Cephe, eylemlerinde bu hedefe yönelmiş ve İsrail'e çok pahalıya patlıyan bir çok sabotajı gerçekleştirmiştir.

FHKC, El Fetih gibi, 11 — 16 yaşlar arasındaki çocukları eğiten bir yarı askeri okula sahiptir. Bu okullarda geleceğin fedaileri eğitilmektedir

Düşmanın Yahudiler değil, siyonistler ve emperyalizm olduğu konusunda Arafat'la aynı görüşü paylaşan Habbaş, ondan farklı olarak Suudi Arabistan, Ürdün Lübnan gibi gerici rejimlere karşı alınacak tavrın sert olmasından yanadır Der Spiegel dergisine verdiği demeçte bu ülkelerin de zaman için de bu gerici yönetimlerden kurtarılacağına işaret eden Habbaş «şimdi savaşı mı, ulusal kurtuluş savaşı mı?» sorusuna «Her ikisi de» diye cevap vermiştir. Bunun gibi 13 Haziran 1969'da Time dergisinde yayınlanan bir konuşmasında Habbaş, gerici Suudi Arabistan'ın Amerikan petrol şirketleriyle ortaklaşa çalışmasının aşında İsrail'e dolaylı bir yardım olduğuna dikkati çekerek, bu durumun daha uzun süre devam edemeyeceğini söylemiştir.

Habbaş **«Silâhla çıkarıldığımız yardımuza, döviişerek, dövüşerek ve gene dövüşerek döneceğiz»** demektedir.

FİLİSTİN DEMOKRATİK HALK KURTULUŞ CEPHESİ (FDHKC)

Filistin Halk Kurtuluş Cephesinden çeşitli ideolojik ayrılıklar nedeniyle kopan bir grup tarafından 1969 Şubat'ında kurulmuştur. FDHKC'nin 700 kadar fedaisi vardır

Bir cephe hüviyetinden çok bir parti niteliği taşıyan bu örgütün lideri el Havathme, Şam Üniversitesinde yaptığı ve içinde bulunduğu örgütün politik çizgisini açıkça ortaya koyan konuşmasında şöyle demişti: **«Filistin ve Arap halkını sömürgeciler, emperyalistler, siyonistler ve gerici Araplarla yapılacak bir savaş beklemektedir. Bu millî kurtuluş savaşına sınıfsal bir programının rehberliğinde ve işçi sınıfının önderliğinde sonuca göttürmek gerekir. Silâh taşımakla yetinilmez, zira, ilerici ve tastamam bir millî siyasetle kullanılmayan silâh mücadele sırasında karşı devrimci lerin safına geçer.»**

FDHKC'nin 1 Aralık 1969 tarihinde yayınladığı bildirisinde gerici Arap rejimlerine ilişkin şu sözler yer almıştır: «Emperyalizmin yardımlarıyla bize karşı savaşan İsrail, Arap halklarını sömüren tekelci kapitalizmin desteği ile ayakta durmaktadır. Bu tarihi komedinin bir yanında bulunan emperyalizm'in Arap halklarından petrol ve murtisü yoluyla sağladığı 2 milyar doları İsrail'e sunduğu unutulmamalıdır.»

Bu nedenle, FDHKC, siyonizm, İsrail ve emperyalizme karşı verilen mücadelenin Arap halklarının kurtuluşu için gerici Arap rejimleri ni de kapsaması, gerektiğini savunmaktadır.

KURTULUŞ SAVAŞI ÖNCÜLERİ (EL SAİKA)

1961'de Suriye'de iktidara gelen Baas Partisinin desteğiyle 1964'de kurulan El Saika, Orta Doğu'daki ilk gerilla örgütlerinden biridir. Baas Partisinin ideolojisini benimseyen El Saika'nın, Tabnan ve Ür-

Habbaş

dün'deki gerici rejimlere karşı da mücadele ettiği söylenmektedir 1500'e yakın fedaisi vardır. Hedefi diğerlerinde olduğu gibi Filistin'den siyonizm ve emperyalizmin kovulması sonunda demokratik bir Filistin devletinin kurulmasıdır.

Bu dört önemli fedaî örgütü nün yanı sıra, siyonizm ve emperyalizme karşı mücadele veren diğer kuruluşların arasında Irak Baas Partisine bağlı olarak Nisan 1969'da kurulan Arap Kurtuluş Cephesi'nden, «Sma Kurtuluş Cephesi» nden ve Suudi Arabistan ve Ürdün'ün desteğiyle ortaya çıkan ve eski Kudüs Müftüsü Hacı Emin el Hüseyin'in önderlik ettiği fedaî örgütü sayılabilir.

SONUÇ

Arap gerillaları bu mücadelelerinde yalnız değillerdir. Bütün dünyanın ilerîcileri, bu mücadelede onların yanında yer almaktadır. Psikolojik destek ve gösterilerden, bilfiil savaşa katılmaya kadar çok farklı nitelikler gösteren bu yardımlar gerillaları her zamankinden güçlü kılmaktadır. Gerillaların halkı mücadelelerini istemiyerek de olsa desteklemek durumunda kalan gerici Arap rejimlerinin durumu dahi, Orta Doğu'da emperyalizme karşı verilen mücadelenin ne kadar halk kitlelerine maloldüğunu göstermekte ve halkın nasıl gerici rejimleri bile zaman zaman efendilerine karşı mücadeleye sürükleyebildiğini ortaya koymaktadır.

Emperyalizm ve siyonizme karşı mücadele ederek Filistin'de demokratik ve laik bir devlet kurmak ortak amacı etrafında toplanan Filistinli gerillalar, her geçen gün emperyalizm ve ajanlarına yeni darbeler indirmektedirler.

Unutmamak gerekir ki, Yasır Arafat'ında işaret ettiği gibi 1967 Haziran'ında kaybedilen yalnızca bir muharebedir. Savaş büttün şiddetiyle devam etmektedir.

GUATEMALA'DA GERİLLACILAR

Guatemala'da gerillacılar, örgütlenme ve devrimci evlenmin birleştirilmesine ilişkin taktik nedenlerle mücadelelerini bir süre için savaşlatmışlardı. Bunu fırsat bilen tutucu çevreler, «Guatemala Komünist Alevinları Komutanlığı» adı altında toplanan bazı gizli sınıf örgütler kurmakta gecikmediler. Bu örgütler tamamıyla yalnız devrimcilerin öcünden değil, başkan Mendez Montenegro'nun liberal partisi ile ilgilerini de kavrayan bir terör havası yaratıldı. Bu hava içinde, 1970 Mart'ında yapılan başkanlık seçimlerini, yedi yıl önce gerillacıların karşı girişilmiş olan harekâtı yöneten seçkin militan albay Carlos Arana kazandı. Ne var ki, aynı günlerde gerillacıların eylemleri de birden sertleşti. Nitekim, geçtiğimiz hafta Amerikan Çalışma Ateşesi Sean Holly elçilik binasına giderken kaçırıldı. Guatemala Hükümeti, gerillacılara boyun eğerek, Amerikalı Çalışma Ateşesine karşı serbest bırakılması istenen üç gerillacının serbest bırakılmayı kabul etmek zorunda kaldı Yeniden örgütlenen gerilla birlikleri ise, başkent'in «sarılma»sını planını gerçekleştirmek amacıyla üç yeni bölgede gerilla hareketleri başlandı.

Guatemala'da devrimcilerle tutucu güçler arasındaki çatışma gerçekte 1954 yılına kadar inmektedir. Bu tarihte Albay Jacobo Arbenz'in başkanlığındaki ilerici hükümeti, işletmeye elverişli topraklarının yüzde 72,2'sinin nüfusun yüzde 2,2'sinin elinde toplandığı Guatemala'da köklü bir toprak reformuna hazırlan maktaydı. Bu gelişmeden endişe duyan CIA, 1954 Haziran'ında, Guatemala'da büyük çıkarları bulunan Amerikan United Fruit Şirketi ile birlikte gerici bir darbe örgütledi. Amerikan patentli bu darbe, Albay Arbenz'i destekleyen milliyetçi, liberal ve ilerici subaylar arasında huzursuzluk yarattı. Bu subaylar, 1957 ve 1960 tarihlerinde Amerikan el hükümetlere karşı ayaklan dılar. Fakat ayaklanmalar Amerika'nın açık desteğine sahip hükümet kuvvetleri tarafından bastırıldı.

İlerici subayların liderlerinden Yüzbaşı Yon Sosa ise, Honduras'a kaçmayı başarmıştı. 1962 yılında yeniden Guatemala'yı dönen Yon Sosa Atlantik kıyısı vakınlarında, İzabat ormanlık bölgesinde M.R. 13 adıyla bilinen ilk gerilla birliğini kurdu. Aynı yılın Mart ve Nisan aylarında başkent Guatemala'da, Filipin demokrasisi koşullarında seçim yoluyla başkanlığa getirilmiş olan Yıdgoras Fuentes'in istifasının istendiği büyük ve kanlı gösteriler oldu. Egemen sınıfların devrimci gelişmele re karşı anında sert bir tutum takınması üzerine, Guatemala İşçi Partisi, Guatemala Öğrenci Birliği ve M.R. 13 tarafından Asi Silâhlı Kuvvetler Ortak Komutanlığı (FAR) kuruldu. Şehirlerdeki hareketin idaresi başkentteki devrimcilere ve öğrencilere, şehir dışındaki faaliyetler ise M.R. 13'e bırakıldı. Ne var ki, bu birlik egemen sınıfların sahte bir özgürlük havası estirmesiyle kısa sürede bozuldu. İşçi Partisi Merkez İdaresi Komitesi iktidara parlamenter yollarla ulaşılabileceği ilân etti. Silâhlı mücadeleden yana askerler ile İşçi Partisi yöneticileri arasındaki bu ideolojik ayrılığa bir de Yüzbaşı Yon Sosa ile Castro taraftarı gerillacı Turcios Lima arasındaki anlaşmazlık eklendi.

FAR yöneticilerin, 1966 Şubatında bu durumu görüşmek üzere bir toplantı yapmayı kararlaştırdılar. Fakat bu toplantı baskına uğradı. FAR'ın önde gelen 28 yöneticisi hükümet kuvvetlerinin eline geçti. Bu kalliçun, Yon Sosa ile Turcios Lima'yı ortak bir hareket planı ve komutanlık düzeninde anlaşmaya yöneltti. Turcios Lima'nın kısa bir süre sonra bir kazaya kurban gitmesine rağmen devrimci savaş gittikçe hızlandı. Öyle ki, başkanlığa 1966 Mart'ında seçilmiş olan ve Amerika'dan icat zeki reformların savunucusu sanan Mendez Montenegro, şimdiki başkan Albay Arana'nın yönetişi ve Amerikan vesâil bereliklerinin desteklediği hükümet kuvvetlerine geçilalara karşı harekât emri verdi. Bunu kanşıklık, FAR milan delesini dağlardan savaş sahnesine ve özellikle beş kente doğru kaydırarak genişletti. Bu arada siyasî suikastlerin sayısı da arttı. 1967 Ağustos'unda Guatemala Emniyet Müdürü, 1968 Ocağında, biri Guatemala'daki askeri Misyon Şefi olmak üzere iki Amerikan subayı öldürüldü. Kaçırılmak istenen ABD Büyükelçisi de ağır surette yaralandı.

Taktik nedenlerle bir süre savaşlatılmış olan bu mücadelenin bugün yeniden hızlandırılmış olması Le Monde gazetesinin belirtiği üzere, bir iç savaşın belirtisidir. Olaylar bu savaştan galip çıkacaklarından emin bulunan Far Silâhlı Kuvvetler yöneticilerini doğrulamaktadır.

Dofar Gerillaları

Dofar, Basra Körfezinin ağzındaki Maskat ve Oman Sultanlığının Güney bölgesidir. Sultan Said Bin Taymur, İngiliz Hava Kuvvetleri tarafından korunan ve İngiliz müşavirler tarafından yönetilen bir Ortaçağ krallığıdır. 750 bin nüfusluk sultanlıkta, yalnızca şevh çocuklarının kabul edildiği bir tek okul vardır. Has tahane yoktur.

Dünya petrol ihtiyatlarının üçte ikisi bu bölgede bulunmaktadır. İngiltere 1971'de bölgeden askerlerini çekecektir. Angloamerikanlar, bölgede İran'ın desteklediği bir «Sultanlıklar Federasyonu» kurarak mevkilerini koruma çabasındadırlar.

Milliyetçiler ise, bölgelerini emperyalizmden kurtarmak için gerilla savaşına girişmişlerdir. Çin'den yardım görmekte ve Mao'nun fikirlerini benimsemektedirler. Sultanın saravının vakınlarına kadar sokulabilmektedirler. Geçen ay, İngiliz Hava Kuvvetlerinin koruduğu hava üssünü obüslerle bombalamışlar, pisti tahrip etmişlerdir. Gerillacılar, Hazıran 1969'da solcu bir ekibin iktidara geldiği Güney Yemen'den de destek görmektedirler

Fransız L'Express dergisi, nin yazdığına göre, köylüler gerillacıları tutmaktadır. Gerillacılar bir köye geldiklerin de, köylülere su, odun taşımakta, hayvanların, tedavi etmektedirler. Köylüler, tepeden tırnağa silâhlı bu iyilik meleklerini bağırlarına basmaktadırlar.

Dofar gerillacılarının mücadelesi, uzun ve çetin olacaktır. Fakat halk savaşının zaferi, uzun vâdede kesindir.

Irak Baas hükûmeti kürtlerle anlaştı...

Molla Mustafa Barzani

Irak Hükümeti, Kuzey Irakta Kürtlerle on yıldan beri devam eden savaşı sona erdirecek bir anlaşmaya varıldığını açıklamıştır. Anlaşmanın geçici bir ateş — kes anlaşması değil, anayasal bir siyasî çözüm yolu olduğu bildirilmektedir.. Nitekim, Irak Cumhurbaşkanı General Ahmet Hassn El Bakr radyoda yaptığı konuşmada, Irakta yaşayan Kürtlerin muhtarlıyet hakkının tanındığını belirtmiş ve bu gerçeğin gerek geçici anayasada gerekse yeni yapılacak olan anayasada yer alacağını ve iki milliyetin varlığının saptanacağını söylemiştir. General Bekirin açıklamasına göre Irak Hükümetinde bir Kürt, başka kan yardımcılığını alacaktır. Kürtler nüfuslarıyla orantılı olarak yaşama organlarında ve kabinede temsil edilecek lerdir. Kamu hizmetleri, ordu da dahil, Irak'ın büttün yurttaşlarıyla eşit ölçüde kürtlere açılacaktır.

General Bakr, ayrıca, Hükümetinin Kürt isyanına kalan siviller ve askerler için genel bir af ilân ettiğini ve yerlerinden sürülen büttün Kürtlerin kendi şehir ve köylerine dönmelerinin sağlanacağını da sözlerine eklemiştir. Isyancılar idarî ve hükümet kademelerindeki eski görevlerine dönebilecek lerdir. Bu arada, ihtiyaç için deki Kürtlere yardım yapılacağını ve kürtlerin yaşadığı bölgelerinde toprak reformu kanunu'nun kapsamına en kısa sürede alınacağını açıklayan General Bekir, «Geçmişteki kayıplarından dolayı Kürtlere tazminat ve rilecektir» demiştir .

Öte yandan, bütün Irak okullarında Kürtçe okutulacağı gibi, Kürt okullarında da Arapça okutulacaktır.

Irak Hükümetinin açıkla masında Molla Mustafa El Barzaniden de Kürt Demokrat Partisinin lideri olarak bahsedilmektedir. Bundan, Arap Sosyalist Baas Partisinin yönetiminde tek parti hükümetinin bulunduğu Irak'ta Kürt Demokrat Partisinin resmen tanındığı anlamı çıkmaktadır

Sayıları üç milyonu bulan ve Irakenin kuzeyindeki zengin petrol alanlarına yerleşmiş olan Molla Barzani'nin Irak hükümetine karşı koyan kürtlerle varılan bu anlaşmanın Arap — İsrail savaşında da olumlu bir etki göstermesi beklenmektedir. Nitekim, General Bakr'a bir mesaj gönderen Molla Barzani şöyle demek tedir:

«Kürt meselesini demokratik ve barışçı bir şekilde çözen tarihi bildirinizden ötürü, Kürt halk kitleleri ve Kürt Demokrat Partisi adına şahsınızı ve Irak halkını kutlarım.

«Bu tarihi vesiyle, Kürt halkının, düşmanlarına karşı yürüttükleri mücadelede Arap milletini destekleyeceğini temin etmek isterim. Bildiride yer alan, Irak halkının tamamının, yani Arapların, Kürtlerin, Türklerin ve diğer azınlıkların çıkarlarını korumak ve barışı sağlamak amacına yönelmiş tedbirlerin uygulanmasında, Baas Partisi ve millî otorite ile kayıtsız el birliği yapmaya söz veriyoruz.»

400 MİLYON LİRA KİMLERE VERİLDİ?

(Başı S. 1'de)

milyon lira verilmiştir. Turizme ise, 74 proje için 73,9 milyon lira tahsis edilmiştir. Sevket Demirel'in başında bulunduğu «Kuş — Tur» tesisi, 5 milyon 90 bin lira ile tahsisler den aslan payını almış, bunun 4 milyon 804 bin lirası hemen ödenmiştir.

14 milyonluk yatırım için 5 milyonluk kredi, doğrusu ise na para değildi. İhracatı gelişti firme fonlarından ise, yalnız ca Adanalı Has'ın Coca — Co la şişeleyen İMSA şirketine 1 milyon 250 bin lira tahsis edilmiş ve bu para ödenmişti. Şimdi İMSA'nın bu 1 milyon 250 bin lira ile ihracatı nasıl geliştireceği beklenmekteydi.

SANAYİ GELİŞTİRME FONLARI

214 milyon lira tahsisin 23,2 milyon lirası «küçük sanayi siteleri» kurulmasına gitmiştir ki, bu inşaata yönelmiş bir cins esnaf yemlemesivdi. 17 milyon lira da, Manisa ve Konya Sanayi Bölgelerine ayrılmıştı. 43,5 milyon lira çeşitli illerde soğuk hava depoları kurmaya tahsis edilmişti. Ayrıca Frintaş şirketine frigo frik kamyon almak üzere verilen 10 milyon kredi, sınai yatırım sayılmaktaydı. Armatörlere 43 milyon lira ile büyük pay ayrılmıştı. Yem, süt, meyva suyu, süt tozu gibi tesislere yönelmiş gıda sanayi'ne kredi tahsisi 34 milyon lirayı bulmaktaydı. Bu kesimde en fazla kredi alan firmaların listesi şöyledir :

FİRMA ADI	TAHSİS EDİLEN KREDİ (TL.)
Getrans Gemi İşletmesi Koll. Şti.	1.400.000
N'S Hüseyin Avcı ve Ekip	750.000
Avcı ve Ort. Donatım İşer.	1.272.000
Orhan Deval	2.000.000
Şevket Mamioğlu	4.000.000
Celâl Sadıkoğlu	1.337.056
Mehmet Kaptanoğlu	1.517.223
Densan Deniz Nakliyat ve Sanayi A.Ş.	4.416.300
Denizcilik A.Ş.	7.193.372
Sarıbaşlar Koll. Şti.	1.672.374
Orhan Zindancıoğlu	10.916.000
Marmara Transport A.Ş.	6.000.000
Beşerler Koll. Şti.	1.250.000
İnanç Ticaret ve Deniz Nakliyat (Mehmet Özinanç)	1.723.400
Mustafa Okan ve Kardeşleri Koll. Şti.	1.337.835
Gaye Gemicilik, Armatörlük ve Yapımı	
End. San. Ticaret Ltd. Şti.	2.500.000
Ardışen Koll. Şti.	424.000

TURİZM KREDİLERİ

Turizm kredileri de 74 otelle bir kaç tesise paylaştırılmış tı. 73 milyon liralık tahsiste, milyonun üstünde kredi alan firmaların listesi şöyledir :

FİRMA ADI	YATIRIMIN KURULUŞ YERİ VE CİNSİ	TAHSİS EDİLEN KREDİ (TL.)
Unal Kardeşler	İstanbul (Gazino)	2.000.000
Çınar Otelcilik	İstanbul — Yeşilköy (Lüks Otel)	3.253.200
Lütfi Okan Varis	İstanbul (4. sınıf Otel)	1.184.000
Bolu Özel İda.	Bolu (2. sınıf Otel)	2.200.000
Abdullah Yılmaz	Malatya (4. sınıf Otel)	1.072.000
Mersin Ticaret O.	Mersin (2. sınıf Otel)	3.129.000
Martı Motel	Marmaris (1. sınıf motel)	1.350.000
Hasan Demirkol	Urfa (4. sınıf otel)	1.000.000
Salim Tatlıcı	Diyarbakır (2. sınıf otel)	1.000.000
Seyfi B. İstanbullu	Muğla (3. sınıf otel)	1.000.000
Çeşme Oteli	İzmir (Lüks otel)	5.927.083
Yeniköy Oteli	İstanbul (Lüks otel)	6.007.917
Fethi Türeray	İst. Kumburgaz (1. sınıf motel)	1.554.000
Kuş — Tur	Kuşadası (tatil köyü)	5.090.000
Fuat Özgür	Trabzon (4. sınıf otel)	1.450.000
A. Orman Çiftliği	Ankara, Çiftlik (1. sınıf otel)	7.500.000
Ercanlar	Ankara (3. sınıf otel)	1.309.000
Ataer Turizm	İst. Kumburgaz (1. sınıf otel)	1.738.000

En uzun listeyi teşkil eden hayvancılık kredileri ise, 20 ilâ 30 bin liradan başlamakta, genellikle 100 ilâ 200 bin lira arasın da kalmaktadır. Milyonun üstünde kredi yok gibidir. Bu kredilerin, Menderes günlerinde Et — Balık Kurumu'nun hayvan yetiştirme kredilerinde olduğu gibi, hayvan yetiştirmekten çok, kim hayvancılık konusunda Meclis Araştırması açılmasını isteyen CHP önergesinin görüşülmesinde Erzurum Milletvekili Seçkin Elverdi, hayvan kredilerinin dağıtımında volsuluk yapıldığını ileri sürmüştür. Elverdi'nin sözleri şöyledir :

«Meclis araştırması açılması kabul edilirse, biz bildiğimiz isimleri kendilerine teker teker vereceğiz. Kaldı ki, bu Meclis'in bünyesi içinde dahi birçok arkadaşlara çok büyük krediler verildiği söylenmektedir.»

Elverdi, bu arada, bazı AP il ve ilçe başkanlarına dağıtılan «ufüfe» lerden örnekler göstermiştir. Elverdi'ye göre, «Doğu'da kredi, üretiçiye gitmemektedir. Bir takım kişiler, çeşitli yollarla, bu kredileri almaktadırlar.»

Kısaca ,400 milyonluk fonun iyi dağıtıldığını, ilk bakışta söylemek güçtür. Daha önce listesini yayınladığımız Araştırma fonları gibi, Geliştirme ve Teşvik Fonları da bir «ufüfe dağıtımı» na benzemektedir.

GELİŞTİRME VE TEŞVİK FONLARINDAN YAPILAN TAHSİSLER (25.10.1969 itibariyle) VE ÖDEMELER (31.12.1969 itibariyle)

TAHSİSLER	TAHSİS MİKTARI (Bin TL.)	FİİLİ ÖDEME (Bin TL.)
TARIMSAL GELİŞME :		
Yaş meyva ve sebze	4.851	1.245
Ürünleri değerlendirme	6.232	1.855
Hayvancılık	60.823	49.695
Toplam	71.926	52.795
SANAYİ GELİŞME		
Gıda Sanayii	33.946	18.806
Kimya Sanayii	28.000	13.500
Taşıt Sanayii	43.124	14.662
Makina İmalât Sanayii	15.685	8.558
Çimento Sanayii	10.000	—
Organize San. Böl.	17.313	4.709
Küçük San. Siteleri	23.216	11.910
Ulaştırma Dep.	43.337	21.895
Toplam	214.221	104.040
TURİZM İHRACATI GELİŞTİRME SERMAYE PİYASASINI DESTEKLEME	73.369	45.217
	1.250	1.250
Genel Toplam	36.438	36.438
	397.204	230.740

GİZLİ RAPOR

(Başı S. 1'de)

sın diye iki ay ertelenmişti. Ne var ki, kanunlar geçememiş, Parlamentodan geçen Gider Vergileri ile ilgili kanun se, Sunay tarafından veto edilmişti. Bu şartlarda, Türk Heyeti, çatık kaşlı yardım veren ülkeler tarafından azarlana caktır.

Ote yandan Avrupa Ekonomik Topluluğu, «Ya bizim şartlarımızla Ortak Pazar'a girersiniz, ya da metelik vermeme diye ultimatomu dayemiştir. Hükümet, bugünlerde ya evet, ya hayır demek durumundadır. Eski Ticaret Bakanlığı mustesarı Mahmut Seyda'nın sözleriyle, şimdilik, «takvim durdurulmuştur.» Ama aslında takvim yürümektedir ve Çağlayangil Hariciyesi, 220 milyon dolar Ortak Pazar kredisini alabilmek için, Demir — Çelik ,Petro — Kimya gibi temel sanayiin tahribine yol açabilecek ağır tavizlere boyun eğme eğilimindedir.

Ortak Pazar'ın mali baskısı, bu teşekküle ait Avrupa Yatırım Bankasının, Boğaz Köprüsü kredileri ile ilgili Londra toplantısında da görülmüştür. Doğan Uluç'un Londra'dan bildirdiğine göre, «Avrupa Yatırım Bankası, Türkiye'de hükümet buhranından endişe ye düştüğü için kredi işinde yan çizmeye başlamış ve kop runun inşaatının gecikmesi ihtimali belirmiştir.»

Yatırım Bankası yetkilileri, Karayolları Genel Müdür Yardımcısı Cahit Yalgın'ın baş kanlığındaki Turk Heyetini, bu ilk toplantıdan sonra, ikinci toplantıda aralarına almayı reddetmişlerdir. Her ne kadar Çağlayangil Hariciyesini söylemekteyse de, Türk Heyetinin alınmadığı bu ikinci toplantıda, Yatırım Banka sının Boğaz Köprüsü inşaatına başlamak üzere, ilk elde vermesi gereken 170 milyon liranın ödenmesini ertelemek istediği anlaşılmaktadır.

«VERGİLERİ ARTTIRIN, YATIRIMLARI DURDURUN»..

İşte geçici bir bütçe ile Pa

—o—

Şüpheli bir Amerikan araştırması

Rutgers Üniversitesinden Walter F. Weiker, Anadolu'da muhtemelen CIA ya da Penta gon hesabına bir araştırma yürütüvor. Kayseri, bu amaç la seçilen illerden biri. Seçilen şehirlerde burjuvazinin geleşmesi tesbit ediliyor, önde gelen kişiler, dernekler hakkında bilgi toplanıyor.

Weiker'in sorduğu sorulardan bazıları :

— Bu örgütte vazifen?? (Ticaret Odası, Sanayi Odası, Kızılay, Baro, Okul Yapı tırma Derneği, Esnaf Derneği vb. gibi.)

— Yabancı dil biliyor mu. sunuz? Partide görevini var mı?.

Bütün bu bilgilerin dışında, Weiker, «Anadolu şehrinde kalkınma faaliyetleri hakkında malûmat arıyorum. Ve bu şehirlerdeki liderlerin fi kirlerini alıyorum» gerekçe siyle, şehir liderlerine şu so ruları yöneltmektedir :

1 — Şehrinizdeki kalkınma faaliyetleri nelerdir? Bu faaliyetler hangi bakımdan ,yi hangi bakımdan fena?

2 — Geçen on yıl içinde, şehriniz gelişti mi?

3 — Gelişmesi için bu şehrin imkânları nedir?

4 — Engeller, maniler nedir?.

5 — İmkânlar ya da engeller için birkaç misal verebilir misiniz? Gelişme faaliyetleri nasıl yapıldı? Ve kimler tara fından başlatıldı ve yürütüldü? Niçin bu kişiler tarafından da, başkalarından değil?

6 — Nüfuzlu şehir lideri leri (bu şehirde) kimdir? Bunlar la lider olmayan kişiler arasındaki farklar nelerdir?.

7 — Şehir kalkınmasında milli hükümet ve mahalli iş lerin rolleri nasıl paylaşılır?. Nasıl paylaşılmalı?.

8 — Şehrinizin kalkınması, Türkiye'de başka şehirlerle nasıl mukayese edilebilir? Bu mukayese kimin lehine olur? ris'e giden Türk Heyeti, tu tumlarını böyle sertleştirmiş Konsorsiyum temsilcileri bi lacakır. Nekim Konsorsiyu mun Genel Sözcüsü Hecket, hazırladığı gizli bir raporda, Türkiye'nin ekonomik duru munu sert bir dille eleştirmiş tir. Konsorsiyum, fiyat yük selişlerinden ve enflasyonist politikalardan şikayetçidir. Raporda bu durum şu sözler le belirtilmektedir:

«Fiyat artışları, makul fi yat istikrarı kavramının sınırları ne kadar geniş tutularsa tutulsun, bu sınırların ötesi ne ulaşmıştır.»

Hackett, bütçe açıklarının ve iktisadi devlet teşekkullerinin zarar sorununun çözülemeyeceğini, enflasyonist gidişten sorumlu tutmaktadır. Raporda, bu dengesizlikler şöyle eleştirilmektedir:

«Bütçedeki dengesizlikler, bir süredir devam etmekte ve Türkiye'yi sıkıntı içinde bırakmaktadır. Buna da Devletin sağlam gelir kaynakları elde etmeden, daha çok har camada bulunmak arzusu yol açmaktadır, Oysa Türkiye'nin sağlam ve zengin gelir kaynakları bulması imkânı vardır. Şimdiki tehlike ise, den gesizliğin çok büyümüş olması ve çok şiddetli tedbirler almadığı takdirde, zaten var ığı hissedilen enflasyoncu baskıların daha da artması dır.»

«İktisadi devlet teşekkülleri nin durumları, geçen yıl için de daha kötüleşmiş ve bu te şekkülleri ıslah için yapılma sı gerekli reformlar yapılmamıştır. İktisadi devlet teşekküllerinin çoğu, bugün büyük malî güçlükler içinde bulunmaktadır.»

Hackett ,devlet teşebbüslerinin 1969'da 850 milyon lira zarar ettiklerini, öngörülen yatırımları gerçekleştireme diklerini belirtmektedir.

Konsorsiyum Genel Sekreteri, Plancıları da eleştirmektedir: Plancılar, «ağırlığı ithalâtın yerini alacak yatırımlara alanına vermişler ve döviz geliri sağlayacak gay retlere yönelmeyi ihmal etmişlerdir.»

Hackett, vergilerin arttırılmasını ve yatırımların kısıtlanmasını istemektedir. 2,3 milyar lira vergi alınmasını o lumlu karşılamaktadır:

«Hâlen Hükümet, yeni bâ zı vergiler teklif etmektedir. Bu vergilerin gerçekleşme ih timali ve etkililiği konusunda ne düşünülürse düşünülsün, yeni teklif edilen bu vergiler hiç şüphesiz doğru yolda atılmış adımları meydana getire

Mecliste Nato tartışmaları

(Başı S. 1'de)

dinası, ittifakın bizi korumaya çağırın bir itirafı idi. Bir daha, Nato'nun Türkiyeyi koruması için saldırının Orta Doğu'yu hedef alıp almadığının anlaşılmasız gerekti. Bu anlaşmcaya kadar beklenecekti İşin daha tuhafı ,Orta Doğu, Nato'nun savunma alanının dışında kalmaktaydı. Nato' nun Orta Doğu'ya bir saldırı olursa, Türkiye'yi nükleer silâhlarla korurum, diye bir taahhüdü bulunduğu bile yok tu. Türkiye, ittifak sayesinde değil, Amerikanın Orta Doğu çıkarları gerektirirse korunacaktı, gerektirmezse kendi hâline bırakılacaktı .Beyni vi kanmış uzmanların eline sıkıştırdığı görüşleri tekrar'a yan Topaloğlu, şecaat arzederken büyük bir gaf yapmıştı. Demirel ve Çağlayangil de. Topaloğlu'nunki kadar açık olmamakla birlikte, aym meâide beyanlarda bulunmuşlardı. İnönü Mecliş konusmasında Topaloğlu'nun «Nato bizi korumaza» demeye gelen açıklamasını haklı olarak çeştirdi. İnönü'nün sözleri şöyle:

Savunma Bakanı, «esnek anlaşma doğru birşeydir» dedi. «Gerçi Orta Avrupa'ya, merkeze doğru yapılacak bir taarruz, nihayet nükleer kuvvetin müdahelesini intaç edecektir. diye bir kayıt vardır, bizim için de yoktur denilirse, böyle değildir. Çünkü bize karşı vuku bulacak saldırı, İran içinden Basra körfesine varır, böyle bir hedef tutar i se Nato, Orta Avrupa'ya ve plan tecavüzde nükleer silâhların işlemesini nasıl hareke te geçirecektir» der. Yakıştırmak ,ümit vermek için yapılan bu konuşma, kaygıyı artırmış ve Türkiye'yi daha çok, daha nâzik durumda göstermiştir. Nato büyük topluluğunu kurtarmak için, bütün kuvvetleriyle bir yerde bulunacak ve kanadında bulunan memleket, eğer Hint Denizine kadar varmayı düşünen bir taarruz karşısında bulunduğu anlaşılırsa, o zaman o da ayni şiddetle yardıma layık olacak. Bir topluluk'ta ,bir kenar da bulunan, bir tâli mıntıka zonnolunan yer, bir memleketin cüz'i değildir. Bu bahsolunanlar bir devlettir. **Ben bir devlet olarak ihmal olunaca ğım; saldırgan ,Hint Denizine varacağını ilân ederse ve ya varırsa, o zaman harekete geçeceğim. Saldırgan nereye varacağını ilk günü hiçbir zaman ilân etmez. Saldırgan,** ilk günü hududta vuku bulmuş bir arızaya cevap ver mek için, başka çare olmadığı bahanesiyle saldırıya başlar. Saldırganın Hint Denizine varması veya vardığının anlaşılmasına kadar ,Türkiye' nin yalnız başına göreceği bir lânın hududu tasavvur oluna maz. Bunu söylüyoruz biz, bu nu söylüyoruz..

Bu sözlerle İnönü, sınırlı bir saldırı karşısında, Nato' nun Türkiye'yi koruyamıyacağını, bazı bölgelerin elden çıkmasına seyirci kalabileceğini açıkça söylemektedir. Demirel bu sözlere hiçbir ciddi cevap veremedi, pek âmiya ne bir demagoji ile yetindi. Demirel'e göre, «devletlerarası mukavelelerde biribirine inanmak esastı. Biribirini atlatmak için mukavele imzalana mazdı.» O halde Amerikaya inanacak gerisini düşünmiye cektikl.

Bu arada İnönü, kesinlikle anlaşılmasız güç bir uslûpla, Orta Doğu'da ABD ile Sovyet ler Birliği'nin, «şu ülke senin, bu ülke benim nüfuz bölgem» diye bir anlaşmaya gidebilecklerini belirten sözler söyledi. Iki süper devletin, biri birlerine birşeyler bağışlayabileceklerini, bağışlananın başına neler gelebileceğinin bi linemiyeceğini ileri sürdü. İnönü'nün hayli karışık, fakat düşündürücü sözleri şöyle:

Eğer herkes (ABD ve SS CB), «endisinin «dokunulmaz» dediği yerlere karşı taraf do kunmamayı taahhü tedersee, eğer her iki taraftan birisi «aradadır, dokunulabilir, he nüz paylaşılacak mevkidir» bunda, paylaşmada anmaya varırlarsa, yâni sulh i çinde anlaşmaya varırlarsa ve bundan müzakereye katılmaya yan memleketler yeni bir fe lâkete uğramazlarsa, insanlık için büyük talih olur. Ama bu arada, biribirlerine bâzı şeyler bağışlamışlarsa, o ba ğışlananların başına geleceği kimse tahmin edemez.

Doğru, yanlış bütün bun lar son derece hayati sözler di. Ama Demirel, bu sözleri duymazlıktan geldi, kamuoyu ise farkına bile varmadı. Mil letvekilleri ise, Parlâmento a.ritmetiği ile meşguldü. İnönü çapında bir lider, «süper dev letler, bu senin, bu da benim diye ülkeleri biribirine bağış layabilir ve bağışlananın başına neler geleceğini kimse kes tiremez» diyor ve buna kim se aldırış etmiyordu! Pompei' nin son günlerini yaşadığımız muhakkak.

—o—

KAPİTALİST — SOSYALİST TARTIŞMASI.

Zürih'te yapılan bir kongre de, eski Çek Ekonomi Bakanı Ota Sik sosyalist ekonomiye, Kennedy'nin yakını ünlü Amerikan iktisatçısı Galbraith ise kapitalist ekonomiye veryansın etti; Konu, sade va tandaşın hangi sistemde daha çok büyük çıkarların oyuncağı olduğu idi, Galbraith şöyle konuştu: «Kapitalist ülke lerde vatandaş oyuncaktır. Çünkü tekeller, tüketiciyie oynar, fiyatları empoze eder ve gizli bir ikna yoluyla sun'i ihtiyaçlar yaratır.»

Ota Sik ise, «Merkezi plan lama o kadar bürokratlaşmıştır ki, planlama, tarihin en büyük tekeli hâline gelmiştir» dedi. «Genç Subaylar Milli Mu kavemet Teşkilâtı» imzasıyla yayınlanan bu bildiride «Ata türkçü» Demirel savunulmaktaydı: «Seçimlerden bu yana yaratılan organize buhranın amacı, milli iradeyle gelen Ata türkçü kuşaktan genç bir Başbakanlı tasfiye etmektir. İnönü'nün değil, milletin istediklerini vatana hizmet edecektir.»

«Haklarındaki iddiaları nef retle reddederek Divanı Ali' den dahi korkmadığını ilân edip ayrıca ceza ve hukuk dâvâları açan bu **Atatürk benzeri liderden Türkiye çok şey** ler bekliyor.»

Oysa, «Atatürk benzeri li der», Meclis'te «Sıfırdan başla dınız, 27 yıl sonra yine sıfıra geldiniz» diye 1923 — 1950 dö nemini toptan inkâr etmiş ve Necdet Uğur'un sert çıkışını cevapsız bırakmıştı. Nec det Uğur, Demirel'e şu soru yu yöneltmişti: **«27 yıl, Cumhuriyetin ilânından sonraki 27 yıldır, Demirel bu sözü geri almazsa, Amt — Kabir'e gittiği zaman Ata'nın karşısına hangi yüzle çıkacak?..»**

Demirel ,Türk Ordusunun eseri olan 27 Mayıs'ı da «hakiz bir kol kanat kırma» diye nitelemişti. Böyle bir kişi, bil diride Atatürk benzeri lider sayılıyordu! Türk Ordusun dan istisnasız bir tek kişinin Demirel'i Atatürk'le kıyaslamıyacağı açıktı. Bildiri, Demirelci bir tertipti. Nitekim bil dirç olayını ciddiye alan Bülent Ecevit, Demirel'e **«Gide rayak ateşle oynamaktan vaz geç»** tavsiyesinde bulundu: **«Genç Türk subayları arasın da, böyle bir bildiri yayınla yacak bir grup çıkması taşav vur bile edilemez. Demirel'i Başbakanlıkta ve Parti Genel Başkanlığında tutmak uğruna, Türk Silâhlı Kuvvetlerinin adını böyle kirli tertiplere âlet etmeye kimsenin hakkı yoktur. Sayın Demirel'e gide rayak ateşle oynamamasını tavsiye ederiz.»**

Demirel, Sunay ve Büyük Paşalar'a da 41'leri «yobaz ve arkalarında Bayar var» diye tanıtmakta kusur etmedi .Bu, büyük iş çevrelerine hitap eden IKA Ajansı sahibi Ziya Tansu'nun acele bir kitap ya yınlayıp Demirel'i suçlamasına yol açtı: «Seçim meydanla rında milli irade şarkıları söy leyip iktidar koltuklarında mürakabeye tâbi tutuldukları zaman milli irade dışında veh medilen kuvvetlerin gölgesini kendilerine kalkan yanmak is teyenler, demokrasiye sulkast hazırlayan tahrikçiler mevkiinde kalır.»

—o—

Fakat Demirel, bu kalkan dan bol bol yararlandı ve kudretli mevki sahipleri, bu oyunlara alet edilmekte bir sakınca görmediler.

Parlamentoda da Demirel, CHP ve İnönü'ye karşı çıkışlar yaparak, saflarını kuvvetlendirmeye çalıştı: 27 yıl lık CHP iktidarını, Atatürk dönemi dâhil, topyekûn kötüledi. «Türk milleti korkmadan, gösgünü gere gere müslümanım diyecektir» sözleriyle ,korkmadan «mürteziyim» demek isteyenlere yeşil ışık yaktı. Atatürk düşmanı Yaşar Tunagür'ü savundu. Meneres'i vatansever diye göklere çıkardı. Hatta Said—i Nursi'ye rahmet diledi. Yolsuzlukları «iftira »diye geçiştirdi. Kısaca, Başbakan olarak kabilmek için elinden geleni yaptı. Böyle bir iktidardan hayır gelmiyeceği ve düşmeye mahkum bulunduğu açıktı.

DEMİREL'den İNCİLER

(Başı S. 1'de)

ŞECAAT ARZEDERKEN..

Mali, iktisadi konularda AP iktidarı başarılı olmuştur. Dâviz rezervi ,altın stoku ortadaMemleketi enflasyona gö'tür medik. Tepesinden sıcak su döktüğünüz iktidarın icraatı bun lar

★

Meclis'te süküneti temin edemezsek, bizim yaptığımız kanunların tatbikinde güç'ük çekilir.

★

ATATÜRK DÖNEMİNİ İNKÂR...

Sıfırdan başladınız, 27 sene sonra yine sıfıra geldiniz.. (Demirel 1923 — 1950 dönemini sıfırdan başlayıp sıfıra ge me sayıyor!)

★

On yıl evvel (1960) memleketi karmakarışık edip zehirler akıtarak meydana getirdiğiniz bölücülüğün hesabını bize mi soruyorsunuz?

★

Türk halkı gerine gerine, göğsünü gere gere «ben müslümanım» diyecektir. İnönü, «benim sağcıları tasfiye edeceğim» vo lundaki beyanlarıyla as'ında kendisi dini İstismar etmektedir.

★

«TUNAGÜR'Ü SAVUNURUM»

Diyanet İşlerinde bir yüksek memur (Yaşar Tunagür) işler karıştırıyormuş, ne iş karıştırıyormuş belli değil. Devletin bir yüksek memurunu hükümet olarak savunmaya mecburuz biz.

★

«HACININ ARSASINI KURCALAYANI KOVARIM»

(Yüksek Denetleme Kurulu üyelerinin uzaklaştırılmalarıy la ilmili olarak) Bu kurulu tayin hükümete aittir Davul benim boynumda olacak, tokmak başkasının elinde. Bu mümkün değildir.

★

İnönü, seçim öncesi bir demeçte, bu defa sandıktan biz çıkacağız, demişti. Çıkamadılar. Oylarının düşmeyeceğini söyleidler ,oy oranları düştü. Biz iktidarız, düşebiliriz. Peki, siz neden düşüyorsunuz?

★

TUNAGÜR'ÜN GEREKLİLİĞİ!

Türkiye'de 50 bin cami ve mescitte namaz kılınıyor. Diyanet İşlerinde de 100 bin görevli var. Bir iktidar buna sahip olabilirse, büyük bir güç elde etmiş olur.

AP iktidarını Kıbrıs davasından dolayı kimse muaheze etme meli.

★

İnönü'den, Demirel ve Çağlayangil Kıbrıs meselesini hükme bağlamış, zaten halledeler, demesini beklemezdik.

★

AMERİKA'YA İNANIRIZ

Devletlerarası mukavelelerde biribirine inanmak esastır. Biribirini anlatmak için mukavele İmzalanmaz. İnanç ,asıldır.

★

İnönü, rejime ve bize ömür biçer ,Adalet Partisi hiçbir zaman ölmeyecektir. Bunu heskes aklından çıkarsın.

YAHYA HAN FORMÜLÜ

(Başı S. 1'de)

lumsal güçlere dayanarak, egemen tutucu güçleri etkisiz kılma yı öneren köklü bir düzen değişikliğinde yatmaktadır. Türkiye' nin kalkınması ve çağdaş uygarlık düzeyine ulaşması için ke sinlikle gerekli olan bu büyük devrimci düzen değişikliği, tam bir halk yönetimi kurmaya ve halk içinde erimeye azimli, aske r — sivil bütün devrimcilerin kenetlenmiş iktidarıyla ger çekleştirilebilir. Halktan kopuk bürokratik bir Yahya Han yönetiminin, mevcut düzende ciddi bir değişiklik başarmak şöyle dursun, bozuk düzenin tutsağı olacağı açıktır.

Bu gerçeği, derin sezgisiyle ilk gören Atatürk'tur. Mustafa Kemal, Kurtuluş Savaşını, asker — sivil aydınları kenetleyerek başarıya ulaştırmıştır. Savaştan sonra, büyük devrimlere yö nelirken, gücünü Ordudan almıştır. Devrimler, Ordunun tam desteği ile gerçekleştirilmiştir. Fakat Atatürk, Orduyu, devrim leri gerçekleştirme aracı olarak kullanmayı uygun bulmamıştır. Devrimleri gerçekleştirme aracı olarak, halkı sinesinde toplayacağını ümit ettiği bir devrimci parti kurmuştur. Parti eliyle devrimler yürütülmüş ve kitleye mal edilmeye çalışılmıştır. Bu yoldan, küçümsenemiyecek büyük işler yapılmıştır. Ne var ki, o günlerin özel şartları sonucu, devrimci parti, halktan çok eşrafın partisi olmuştur. Tutucu eşraf, hareketin devrimci hızını kesmiş, örneğin, bir toprak devriminin başarılmasını engellemiştir. Fakat bu, Atatürkçü yöntemin doğrulu gunu ve geçerliğini değiştirmez: Tutucu güçlere sinesinde yer vermeyen, halkçı ve devrimci bir parti ancak, ülkemizin şid detle muhtaç bulunduğu köklü düzen değişikliğini yapabilir ve yarıda kalan Kemalist devrimi hedeflerine ulaştırabilir.

Yahya Han formülü, Türkiye'yi batırır; Mustafa Kemal for mülü ise, kurtarabilir...

ŞAİBELİ İKTİDAR

(Başı S. 1'de)

mızı oy verenleri, pek hafif cezalarla partide tuttu. Teşkilâtaki tasarrufları, 72'ler muhtırasında ileri sürülen gö rüşlere hak veriyormuş izlenimini bırakacak biçimde düzeltmeye kıyıyı dı. Dün, «İp, inceldiği yerden kopsun» diyen Demirel, köprüyü geçebilmek için, horşeyi denemeye hazırdı.

Bir takım gizli kuvvetler, Demirel'e bir oy çoğunluğu sağlamak için ellerinden gelen baskıyı yaptılar. Bizzat Demirel, «ya ben, ya buhran» sloganıyla ortaya çıkarak ve grupta bir takım gizli kuvvetlerden ve ihtilâl ihtimallerinden söz ederek baskıyı yü rüttü. CHP Merkez Yönetim Kurulu üyesi Orhan Birgit, milli emniyetin kırmızı oycu lara tehdit mektupları gönderdiğini Meclis'te açıkladı. Meclis'te, bütün milletvekillerinin kutularına «Türk milliyetçiliği» imzasıyla kuşe kâğıda basılmış bildiriler konuldu. Bildiride **«Bir proleterya ihtilâlini önlemenin tek çâresi o larak, bütün parlamenterle rin üçüncü Demirel Hükümetine güven oyu vermesi gerektiği»** belirtilmekteydi. Bu da yetmedi, gazete bürolarına gönderilen, fakat gazetelerce yayınlanmaya lâyık görülmeyen bir bildiri, devletin Anadolu Ajansı bültenlerine aldırıldı. «Genç Subaylar Milli Mukavemet Teşkilâtı» imzasıyla yayımlanan bu bildiride «Ata türkçü» Demirel savunulmaktaydı: «Seçimlerden bu yana yaratılan organize buhranın amacı, milli iradeyle gelen Ata türkçü kuşaktan genç bir Başbakanlı tasfiye etmektir. İnönü'nün değil, milletin istediklerini vatana hizmet edecektir.»

«Haklarındaki iddiaları nefretle reddederek Divanı Ali' den dahi korkmadığını ilân edip ayrıca ceza ve hukuk dâvâları açan bu **Atatürk benzeri liderden Türkiye çok şey** ler bekliyor.»

Oysa, «Atatürk benzeri lider», Meclis'te «Sıfırdan başla dınız, 27 yıl sonra yine sıfıra geldiniz» diye 1923 — 1950 dönemini toptan inkâr etmiş ve Necdet Uğur'un sert çıkışını cevapsız bırakmıştı. Necdet Uğur, Demirel'e şu soruyu yöneltmişti: **«27 yıl, Cumhuriyetin ilânından sonraki 27 yıldır, Demirel bu sözü geri almazsa, Amt — Kabir'e gittiği zaman Ata'nın karşısına hangi yüzle çıkacak?..»**

Demirel ,Türk Ordusunun eseri olan 27 Mayıs'ı da «hakiz bir kol kanat kırma» diye nitelemişti. Böyle bir kişi, bil diride Atatürk benzeri lider sayılıyordu! Türk Ordusun dan istisnasız bir tek kişinin Demirel'i Atatürk'le kıyaslamıyacağı açıktı. Bildiri, Demirelci bir tertipti. Nitekim bil dirç olayını ciddiye alan Bülent Ecevit, Demirel'e **«Gide rayak ateşle oynamaktan vaz geç»** tavsiyesinde bulundu: **«Genç Türk subayları arasında, böyle bir bildiri yayınla yacak bir grup çıkması taşav vur bile edilemez. Demirel'i Başbakanlıkta ve Parti Genel Başkanlığında tutmak uğruna, Türk Silâhlı Kuvvetlerinin adını böyle kirli tertiplere âlet etmeye kimsenin hakkı yoktur. Sayın Demirel'e gide rayak ateşle oynamamasını tavsiye ederiz.»**

Demirel, Sunay ve Büyük Paşalar'a da 41'leri «yobaz ve arkalarında Bayar var» diye tanıtmakta kusur etmedi .Bu, büyük iş çevrelerine hitap eden IKA Ajansı sahibi Ziya Tansu'nun acele bir kitap yayınlayıp Demirel'i suçlamasına yol açtı: «Seçim meydanlarında milli irade şarkıları söyleyip iktidar koltuklarında mürakabeye tâbi tutuldukları zaman milli irade dışında vehmedilen kuvvetlerin gölgesini kendilerine kalkan yanmak isteyenler, demokrasiye sulkast hazırlayan tahrikçiler mevkiinde kalır.»

—o—

Fakat Demirel, bu kalkandan bol bol yararlandı ve kudretli mevki sahipleri, bu oyunlara alet edilmekte bir sakınca görmediler.

Parlamentoda da Demirel, CHP ve İnönü'ye karşı çıkışlar yaparak, saflarını kuvvetlendirmeye çalıştı: 27 yıllık CHP iktidarını, Atatürk dönemi dâhil, topyekûn kötüledi. «Türk milleti korkmadan, göğsünü gere gere müslümanım diyecektir» sözleriyle ,korkmadan «mürteziyim» demek isteyenlere yeşil ışık yaktı. Atatürk düşmanı Yaşar Tunagür'ü savundu. Meneres'i vatansever diye göklere çıkardı. Hatta Said—i Nursi'ye rahmet diledi. Yolsuzlukları «iftira »diye geçiştirdi. Kısaca, Başbakan olarak kabilmek için elinden geleni yaptı. Böyle bir iktidardan hayır gelmiyeceği ve düşmeye mahkum bulunduğu açıktı.

Türk Mühendislerini Güdük Bıraktıranlarla Savaşalım!

İnşaat Mühendisleri Odasının Genel Kurulunda, İnşaat Mühendisi Metin Ger'in yaptığı konuşma.

Sayın Genel Kurul üyeleri,

Çalışma Raporu'nun «Mühendislik Hizmetlerinin Geliştirilmesi» başlığını taşıyan bölümü bir bütünlük içinde gözden geçirelim. Aşağıdaki ifade, raporda aynen alınmıştır: «Bu duruma bir açıklık getirmek, daha geniş anlamıyla, mühendislik bürolarının geliştirilmesiyle, bugünden yarına, yeni teknik ilerlemeyi, teknik bilgi ve tecrübeyi en kısa zamanda yurtta, ulusal çıkarımıza en uygun biçimde sağlamanın çarelerini saptamak üzere büyük işveren kuruluşlarımızın başındaki üyelerimizden şu ve benzer soruların cevabını aramak üzere kendilerinin yardımlarının istenmesine Yönetim Kurulu karar vermiş ve bir uygulamaya geçmiş bulunuyor.»

Bu cümlelerden ortaya çıkan sonuç şudur: Yönetim Kurulunun bu konuda bir fikri yok tur ve bâzı çareler saptamak üzere, büyük işveren kuruluşların başındaki üyelerden medet umaktadır..

Oysa, aynı bölümde bir parça ilerlersek, bu kez de şu cümlelerle karşılaşırız: «Mühendislik hizmetlerinin milli teknolojimizi yaratarak, milli yararımıza en uygun biçimde ve üstün kalite li halde edebilmeleri için Odamızca yapılacak çok şey vardır. Bunun yolu da çok kuvetli, ger çekçi, Odamızın benimsemiş olduğu görüşlerin, savunulabilecek nitelikleri ile, ortaya konulmasıdır.»

Arkadaşlar, buna Çalışma Raporu denilemez. Bâzı soyut ifadeleri ardarda sıralamakla, büyük çalışma raporları hazırladıklarını sanan kimseler, İnşaat Mühendisleri Odası'nın bugüne kadar yönetegelmişlerdir. Çalışma raporları yönetim kurullarının, problemler karşısındaki görüşlerini ve bu görüşlerin ışığında giriştikleri eylemlerin somut örneklerini ortaya koyması gereken raporlardır.

BİLİMSEL SEVİYE GÜDÜK BIRAKTIRILIYOR!.

Mühendislik hizmetlerinin geliştirilmesi konusunu, daha doğru bir deyimle, Türk mühendislerinin bilimsel seviyesinin güdük bıraktırılması sorununu, uygulamalardan alacağımız somut örneklerin ışığında incelersek, «sayın büyüklerimizin yardımın gerekmeden ve onların hiçbir zaman bilmemizi istemiyecekleri doğru sonuçlara varabiliriz.

İşe, mühendisliğin tam anlamıyla gelişmesi için gerekli koşulları açıklığa kavuşturmakla başlamak gerekir. Kısaca söyleyecek olursak, mühendislik ,teori ile pratiğin en iyi biçimde bağdaştırılması, birleştirilmesi, gereken bir mes lek dahdır. Sâdece eğitim döneminde edindiği anahtar bilgilerle yetinmeye çalışan bir teknis yen, bilimsel seviyesini körletmeye mahkûmdur Şu halde, bir teknisyen için asıl eğitim, pratiğe atılmakla başlıyor demektir. Burada, öğrenilen anahtar bilgiler deneye vurularak pekiştirilecek karşılaşılan yeni problemler çözülerek devamlı bir gelişim sağlanacaktır. Sözü geçen bu eğitim alanlarından Türk mühendislerinin yararlanma olanağı, acaba var mıdır? Şüphe yok ki ülkemizdeki bütün yatırımların proje ve uygulamalarının Türk mühendisleri için eğitim alanları olması gerekir. Ama gerçekte böyle midir, onu araştırmaya çalışalım..

YATIRIMLARI KİMLER YAPIYOR?.

Akımıza gelen yatırımlar ile bunların proje ve uygulamalarının kimler tarafından yapıldığını saymakla, güvenilir bir sonuca varmak mümkündür:

Karadeniz Bakır Tesisleri (Mc. Kee—Amerikan), Akdeniz Gübre Tesisleri (Haldor Topsoe —Danimarka), Gülüşkür Köprüsü (Danimarka), Yarımca Petrokimya Tesisleri (Foster Wheeler — Amerikan), Gökçekaya Barajı (Ebasco — Amerikan), Keban Barajı (Ebasco — Amerikan), Adana — Pozantı ekspres yol projesi (Amerikan), Gebze — İzmit ekspres yol projesi (İtalyan), Ayvacık Barajı (Japon), Ankara Elektrik — Gaz Otobüs İşletmesi gaz deposu (Freiderik Kochs — Alman), Aslantaş Barajı (Hollanda — Kanada).

Görüldüğü gibi, ikametgâh yapıları dışında bütün yatırımların proje ve uygulamaları, yabancı firmalar tarafından yapılmaktadır. Bunun nedenine geçmeden önce, bu proje ve uygulamaların Türk teknisyenleri tarafından yapılıp yapılamıyacağı üzerinde bir parça durmak, uygun olacaktır sanırım.

«Dolgu barajı» proje ve uygulamalarının Türk teknisyenleri tarafından rahatlıkla yapıldığı, bütün meslekdaşlarımızca bilinmektedir. Buna rağmen, baraj konusunda yine baskı ve özellikle dış baskı hâkimdir. Yukarıda adı geçen üç baraj örneği, bunu açıkça göstermektedir. Bâzı çevrelerce Türk teknisyenlerinden yüzlerce defa yeteneği gösterilmek istenen yabancı firmalardan biri olan Ebasco'nun yaptığı Gök çekaya Barajında, bildiğiniz gibi, bir tünel çökme olayı olmuştur. Eğer bu baraj, Türk teknisyenleri tarafından yapılsaydı ve böyle bir olay meydana gelseydi, karşılaşılacak tepkinin ne kadar farklı olacağını tahmin edebilirsiniz. Ama Ebasco'nun tüneli çökmüş ve kimseden çıt çıkmamıştır!.

MÜHENDİSLİK DİPLOMASINI KOMİSYONCULUK İÇİN KULLANANLAR!.

Gelelim endüstri yapılarına. Endüstri yapılarında ,sanayi tanımı ve ünitelerin inşaat uygulama projelerinin yapımı, tamamen inşaat mühendislerine aittir. Genel olarak bir tesis, ne kadar komplike olursa olsun, eğer ünitelerine ayrılarak incelenirse, betonarme karkas bir yapının veya çatı maksatlı çerçeve ve platformlar gibi çelik ünitelerinin karşımıza çıktığı görülür Türk mühendisleri olarak, biz, bunların proje kendirilme ve uygulamalarını bilmiyorsak, nasıl ve ... zaman öğreneceğiz?.

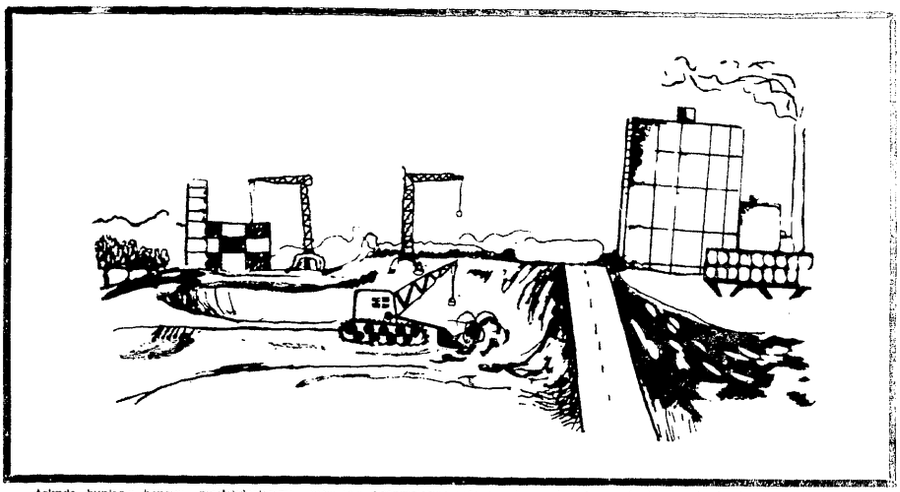

Aslında, bunların hepsini meslekdaşlarımızın en iyi biçimde yapacaklarını güvenle söyleyebilecek durumdayız. Somut örnekler de verebiliriz: Çelik anten kulelerin projelendirilmesi ve yapımı, şüphesiz, özellik arzeden bir konudur. 250 metrelik gergili çelik kule proje ve uygulaması, Türk teknisyenler tarafından, hem de yabancı hiçbir müşavire ihtiyaç duyulmadan, rahatça yapılmaktadır.

Mühendislik diplomasını komisyonculuk yapmak için kullananlar, elbette bu konularda kendilerine güvenemiyeceklerdir. Ve Türk teknisyenlerin böyle işlerin üstesinden gelemiyeceğini ileri sürebilirler. Onlara, bu işleri yabancılara aktararak milyonlar kazanmak, daha kolay ve kârlı gelecektir ve gelmektedir.

MORRİSON'DAN DAHA KÖTÜ OLMAZ!..

Bu konuda birkaç örnek vermek isterim:

1 — Yeşilköy Hava Limanı, Türk Havayolları idare ve hangar binaları projeleri, Türk mühendis ve mimarlarına duyurulmadan, 5 milyon lira proje bedeli ile Alman Filips Holzman firmasına verilmiştir. Bahis konusu firma, elinde eskiden mevcut bir projeyi ufak tefek değişiklikle uğratarak Türk Havayollarına vermiş ve 5 milyon lira kazanmıştır.

2 — Ankara'da EGO (Elektrik — Gaz — Otobüs İşletmesi) tarafından yaptırılmakta olan 60 bin metreküplük gaz deposu proje ve uygulaması, önce bir Türk firmasına uygulaması peşinen olacak şekilde ihale edilmiş, sonra deponun perçinli yapılmasından vazgeçilmiş, kaynaklı depolarını Türk firmaları tarafından yapılmaya çağı gerekçesiyle de, iş, Alman Freiderik Kochs firmasına ihale edilmiştir.

3 — Ayvacık Barajı projesi, Devlet Su İşleri Barajlar Dairesindeki arkadaşlarımızın «kaya dolgu barajı» olarak ülkemizde projelendirilmesi için direnmelerine rağmen, «kemer barajı» olarak yapılmasının daha tantabi olacağı gerekçesiyle Japon firmasına ihale edilmiştir. Ama şöyle görün ki, Japon firması bu işi, «kaya dolgu barajı» olarak projelendirmektedir.

4 — Amerikan firmasına ihale edilen Adana — Pozantı ekspres yolu ile İtalyan firmasına ihale edilen Gebze — İzmit ekspres yolu projelerini yapacak güçten Karayollarındaki arkadaşlarımız yoksun mudurlar acaba?.

Türk teknisyenleri herhalde, bütün bu projeleri, bir Ereğli Demir — Çelik tesisilerini, tevsie elvermiyecek biçimde (bir yanı dağ, öteki yanı askeri tesis) planlayıp da, gerekenin iki katı paraya mal eden Morrison firmasından daha kötü yapmazlar.

YABANCI FİRMALARIN HÜNERİ

Bu işleri alan yabancı firmalar, acaba proje yapımı, müşavirlik ve uygulama işlerini nasıl yürütmektedirler? Somut örnekler vererek bunları incelemek, bizi ilgi çekici sonuçlara götürecektir.

Yabancı firmalar, proje yapımını, genellikle iki biçimde yürütmektedirler:

1 — İşi alan yabancı firma, güya Türk teknisyenlerinin gelişimini sağlamak için konusu olan yerli bir firma ile birlikte çalışma şartını yerine getirmiş olmak için, bir iki idari bina ya da hangar binası yapımını, birlikte çalıştığı yerli firmaya aktarmakta, asıl özellik taşıyan bütün işleri dışarıya kaçırmaktır. Bu davranışta milyonların dışarıya kaçırılmasından da önemli olan husus, Türk teknisyenlerinin elinden kendilerini geliştirme imkânını kısıtlı olarak almaları ve toplumumuz daima kendilerine bağımlı durumda tutmak art niyetleridir.

Konuyu bir örnekle somutlaştırmaya çalışalım:

Mersin'de kurulmakta olan Akdeniz Gübre Tesislerinin tüm proje ve müşavirlik işleri, Haldor Topsoe isimli bir Danimarka firması tarafından yapılmaktadır. Haldor Topsoe, kimya kuruluşları müşavirlik firması olup kendisinin inşaat ve teknoloji alanında ayrı müşavirlik firmaları vardır. Kamsaks adlı Amerikan firması bunlardan biridir. Kısacası, bu Danimarka firması, aslında tipik bir komisyoncu firmadır. Adı geçen firma, Akdeniz Gübre Tesislerinin genel konumunu yaptıktan sonra, sâdece saha düzenleme projesi, bir hangar ve bir trafo binası ile idari binalar dışında kalan bütün üniteleri, yabancı firmalara dağıtmıştır. Bu tutum, emperyalist ülkelerin geri bırakırılmış ülkelerde güttüğü politikanın çok açık bir örneğidir. Bizim açımızdan ise, akla gelen soru şudur: Bu projelerin Türkiye'de yaptırılmayacağını savunan komisyoncular, acaba Haldor Topsoe'nin yaptığı komisyonculuğu olsun yapacak güçten bile yoksun mudurlar?.

YENİ BİR PEŞKEŞ ÇEKME ÖRNEĞİ

Bu komisyoncu firma ile ilişkiler, bu noktada da kalmamış, onunla bir «bütünleşmeye» gidilmiştir. Hem de devlet kuruluşlarınca.. TÜMAŞ Türkiye Mühendislik Anonim Şirketi adı altında bir şirket kurulmuştur. Şirketin yüzde 40 hissesi Haldor Topsoe'ye aittir. Geri kalan hisseler ise, Şeker Fabrikaları ,Azot Sanayii ve TPAO arasında bölüştürülmüştür Bu iş, Devlet Planlama Teşkilâtının tavsiyesiyle yapılmıştır! Şimdi bir kimya tesisleri müşavirlik firması, Türkiye'deki inşaat projelerine sahip çıkma durumuna gelmiştir. Yapılan anlaşmanın ayrıntıları hakkında yeter bilgiye kavuşmuş değiliz. Ama Türk inşaat mühendisleri olarak ,bu esasları öğrenmenin hakkımız olduğuna inanıyoruz. Bunu ortaya çıkarmak, İnşaat Mühendisleri Odasının görevidir. Oysa, Oda yöneticilerinin bu tip komisyoncular grubu ile bütünleşme sorunu ve Türk mühendislerinin gelişmesi konusundaki kararsız görüşü, Çalışma Raporunun 26 sayfasında ifade edilmiştir. Oda yöneticileri, yine tutarsız ve çelişik görüşleri alt alta sıralamakla yetinmişlerdir. Oysa yöneticilerin bu konuda kesin görüşlerini belirtip bunlara bir çözüm yolu bulması ve bir eylem biçimine girmesi gereklidir. Böyle bir eyleme girebilmek için, yöneticiler, güçlerini üst makamlardan değil, temsil ettiği teknisyenler kitlesinden, yâni biz lerden almalıdır.

EHLİYETSİZ YABANCILARA AVUÇ DOLUSU PARA!.

2 — Tutulan ikinci yol şöyledir: İşi alan yabancı firma, kendi ülkesinde sıra mühendisi olarak bile kullanmadığı kimseleri ülkemize müşavir mühendis olarak gönderir Ya da kendisi burada bir büro kurar (Foster Wheeler'in yaptığı gibi) ya da yerli bürolarımızı kendi kuracağı büro yerine kullanır (Mc Kee'nin yaptığı gibi). Çünkü ülkemizde mühendislik hizmetinin fiyatı çok ucuzdur. Böylece bizim emeğimizi sömürünmek, düşük ücretler ödemek, yabancı firmanın dışarıya kaçıracağı milyonları daha da kolaylaştırır. Ücretler konusunda da bir fikir vermek isterim: Ayvacık Barajı projesinde çalışan sıradan bir Japon mühendisinin aylığı, yaklaşık olarak 22 bin liradır. Eş ve hatta daha üstün vasıflı bir Türk mühendisinin ücreti ise en iyimser hesapla 6 bin liradır

Müşavirlik ve proje ücretleri konusunda da fikir vermiş olmak için, yukarıda adı geçen firmaların ülkemizden kaçırdıkları miktar, ne tutarsa uygun olacaktır:

1 — Foster Wheeler Ankara Proje Bürosu, çalışan elemanların tatura karşılığı ücretleri Petkim tarafından ödendikten başka, ayrıca 2,5 milyon liralık bir komisyon ile uygulama müşavirliği için 25 milyon lira alıp götürmektedir

2 — Mc. Kee, yaklaşık olarak yatırım bedeli 1 milyar lira olan Karadeniz Bakır Tesisleri nin proje ve müşavirlik ücreti olarak 112 milyon lira alacaktır. Bunun yurdumuzda kalacak kısmı, hiç denecek kadar azdır.

İŞBİRLİKÇİLERİN KARŞISINA DİKİLELİM!.

Yukarıdaki örnekleri değerlendirerek dış güçlerin oyunlarını özetleyebiliriz:

1 — Projeleri dışarıya kaçırarak Türk teknisyenlerinin uygulama olanaklarını ellerinden almak ve böylece bilinç düzeylerinin yükselmesini engellemek.

2 — Kendi ülkesindeki işe yaramaz teknisyenleri, müşavir adı altında geri bırakırılmış ülkelere göndermek, böylece onlara yüksek ücretli iş bulmak

3 — Milyonlarca lira karşılığında alınan projelerin «hammaliğini» çok düşük ücretler e Türk teknisyenlerine yaptırarak zahmetsiz ka zanılan milyonları yurt dışına kaçırmak ve ül kemizde bırakacağı parayla da, kendi çıkarları için kullanacağı işbirlikçi kitleyi geliştirmek ve ayakta tutmak

4 — Genellikle büyük yatırımcı kuruluş'a rın birer kolu olan yabancı firmaların projeleri dilmeleriyle bu yatırımcı firmaların satışını artıracak biçimde malzeme ve gayri iktisadî de olsa sistem empoze etmek

Öte yandan dış güçlerin ülkemizdeki işbirlikçileri de Türk teknisyenlerinin güçlü olarak, «ağababalarının karşısına çıkmalarını engelle mek için ellerinden gelen: esirgememektedirler. Ülkemiz, ileri bir kapitalist ülke değildir Bu ne denle, geniş arşivleri olan büyük özel firmalar mevcut değildir. Böyle kuruluşlar meydana getirmek ve bunların gelişimini sağlamak, ancak devlet eliyle mümkündür Oysa devlet, böyle örgütleri kurmak değil, mevcutları dağıtmak ve dejenere etmek yolunu tutmuştur Bir «Devlet Su İşleri», bir «Karayolları» bu konuda güzel örnekleridir. Bu yolda pek ünlü 10195 sayılı yönetmelik başarılı biçimde kullanılmıştır

Şu anda ülkemizde, yabancı firmalar karşısında sadece dağınık ve pek küçük özel proje büroları vardır. Özel büroların bu konudaki tutumları da incelemeye değer.

Genel olarak proje ile uğraşan bu bürolar üç kategoriye ayrılabilir:

1 — Çoğunlukla belediye işlerini yapan bürolar.

2 — Mimari konulu projeler yapan bürolar.

3 — Endüstri yapıları ve su projeleri yapan bürolar.

Bu kategorilerden üçüncüsünde çalışan Türk teknisyenleri, kısa vâdeli ve ötekiler uzun vâdeli çıkarları açısından yabancı firmaların karşısına çıkmak durumundadırlar. Ne var ki, uygulamada görülen şudur: Bu tip firmalar ,bir mücadeleyi göze almaktansa, kısa vâdeli mad dî çıkarları için yabancı firmalara bütünleşme ye gitmeyi daha uygun bulmaktadır. Bu da, e sasen emperyalizmin politikasıdır ve ülkemizde başarıyla yürütülmektedir.

ODANIN GÖREVİ.

Türk teknisyenleri adına yabancı firmalara karşı çıkmak, Türk İnşaat Mühendisleri Odasının görevidir. Üyelerine gerçekleri en açık ve somut örneklerle anlatarak, tüm üyelerin desteğini sağlamak ve belli direniş biçimlerine geçmek Odamızın ödevidir. Ne var ki, İnşaat Mühendisleri Odasının bunu yapabilmesi için, yönetici kadrosunun belirli özelliklere sahip olması gerekir.

Bugüne kadarki Oda yöneticilerinin yapısını incelersek, çoğunluğun ya devlet çarkının üst kademelerindeki kimseler ya da özel sektörde sivrilmiş kimseler olduklarını görürüz. Siyasal iktidarın, bu sorunlar karşısındaki tutumunu bilmemsemiş olmaları gereken bu tip yöneticilerin, siyasal iktidarlar karşısına açıkça çıkamamaları doğaldır. Öyleyse, öncelikle yapılacak iş, İnşaat Mühendisleri Odasının yönetimini, gerçek sahiplerine kavuşturmak olacaktır. Bu kimseler, objektif koşulları siyasal iktidarla mücadelelerine engel teşkil etmeyecek olan, İnşaat Mühendisleri Odasının tabanından gelen üyeleri olmalıdır Genel Kurulumuzun ,Oda yönetiminin gerçek sahiplerine kavuşturacağına inanıyorum.